

Sobre la intervenció en el Patrimoni Arquitectònic

Barcelona, del 10 al 13 de desembre de 1998

2

**El patrimoni
industrial:
velles estructures,
noves actuacions**

**El patrimonio
industrial:
viejas estructuras,
nuevas actuaciones**

- Dissabte, 12 de desembre de 1998

SESSIÓ III. Sala d'actes del COAC

9:00	El parc fluvial com a instrument de revalorització del patrimoni industrial: el cas del Baix Berguedà	Pere Vall i Casas Arquitecte
9:45	El canal industrial del Ter, 1829-1839 Manlleu	Miquel Suriñach i Pla Arquitecte
10:15	La fàbrica Sanglès a Manlleu Museu Industrial del Ter	Carles Ferrater i Lambarri J. M. Montaner i Martorell Arquitectes autors del projecte
11:00	Pausa - Cafè	
11:30	Sabadell, una ciutat industrial	Manel Larrosa i Padró Arquitecte Exregidor d'Urbanisme de l'Ajuntament de Sabadell
12:15	1 + 1 = 1 Biblioteca Central a la Tecla Sala de l'Hospitalet de Llobregat (Claudi Duran i Ventosa, 1882)	Albert Viaplana i Vea Arquitecte autor del projecte
13:00	Reaffecter et restaurer des bâtiments industriels anciens en Belgique. Une tentative de bilan a partir de trois décennies d'expériences: 1968-1998 Reaffectar i restaurar antics edificis industrials a Bèlgica. Una temptativa de balanç a partir de tres decennis d'experiències: 1968-1998	Patrick Viaene Historiador de l'art

SESSIÓ VI. Sala d'actes del COAC

16:30	Piccola e grande dimensione nel recupero del patrimonio industriale in Italia Petites i grans escales en la recuperació del patrimoni industrial a Itàlia	Augusto Vitale Arquitecte
17:30	The view from Thames Wharf La visió des de Thames Wharf. Londres	Simon Smithson Arquitecte Associate Director Richard Rogers Partnership
18:30	Pausa - Cafè	
19:00	Städtebau ist Erinnerung Anmerkungen zur Kritischen Rekonstruktion Recordant la construcció de la ciutat Comentaris crítics sobre la reconstrucció de Berlín	Josef Paul Kleihues Arquitecte
20:00	Col·loqui	Augusto Vitale, Simon Smithson i Josef Paul Kleihues

COMIAT DE LES SESSIONS. Sala d'actes del COAC

20:30	Comiat de les sessions del XXIè Curset sobre la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic a la seu del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC) Lliurament de diplomes	Jesús Alonso i Sáinz Arquitecte President de la Demarcació de Barcelona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya Antoni Vilanova i Omedas Arquitecte Director del XXIè Curset
-------	---	---

EL PARC FLUVIAL COM A INSTRUMENT DE REVALORITZACIÓ DEL PATRIMONI INDUSTRIAL: EL CAS DEL BAIX BERGUEDÀ

Dissabte, 12 de Desembre, a les 9: 00

PERE VALL I CASAS

Nascut el 23 de Desembre de 1964 a la ciutat de Barcelona, realitzà els estudis d'Arquitectura a l'ETSAB, amb l'especialitat de Projectes, Urbanisme i Història. És doctor arquitecte des de l'any 1997, amb la tesi "Sistema de colònies tèxtils del Baix Berguedà".

Ha estat professor de pràctiques del Departament d'Urbanisme de l'ETSAB (Cursos 1993-94 Urbanística I-II, 1994-95 Urbanística I-II, 1995-96 Urbanística III), i professor visitant l'any 1997, a Urbanística V.

Ha assistit a diversos cursos, com "Els orígens de la industrialització a Catalunya", Manresa, maig 1994 i "III Jornades d'Arqueologia Industrial de Catalunya", Sabadell, novembre 1994.

Ha estat tutor en el "IX Seminario Internazionale di Progettazione Architectonica e Urbana di Bergamo", Milano, juliol 1995 i en "The Coast Wise Summer University" Rotterdam, agost 1996.

Ha presentat diverses ponències i comunicacions sobre el sistema de colònies tèxtils i el Parc Fluvial: al "I Curso Internacional de Urbanismo. Las formas de crecimiento urbano" Vic, agost 1996; a la "I Jornada sobre La reactivació de les colònies tèxtils del Baix Berguedà" L'Atmella de Merola, maig 1997 (de la qual també era organitzador); a la "Universitat Catalana d'estiu de la Natura" Berga, juliol 1997; a les "IV Jornades d'Arqueologia Industrial de Catalunya" Girona, novembre 1997, i a la "I Jornada sobre l'urbanisme i l'ordenació del territori al Berguedà" Berga, maig 1998.

Entre 1987 i 1991 treballa amb diversos estudis d'arquitectura: amb l'arquitecte Xavier Peiró 1987; dos mesos al despatx d'arquitectura First Architecture 1987; amb Jordi Ros i Josep Lafont 1988; al despatx d'arquitectura Burke-Kennedy-Doyle and Pertner, 1988; en col.laboració amb Pere Ilimona, Xavier Ruiz i Lluís Cantallops en el Projecte d'ampliació del Reial Club de Tennis Barcelona; amb Lluís Cantallops i Miquel Simó en el Projecte de la plaça del Bisbe Siuri a Elx, i amb Manuel Ribas en el Projecte de remodelació de les Llars Mundet de Barcelona com a seu de la Universitat de Barcelona.

Des de 1991 treballa com a professional lliberal associat amb l'arquitecte Joan Viñas, desenvolupant projectes d'ampliació i reforma d'habitatges i d'habitatges de nova planta al Vallés Oriental, Vallés Occidental, Osona i Barcelonès .

En els darrers anys ha realitzat tasques molt diverses com la "Catalogació del Fons de la Comissió d'Urbanisme de la Diputació de Barcelona", en col.laboració amb Manuel Clarimon; la Fundació del "Patronat Parc Fluvial Navàs-Berga. El Parc de les Colònies" i la redacció del Pla estratègic pel desenvolupament del seu àmbit amb l'enginyer industrial Àngel Miralda, la redacció del "Pla especial del Parc Agrari del Baix Llobregat, amb els arquitectes Joaquim Sabaté i Xavier Eizaguirre, i el "Projecte de senyalització de l'itinerari Ruta de les Colònies"

Ha obtingut una menció especial en el Concurs de propostes d'ordenació a l'àrea Pirelli-mar de Vilanova i la Geltrú, 1987; una menció especial en el Premi Fundació Caixa de Manresa 1996 pel treball "Avantprojecte per a la revaloració de les colònies tèxtils del Baix Berguedà. El sistema de colònies i el parc fluvial com a instrument de reforma", i el Premi Estudis dels VII Premis Bonaplata de patrimoni industrial per la seva tesi doctoral.

Barcelona, 6 d'octubre de 1998

XXIè Curset sobre la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic.
"EL PATRIMONI INDUSTRIAL: VELLES ESTRUCTURES, NOVES ACTUACIONS"

EL PARC FLUVIAL COM A INSTRUMENT DE REVALORACIÓ DEL PATRIMONI
INDUSTRIAL. EL CAS DEL BAIX BERGUEDA

Barcelona, 12 de desembre de 1998

Pere Vall Casas
Arquitecte

- 1- La transformació de les conques fluvials.
 - . Crisi de la identitat industrial i degradació del paisatge fluvial.
 - . El riu com a reserva patrimonial (ecològica i cultural).
- 2- El parc fluvial en el territori-ciutat.
 - . El Parc de l'Adda. L'enfoc turístic i el parc intermedi.
 - . L'Emscher Park. El parc fluvial com a dinamitzador regional.
 - . El cas de Manlleu. El parc fluvial com a polaritat comarcal.
- 3- El cas del Baix Berguedà.
 - . El sistema de colònies tèxtils del Baix Berguedà, una peça de patrimoni excepcional.
 - . El parc fluvial com a marc de qualitat per a una nova identitat productiva.

I. RESUM DE L'AVANTPROJECTE.

AVANTPROJECTE PER A LA REVALORACIO DE LES COLONIES TEXTILS DEL BAIX BERGUEDA.

El sistema de colònies tèxtils del Baix Berguedà és una peça de patrimoni excepcional pel seu valor ambiental i històric. La freqüència i qualitat urbana de les seves colònies -15 fàbriques en 20 km de riu- il·lustren de forma magistral aquest episodi urbà i la importància dels processos d'industrialització local en la història econòmica catalana. Aquest patrimoni, però, és especialment fràgil en l'actual context de crisi econòmica i escasses expectatives. La seva relectura lúdica i una adequada revaloració ambiental poden tenir una incidència econòmica positiva i directa.

A partir d'aquesta presa de consciència, l'avantprojecte proposa dos objectius:

1- Presentar la figura del *parc fluvial* com a instrument escaient per a garantir el marc de qualitat ambiental -a l'entorn del sistema de colònies del Baix Berguedà- capaç de generar activitats de major valor afegit.

De forma més o menys espontània o reglamentada, el parc fluvial esdevé a Europa el model recurrent d'aquelles àrees d'industrialització antiga, estructurades al voltant d'un sistema fluvial, que cerquen amb dinamisme una alternativa. A redós d'aquestes experiències, reflexionem sobre l'oportunitat d'un parc fluvial al Baix Berguedà.

Plantegem la revaloració global del seguit de colònies, a través de la seva connexió amb itineraris alternatius a la carretera. Una seqüència linial d'elements atractius -orientada al lleure, la cultura i els serveis- pot activar economies i esdevenir la columna vertebral del parc fluvial. El sistema de colònies a l'entorn del riu -vinclle d'interès ambiental- es connecta al sistema de masos propers en un suport, d'immediat ús turístic, però obert a altres hipòtesis funcionals.

2- Presentar un esquema del treball orientat a definir aquelles accions estratègiques que, amb el temps, han de transformar l'eix fluvial del Baix Berguedà en un entorn de qualitat dinàmic i difusor. Anàlisi i proposta -il·lustrades amb exemples- esdevenen les dues cares del mateix propòsit. Analitzar les capacitats estructurals i funcionals del patrimoni -que poden activar-se a partir de la hipòtesi del parc fluvial- permet formular propostes d'intervenció selectiva, precises i coordinades, a endegar segons les possibilitats de gestió.

II. AVANTPROJECTE PER A LA REVALORACIÓ DE LES COLÒNIES TÈXTILS DEL BAIX BERGUEDA.

. PRESENTACIÓ.

El Baix Berguedà presenta dues tradicions importants en la construcció del seu territori. Per un cantó les colònies tèxtils vora el Llobregat i, per l'altre, els masos dispersos als altiplans. Aquestes dues direccions han concentrat la major inversió de treball i capital. El seu esgotament sense alternativa explica, en gran mesura, el decandiment actual de la comarca. Considerant el pes creixent del consum turístic, convé aprofitar els punts forts d'aquest patrimoni coordinant-los en una oferta lúdica atractiva. En aquesta línia, cada cop més assumida col·lectivament, es situa la nostra iniciativa.

A diferència d'altres propostes preocupades per l'excepcionalitat d'algun element, entenem que el valor de les colònies del Baix Berguedà rau en la seva seqüència. És aquest tret el que les fa singulars i, per tant, allò que cal potenciar. Proposem com a alternativa a la colònia-museu -que ignora el ritme- el sistema de colònies -que preserva i aprofita les seves relacions-. Des d'aquesta òptica, les colònies del Baix Berguedà i els diversos elements que les vinculen entre elles i amb els masos del voltant, esdevenen en el seu conjunt una peça de patrimoni i un paisatge a protegir. El nostre treball vol incidir a favor d'aquesta presa de consciència.

A - EL PARC FLUVIAL COM A INSTRUMENT DE REFORMA.

. INTRODUCCIÓ.

Sorprèn la referència al parc -associada a qualitat ambiental i alt valor afegit- en la situació actual del Baix Berguedà. El col.lapse del tèxtil de les grans fàbriques i la necessària reestructuració de les explotacions agropecuàries, comprometen les opcions econòmiques tradicionals. El turisme de muntanya -important a l'Alt Berguedà amb força atractius naturals- no té sentit als altiplans del Baix Berguedà. Per altra banda, l'estrall de l'incendi -estiu de 1994- ha malmès notablement els masos dels interfluis on el turisme rural podria perfilar-se com l'alternativa.

Estem, doncs, en un temps de reorientació i escasses expectatives on la urgència de proveir ocupació a qualsevol preu pot resultar negativa. La modernització de les infraestructures d'accés, a priori positiva, indueix al seu voltant fenòmens de degradació ambiental. Benziñeres mal situades, plataformes de sòl industrial desocupades, pedreres que malmenen l'entorn immediat de les colònies, etc. La resolució immediata de problemes puntuals i la manca de consciència col.lectiva del valor del patrimoni-paisatge, porta a una inèrcia de degradació i pèrdua de capacitat regeneradora abocada a les activitats de més baix valor afegit.

No entrem ara en els detalls d'una situació de crisi estructural prou coneguda i propera a la d'altres regions d'industrialització antiga. El nostre objectiu és aprofundir en les alternatives endegades des dels contextos més dinàmics. Entre elles, el parc fluvial té especial interès per a nosaltres. La capacitat qualificadora del riu i els canals pot aprofitar-se en la recuperació d'àrees obsoletes estructurades al voltant d'un sistema fluvial. El parc fluvial ha esdevingut un instrument de reactivació prou experimentat i recurrent en la societat postindustrial.

La proposta de parc fluvial -a l'entorn de les 14 colònies i 15 fàbriques que pauten els 20 km del Llobregat en el seu pas pel Baix Berguedà- encaixa en la família d'iniciatives orientades a la gestió del patrimoni, que actualment es proposen des dels sectors europeus més avançats. La revaloració activa del patrimoni i el lleure com argument d'una nova coherència, són els seus principis motrius i incideixen de ple en els tres temes proposats en la convocatòria d'aquest Premi: reconversió industrial, impacte ambiental i promoció turística.

. UNA NOVA ACTITUD DAVANT DEL PATRIMONI.

Reflexionar sobre la possibilitat d'un parc fluvial al Baix Berguedà a l'entorn de les colònies tèxtils i els masos immediats, significa prendre partit per una línia d'anàlisi propositiva i reactivadora del patrimoni. Abans d'avançar més cal prendre consciència, ni que sigui breument, de l'utilitat mental des del qual parlem. Considerem tot seguit quatre conceptes bàsics que, de forma més o menys implícita, configuren el rerafons de la nostra aportació.

1 - El model territorial.

Les opcions de revaloració de la colònia i el mas no haurien de plantejar-se només des de la qualitat de l'objecte aïllat, sinó des de les capacitats estructurals del model territorial que els recolza. L'eix fluvial del XIX i la malla de masos medieval són dues formes de colonització que han esdevingut obsoletes. Però les possibilitats funcionals dels ritmes que han imprès sobre el territori -a cada quilòmetre de riu una fàbrica desocupada i comunicada als masos immediats- estimulen la seva relectura.

El compromís de l'urbanista rau en evidenciar aquelles situacions d'oportunitat que, per l'estructura de la forma, poden esdevenir de nou operatives. Reprojectar les colònies significa entendre la seva lògica territorial i, a partir d'aquí, parlar de sistemes, de parcs, d'economies complementàries, etc; en definitiva, de nous mecanismes d'articulació que permetin acumular valor i activitat productiva integrada en el nou territori-ciutat.

2 - La dinàmica endògena.

Al llarg de la tesi hem insistit en el caire local de la colonització del Llobregat al Baix Berguedà. La colònia arranca dels molins i significa la culminació d'una tradició hidràulica i tèxtil pròpia. La seva expressió formal és deutora del bagatge cultural i tècnic del fabricant d'interior.

Plantejar la reactivació d'un paisatge de manufactura lenta i local porta a considerar la possibilitat d'una dinàmica regeneradora, també d'origen local, en continuïtat amb un *know how* propi. Diversos autors¹ parlen d'industrialització difusa al referir-se al desenvolupament de noves activitats a les zones rurals o de muntanya. Aquesta opció es planteja des de la perspectiva d'un teixit integrat de petites empreses locals, flexibles, obertes a les noves tecnologies i orientades a la producció d'alt valor afegit. En el nostre context, el col.lapse d'una estructura poc diversificada i concentrada en grans empreses dilueix l'excessiva confiança en aquesta via. Segurament calen opcions mixtes on el sistema de colònies -amb un cert recolzament de les administracions- pugui també integrar-se a circuits inversors supralocals més potents².

En qualsevol cas, el control del patrimoni -abans en mans dels fabricants- tendeix a dispersar-se. El conreu dels horts, la cura pels jardins, el manteniment dels canals, la rehabilitació de la residència, la reutilització de la fàbrica... són diferents nivells de tutela ambiental amb responsables diversos. Mantenir el paisatge amb un cost raonable reclama una implicació col.lectiva i un sistema decisional més vinculat al context. Calen, per tant, propostes obertes a l'acció endògena de gra petit i ritme lent, menys

espectacular però potser, per la major implicació amb el lloc, d'avenços més durables.

3 - L'escala supramunicipal.

Un tema recurrent en la nostra societat post-industrial és la recuperació d'espais productius obsolets. Es detecten situacions d'oportunitat en funció de l'accessibilitat, l'interès ambiental, la capacitat d'adaptació a nous usos, etc. Mines, alts forns, fàbriques tèxtils... retroben l'activitat de forma més o menys espontània o reglamentada.

Però aquesta acció estratègica sobre el patrimoni difícilment pot regular-se amb les formes de planejament habituals. L'enfocament supramunicipal, sovint necessari, topa amb el localisme o la inconcreció del planejament clàssic. En el panorama europeu, els sectors més dinàmics intenten suplir el buit tècnic amb iniciatives d'escala, metodologia i patrocini divers ³.

Pel que fa al Baix Berguedà cal encara prendre consciència de la necessitat d'un projecte d'abast supramunicipal capaç d'oferir alguna opció a les colònies. El tram del Llobregat de l'Ametlla de Merola a Cal Rosal -20 km de riu, 14 colònies, 2 pobles i 6 municipis ⁴- reclama la formulació d'algun tipus de programació territorial *menor* vinculat al riu com a element morfològic estructurant, atent als escenaris d'oportunitat, en contacte amb associacions locals, inversors privats, institucions culturals, etc. i capaç d'una gestió supramunicipal àgil.

4 - Un nou concepte de patrimoni.

Fins ara hem emprat amb freqüència el terme *patrimoni* sense precisar-ne el seu abast. Intentem-ho a continuació fent nostra l'aportació de Roberto Gambino, Giuseppe Dematteis, Arturo Lanzani, Lucio Gambi i altres, aglutinats al voltant de la revista *Urbanística* ⁵. La seva valuosa reflexió sobre la nova cultura del planejament i el control del patrimoni ambiental perfilen els principals trets del paradigma actual.

Tradicionalment el concepte *patrimoni* s'ha restringit a les peces singulars de reconegut interès natural i cultural. Actualment, en canvi, tendeix a assumir un abast més ampli implicant la totalitat del paisatge -els *elements de catàleg* dins d'un sistema de béns ambientals més complex-. Segons aquesta accepció, el *patrimoni-paisatge* reflecteix l'*anar-se fent* d'una societat en un cert territori. La consciència d'una estructura ambiental complexa i dinàmica -en transformació- substitueix la contemplació estàtica. El vincle estètic i sentimental dóna pas a una visió integradora i racional.

Si la prohibició puntual era l'instrument per a protegir l'objecte excepcional, la revaloració activa del *patrimoni-paisatge* intenta canalitzar, amb propostes concretes, la demanda social de qualitat ambiental. Ja no es tracta de mantenir algunes *illes de supervivència* -siguin parcs naturals o monuments nacionals- sinó d'entendre els processos que construeixen el paisatge i reprojectar-los activament.

La gestió del patrimoni -proposta de nous usos, de nous vincles de promoció considerant-ne la rendibilitat econòmica- esdevé una tasca urgent, especialment en indrets com el Berguedà on el *patrimoni-paisatge* és l'actiu més

important. La seva degradació compromet les possibilitats de reactivació en un esdevenidor on el factor ambiental és la millor garantia de prosperitat duradora, no només en relació al turisme immediat, sinó també com a factor de localització important per a activitats de major valor afegit.

-¹. Entre altres: COSTA CAMPI, Mª Teresa. "De los modelos del equilibrio regional al modelo de la industrialización difusa". *Papers de Seminari*. (1987), nº 27-28. COURLET, Claude; JUDET, Pierre. "Nouveaux espaces de production en France et en Italie". *Les Annales de la Recherche Urbaine*. nº 29. VAZQUEZ BARQUERO, Antonio. "El estado frente a los problemas del desarrollo local". *Estudios Territoriales*. (Gener-Juny 1984), nº 13-14.

-². "De la crisi al desenvolupament comarcal?". Dins: *El Berguedà. Una comarca d'industrialització antiga*. Barcelona: Caixa d'Estalvis de Catalunya, 1990.

-³. Entre altres indicis d'una nova cultura del planejament. BUFA DI PERRERO, Carlo; FORNARO, Mauro. "Pianificazione delle attività estrattive e riassetto del paesaggio lungo la fascia alluvionale del Po a Sud di Torino". *Parametro*. (Juliol-Agost 1990), nº 179. CAMPEOL, Giovanni. *Parchi fluviali. Esperienze di pianificazione ambientale. Il caso del progetto Olona e dell'Emscher*. Varese: Varese Ecologia-Grafo, 1990. FABBRI, Pompeo. *Il Paesaggio fluviale. Una proposta di recupero ecologico della Dora Riparia*. Torino: Guerini Studio, 1991. GROHE, Thomas. "L'exposition internationale d'architecture de l'Emscher Park. Un projet écologique pour la reconversion de la Ruhr". *Les Annales de la Recherche Urbaine*. (Octubre 1991), nº 52, pp. 33-41. PIEROTTI, Piero (et al). *La Valle dei Mulini*. Pisa: Pacini Editore, 1993. STEIN, Martin. "Espaces libres dans les anciennes zones industrielles. Jardin industriel Dessau-Bitterfeld-Wittenberf". *Anthos*. (1992), nº 3, p. 15-18.

-⁴. D'entrada considerem els 6 municipis amb colònia: Berga, Olvan, Avià, Casserres, Gironella i Puig-reig.

-⁵. DEMATTEIS, Giuseppe. "L'ambiente come contingenza e il mondo como rete". *Urbanistica*. (Novembre 1986), nº 85. GAMBI, Lucio. "La costruzione dei piani paesistici". *Urbanistica*. (Novembre 1986), nº 85. GAMBINO, Roberto. "Piani Paesistici. Uno sguardo d'insieme". *Urbanistica*. (Abril 1988), nº 90. LANZANI, Arturo. "Paesaggio e quadri ambientali. Due categorie dell'analisi geografica rivisitate". *Urbanistica*. (Novembre 1986), nº 85.

. EL CAS DEL BAIX BERGUEDÀ.

Entre la revaloració autònoma i la revaloració induïda. Trets específics del model al Baix Berguedà.

Fins ara hem il·lustrat com el territori-ciutat revalora el riu a partir de dues dinàmiques extremes: la revaloració autònoma i la revaloració induïda.

La *pianura padana* és capaç de generar el parc fluvial amb certa independència de les grans conurbacions i al marge del planejament metropolità. El suport de partida és un territori molt articulat i un teixit econòmic ben integrat. Una espessa malla viària connecta la plana facilitant l'accés al riu i les opcions d'itinerari a la seva vora. Una gran capacitat endògena permet la creació àgil d'economies associades al parc i una demanda de lleure pròpia.

A la regió de l'Emscher, en canvi, el parc fluvial identifica una complexa operació de reactivació regional. Sobre un territori devastat per grans instal·lacions productives i infraestructures obsoletes, es volca el pes d'una política econòmica i social a llarg termini. Grans inversions canalitzades per un dispositiu de gestió potent poden *capgirar* el territori i oferir-li una nova identitat.

Entre els dos extrems, el Baix Berguedà presenta una fesomia pròpia i suggereix una revaloració mixta. Tan desencertat és, en el nostre cas, ignorar les capacitats endògenes com confiar-hi en excés. El sistema de colònies s'inscriu en un circuit menys actiu, tant per la poca integració econòmica i territorial del Baix Berguedà com per l'excentricitat en relació als grans fluxos econòmics. Des d'aquesta perspectiva cal trobar el ritme propi del patrimoni i aprofitar amb intel·ligència els seus punts forts.

- Punts dèbils per a l'establiment d'un parc fluvial al Baix Berguedà.

1. L'actual estructura territorial del Baix Berguedà és marcadament radiocèntrica i encara força allunyada del model difús.

Configuració física i econòmica actual:

- Vall estreta i accés puntual dels altiplans laterals al riu. Escassa articulació transversal entre l'eix i els interfluvis.

- Concentració tradicional d'activitat industrial al voltant de l'eix de connexió amb Barcelona. Interfluvis recessius i despoblats. Debilitat econòmica, escassa capacitat de generar economies endògenes i un mercat local propi. Dependència del consum metropolità -l'opció turística no té sentit sense Barcelona-.

El sistema de colònies manté un alt grau de dependència funcional respecte una única metròpoli, Barcelona. L'estructura del territori és poc propícia a induir processos de reactivació estrictament autònoms.

2. La desactivació dels sectors d'ocupació massiva reclama l'impuls coordinat d'inversions externes per a crear un entorn de qualitat.

- Punts forts per a l'establiment d'un parc fluvial al Baix-Berguedà.

1. Un patrimoni d'escala menuda, seqüència rítmica i estretament vinculat al riu esdevé un suport estructural simple i fàcil d'activar amb escassa despesa urbanitzadora.

La riquesa d'elements de continuïtat -canals, palanques, camins d'unió entre colònies, entre masos, pollancredes...- i el ritme viu dels punts d'atracció -principalment colònies i masos- afavoreix la generació espontània d'un cert carrer mercat orientat al lleure, a la cultura i als serveis. Alternatiu a la carretera, estructura un patrimoni discret i activa petites economies vinculades a colònies i masos (restaurants, botigues, segona residència, turisme rural, sòl industrial...).

2. El Baix Berguedà disposa d'un paisatge fluvial endreçat amb una imatge global coherent i atractiva.

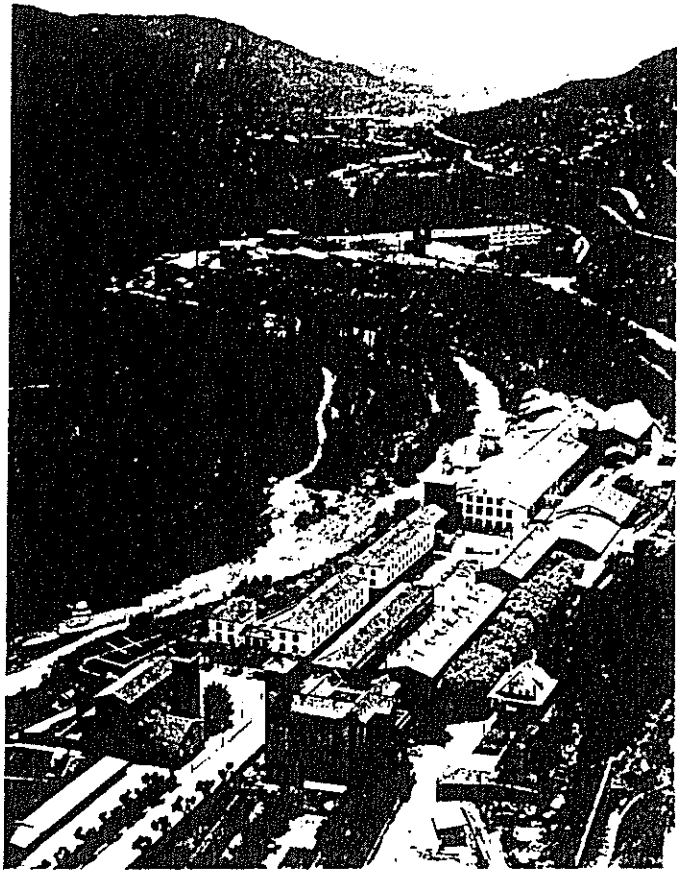
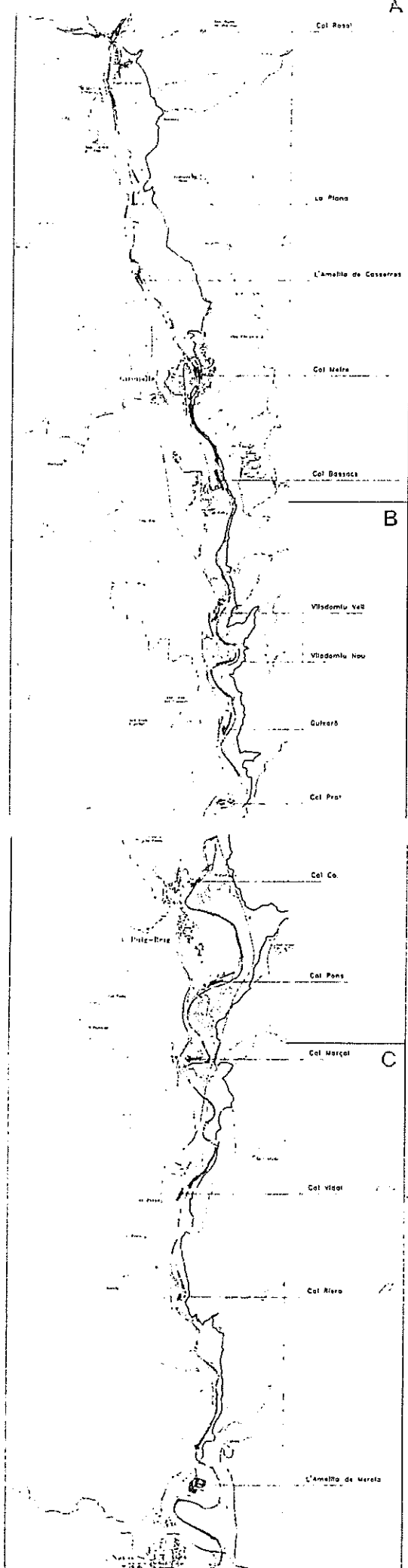
El rosari de colònies és l'actiu principal d'un parc fluvial que el discret encant del Llobregat o dels altiplans agraris no podrien justificar. El Llobregat del Baix Berguedà il·lustra, amb especial coherència, una forma pròpia de colonitzar el riu: la seqüència ininterrompuda de nodes homogenis. Partim, doncs, d'un paisatge sigular, ben comunicat amb el mercat de consum turístic metropolità i, sobretot, fàcilment llegible. La seva força emblemàtica és un atribut important donat el pes de l'eslògan en la gestió del patrimoni ¹.

3. L'articulació dels dos sistemes tradicionals de colonització -colònies i el masos- ofereix un suport estructural ric i obert a diverses possibilitats funcionals.

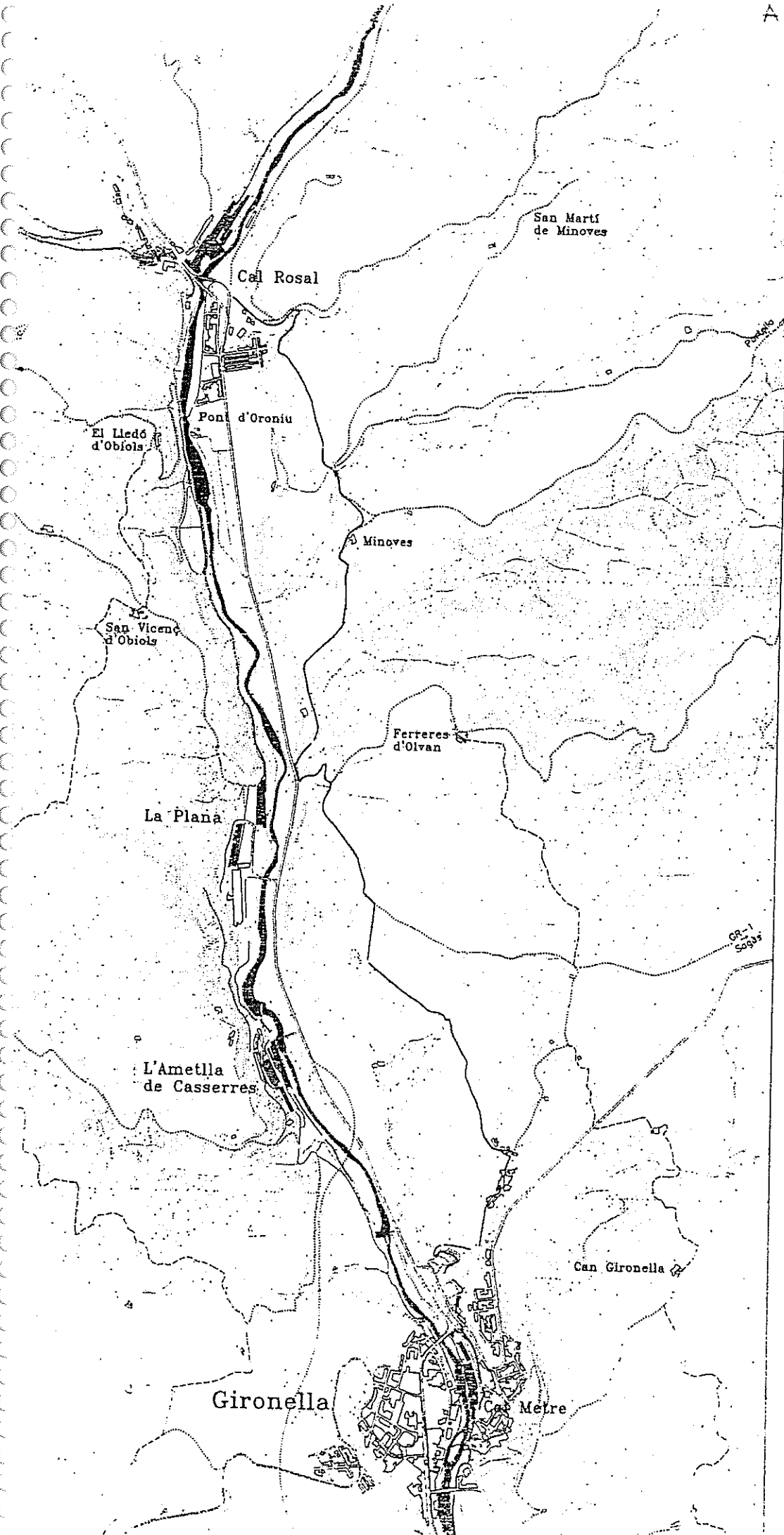
El sistema de colònies no és només una imatge eficaç de promoció turística. El seu interès -i el dels masos- rau en l'ordre que han imprès sobre el territori. Les malles disperses dels altiplans i l'eix fluvial es complementen i cada 1 o 2 km de riu una fàbrica es connecta amb alguns masos. Aquesta lectura estructural del patrimoni permet fer hipòtesis d'usos diversos. L'opció turística -masos/malla (turisme rural) i colònies/eix (turisme cultural)- és la més immediata, però no l'única. El mateix patró formal pot acollir noves formes de lleure, residència i producció.

La construcció del paisatge per addició d'accions menudes, sense projecte, dóna un patrimoni discret, sense nodes excepcionals, recolzat en la disposició obedient d'edificis i infraestructures en el territori. Aquest és un tret essencial del nostre context i, segurament, extrapolable a bona part del paisatge català. Si el patrimoni estel·lar, concentrat, reclama l'atenció immediata pel node, el patrimoni dispers necessita una reflexió més elaborada sobre l'estructura. És aquí on rau el principal dipòsit de valor que cal entendre i projectar.

¹. En aquest sentit el cas alemany és aclaridor. El riu Escher, malgrat el seu escàs pes morfològic, esdevé l'emblema de l'operació. L'atribut fluvial suma atractiu a la imatge de qualitat.

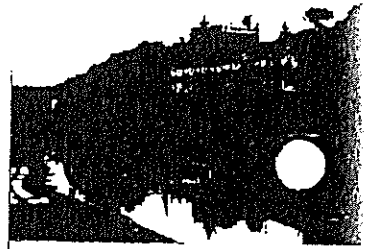
PARC FLUVIAL DEL BAIX BERGUEDÀ.

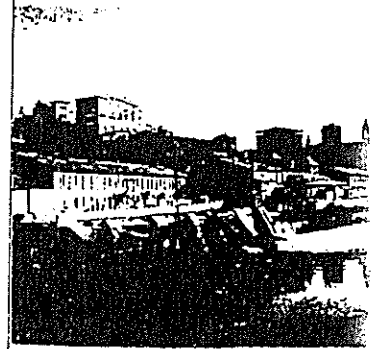
La Plana

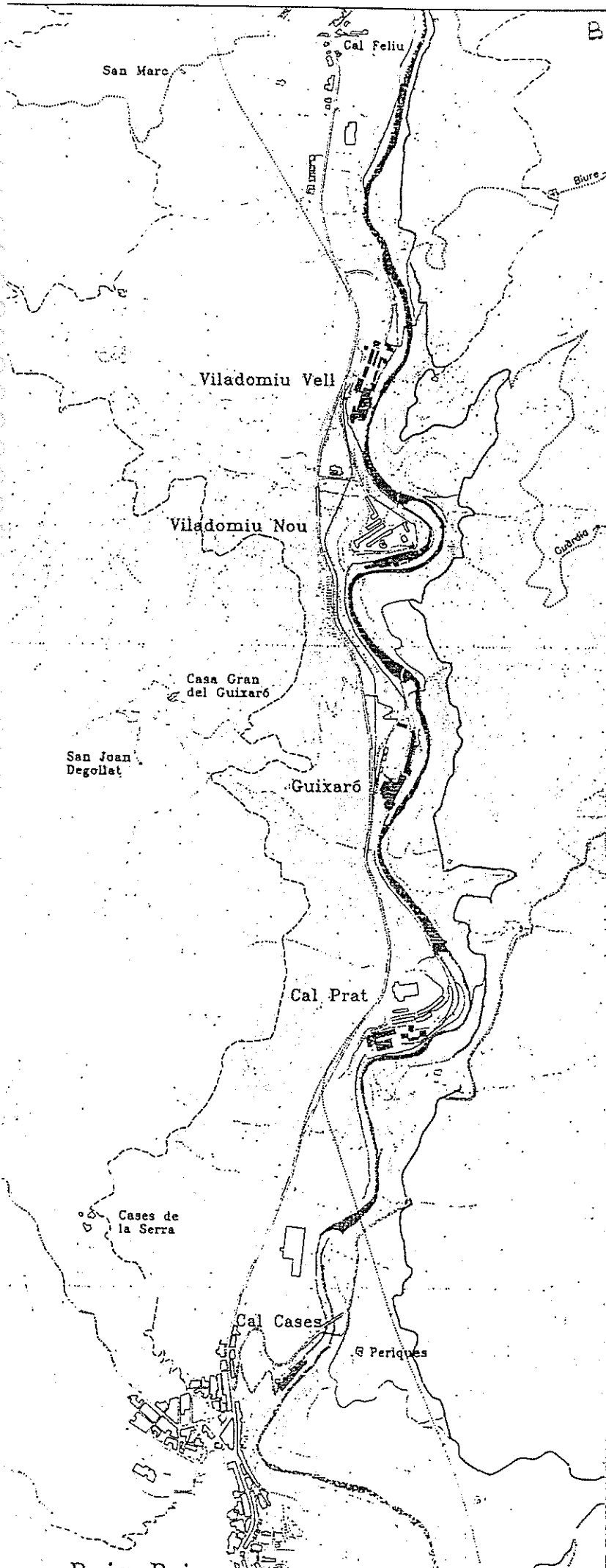

L'Ametlla de Casserres

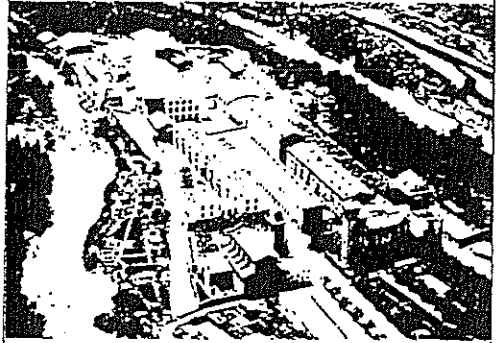

Cal Metre

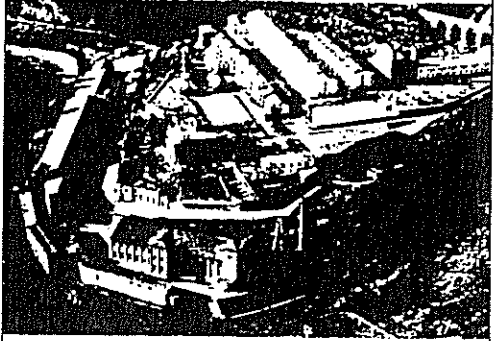

Viladomiu Vell

Viladomiu Nou

Guixaró

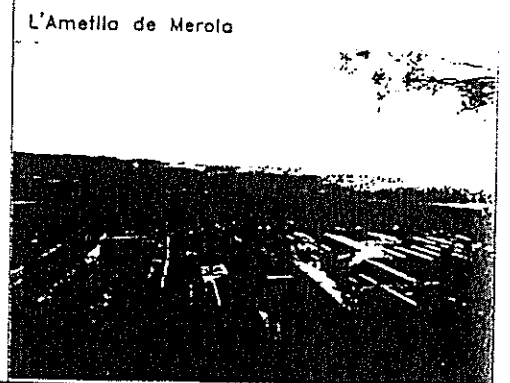
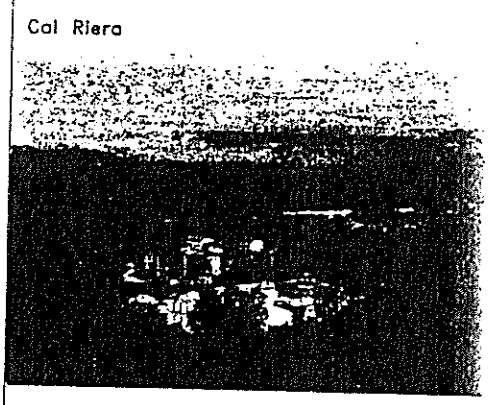
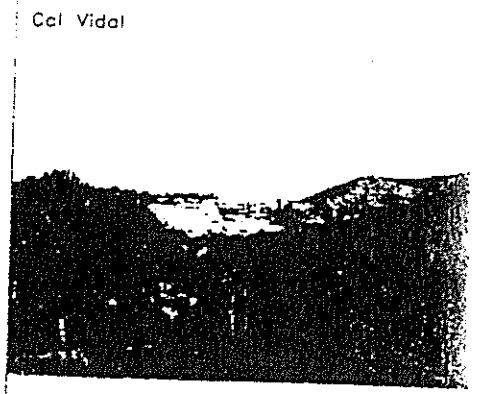
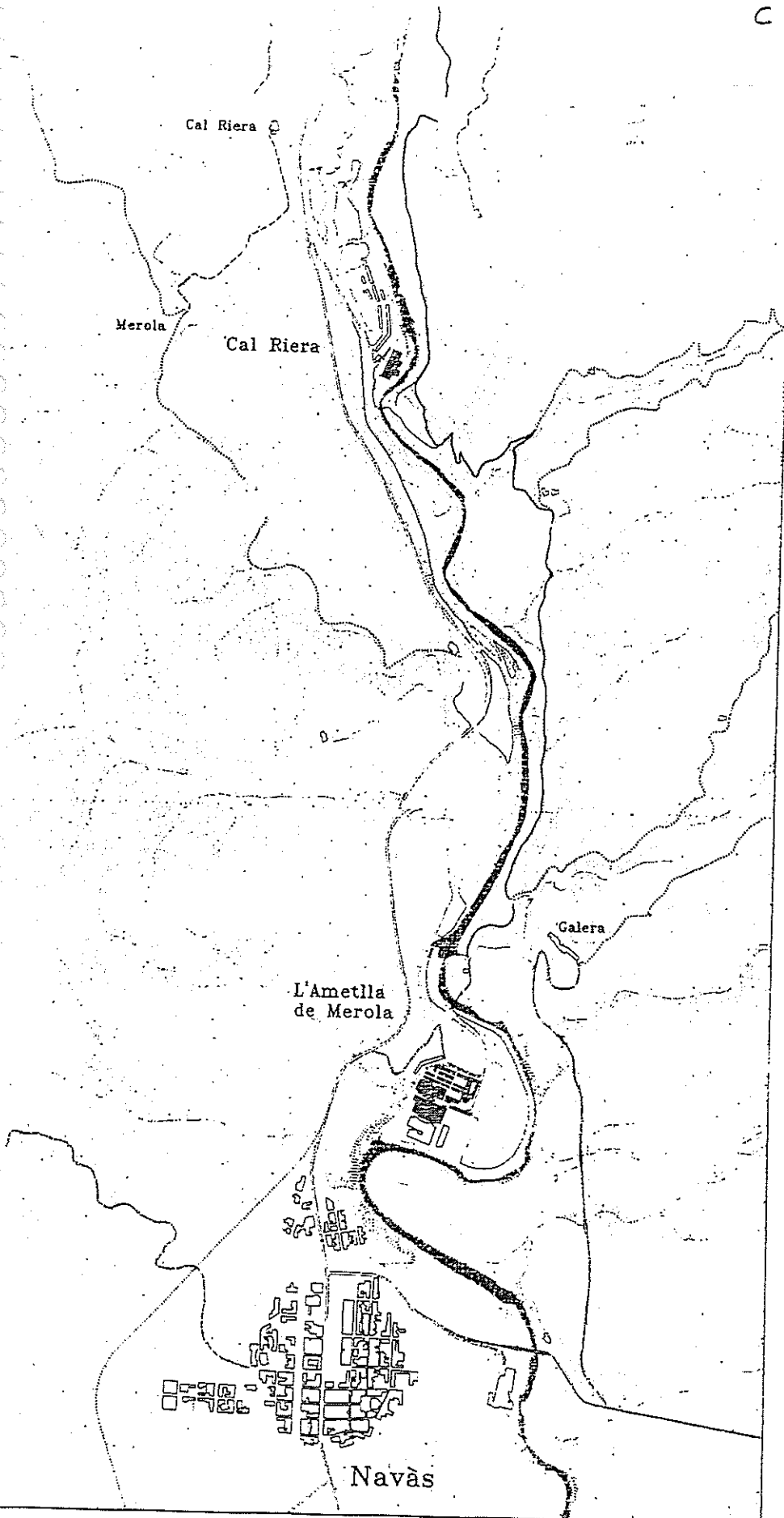

Cal Prat

Cal Cases

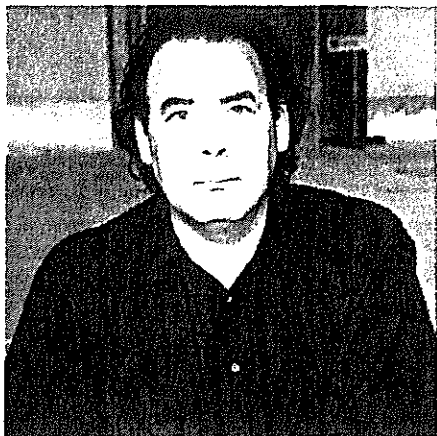

DEL BAIX BERGUEDÀ.

E:1/20.000 - C

estructura: Sistema de Colònies-Sistema de Masos-Vincles.

entre colònies.	—	Camps.	Masos.
entre colònies i Via-balçó.	—	Horts.	Elements de patrimoni.
de llevant.	—	Pollancredes.	
retracció transversal.	—	Comarcals.	Colònies: Edificació en terrassa fluvial baixa.

EL CANAL INDUSTRIAL DEL TER
1829-1839

Dissabte, 12 de Desembre, a les 9:45

MIQUEL SURINYACH PLA

Titulat com arquitecte l'any 1972 a l'ETSAB, ha estat arquitecte Municipal de Vic entre els anys 1985 i 1992, i és autor del Pla especial de Protecció del Centre Històric de Vic, i del Pla Especial de Millora del Seminari vell de Vic. Actualment, és arquitecte Municipal de Manlleu des de 1995, i és autor del Pla Especial de Millora de la Façana Urbana i Ordenació de les Vores del Ter.
Títol d'arquitecte per l'ETSAB 1972.

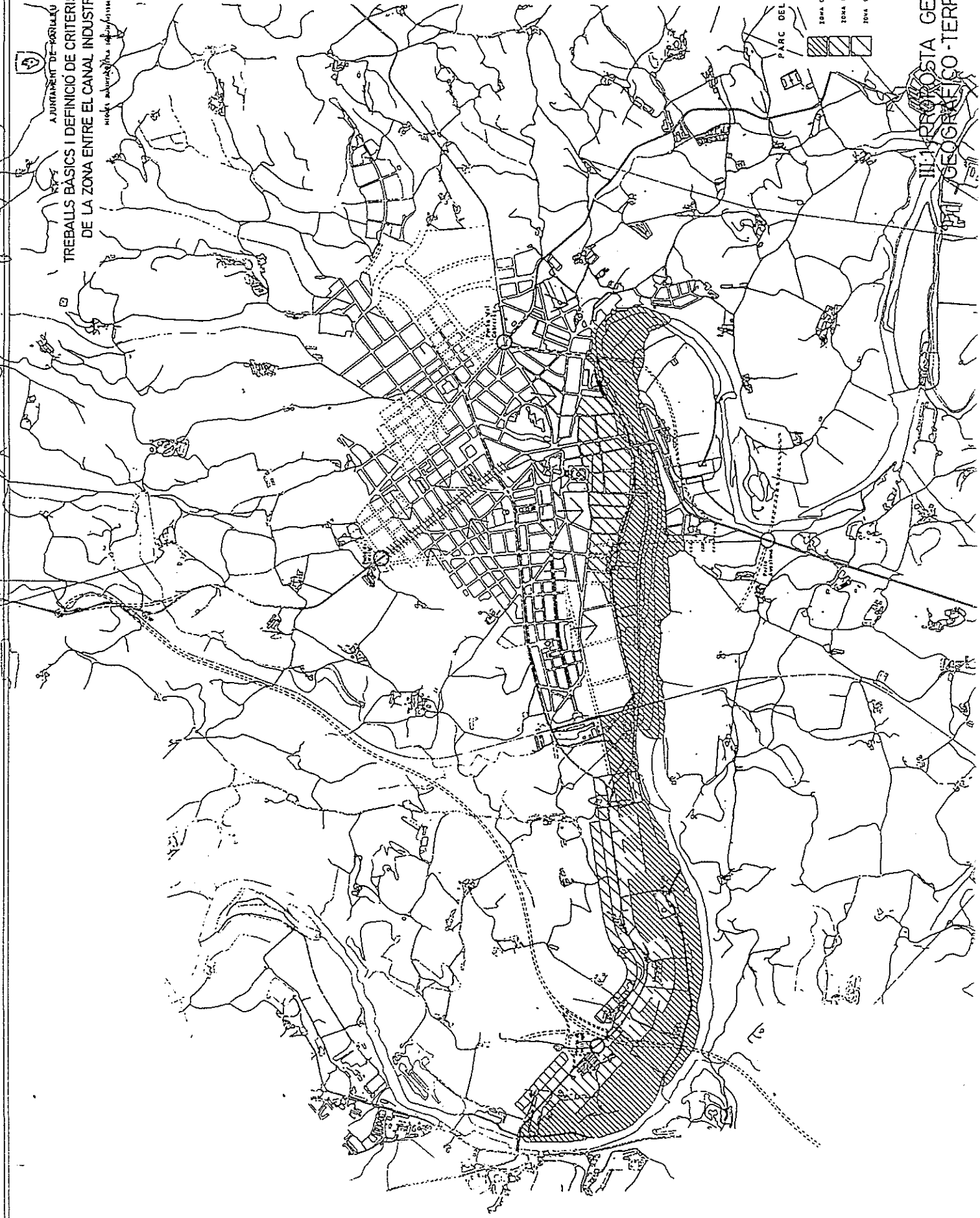
EL TER I EL CANAL INDUSTRIAL DE MANLLEU

El Pla Especial de Millora de la Façana Urbana i Ordenació de les Vores del Ter analitza els valors propis de Manlleu a base de relacionar el territori i els elements físics que conté amb els fets socials i històrics més significatius que ha suportat des de mitjans del segle XIX.

Aquests estudis han evidenciat que els valors més significatius com el riu Ter, el canal industrial i, en general, el patrimoni arquitectònic de la industrialització, a més de constituir els testimonis materials del desenvolupament històric de Manlleu, són els únics que poden fer possible el desenvolupament urbanístic actual amb un caire estratègic. En aquest sentit el Pla Especial es presenta com la millor opció amb possibilitats d'atracció residencial i de serveis que remarca al mateix temps la identitat de la població.

Urbanísticament, el projecte representa la integració plena a l'espai urbà de la zona compresa entre el canal industrial i el riu Ter. Aquesta operació comporta la revitalització de tot el Baix Vila (portant-hi nous habitatges) i la cohesió de tota la ciutat en posar en funcionament espais verds i equipaments generals a la població i desenvolupar en conjunt els sistemes d'espais lliures i d'equipament que preveu el Pla General d'Ordenació.

El conjunt s'organitza reforçant la unitat longitudinal del territori, seguint el riu i el canal, potenciant el seu caràcter de façana urbana i, a la vegada, introduint un ritme transversal per articular-se amb la ciutat. El canal industrial, conjuntament amb el riu actua de fil conductor de les actuacions concretes.

PLA ESPECIAL DE LA FAÇANA URBANA DE MANLLEU I ORDENACIÓ DE LES VORES DEL RIU TER

I. ASPECTES TERRITORIALS

I.1. INTRODUCCIÓ

Els aspectes generals bàsics que influeixen en el desenvolupament de la riba del Ter al seu pas per Manlleu, es manifesten en un àmbit que ultrapassa el definit per l'actual terme municipal i són els següents:

- 1) El medi natural, la topografia, l'orografia i la situació geogràfica en relació amb l'estructura territorial.
- 2) Les relacions intermunicipals i intercomarcals, -principalment les de residència-treball i comunicacions- que són condicionants de l'encaix de l'operació dins el projecte global de la comarca i el país.
- 3) El valor patrimonial cultural, que posa de manifest un territori amb gran valor específic que sobrepassa els límits municipals.

I.2. EL MEDI NATURAL

És el primer condicionant de l'estructura territorial, i ho és independentment de la intervenció humana. El medi natural pren el caràcter d'estructurador territorial per la seva particular topografia, l'orografia, el clima i la situació geogràfica.

El nostre interès no és la descripció del territori sinó posar de manifest la relació entre la seva forma física i la manera com ha estructurat o pot estructurar en el futur els assentaments i les activitats humanes. En aquest sentit són quatre els aspectes fonamentals:

- 1) La importància que adquireix la "plana" com a zona de pas obligat en la direcció Barcelona-França a través del Ripollès i per unir l'altiplà del Bages amb la Garrotxa.
- 2) El sistema de comunicacions entre les diferents poblacions que conté.
- 3) El diàleg plana-serralada i

4) El riu Ter com a lloc i com a recurs. Tot plegat, fonamentat en dos sistemes productius que han dominat la població des de sempre: l'agricultura i la indústria artesanal assentada en la xarxa de camins i, a partir del segle XIX, la indústria moderna que va aprofitar l'energia hidràulica del Ter.

Vegem aquests apartats més detingudament:

1) Des de molt antic s'han utilitzat les valls dels rius com a llocs de pas natural. En aquest sentit, la plana de Vic és un territori on es creuen dues direccions principals: la nord-sud seguint la vall del Ter fins a Manlleu (on canvia de sentit el riu i agafa la direcció est) per continuar en línia recta cap al Congost; i la llevant-ponent seguint la vall del Ter i continuant en direcció al Bages travessant la Serralada de Ponent, que tanca la Plana per aquell sector.

En el creuament d'aquests dos camins havia de sorgir una ciutat predisposada pel mateix territori i podia tenir l'emplaçament teòric en un punt d'una línia que unís la Gleva i Tona depenent del punt considerat més fàcil per accedir al Bages. Segurament la ciutat associada a aquest creuament de camins ha canviat d'emplaçament diverses vegades al llarg de la història però des d'aquí el que ara ens interessa és posar de manifest que el mateix territori ja conté la causa de l'emplaçament d'una ciutat.

2) El riu Ter també ha estat fonamental en el desenvolupament de ciutats properes a la seva vall o situades més enllà del seu marge esquerre, ja que aquestes poblacions, per utilitzar els sistemes de comunicacions de què hem parlat al punt anterior, havien de travessar el riu. En aquest sentit, la bona posició de Manlleu respecte al riu (situada al lloc de gir del riu i amb un front lineal de 4 km de longitud) va actuar com a estructuradora de les relacions dels pobles situats vora el Ges que, a partir de la construcció del pont de Manlleu al segle XV, tenien Manlleu com a pas obligat en direcció sud (Barcelona-Vic, etc). Fins i tot aquestes poblacions van modificar tota la seva morfologia urbana a partir d'aquest fet realitzant llargs creixements (Torelló, Sant Pere) en direcció a Manlleu (en detriment d'altres direccions) que encara són prou visibles avui dia.

Més tard -ja als nostres temps- en consolidar-se la importància industrial i demogràfica de totes aquestes poblacions a partir de la meitat del segle XIX a causa de l'aprofitament de l'energia hidràulica, Manlleu es constitueix en un creuament de camins que el potenciarà en endavant: la direcció nord-sud de què hem parlat abans es creua amb la llevant-ponent (Roda-Sant Hipòlit) i també Roda-Torelló i l'Esquirol-Sant Hipòlit o l'Esquirol-Torelló. Tot plegat fa de Manlleu una vertadera articulació territorial intermunicipal de la vall de Ter (o del que s'ha anomenat a vegades Osona nord). Podríem dir que Vic es va originar en un creuament de camins avui anomenats intercomarcals -que l'eix transversal torna a posar al dia- i que

Manlleu ha crescut en el creuament intracomarcal; el més important d'aquest tipus en aquest territori, si tenim en compte el pes demogràfic de les poblacions que relaciona.

3) El diàleg plana-serralada (és a dir, entre els municipis situats per sobre de la cota 600 m i els de la plana) s'ha donat al llarg dels segles a conseqüència dels trasbalsos bruscos que han fet pujar la població per sobre de la cota 600 per després tornar a baixar, i també a conseqüència de les relacions de producció, comerç i serveis. En els últims 100 anys, amb una localització del 95% de la indústria i la major part del comerç i serveis a la plana, i amb l'augment de la mobilitat, la relació és molt intensa i es materialitza segons l'estructura territorial proporcionalment a la distribució demogràfica per habitant. Actualment segons un cens de 117.442 habitants que correspon a l'any 1991 a tot Osona, 99.611 són a la plana (per sota de la cota 600).

4) El pas del riu Ter per la Plana i la importància estratègica per Manlleu es manifesta pels motius següents:

a) El riu Ter realitza un gir cap a llevant en arribar al terme municipal de Manlleu i comença un curs de 4 km de longitud sense meandres que és la distància més llarga que es dona al seu pas per la Plana i pràcticament el lloc més idoni per al seu ús lúdic.

b) Aquesta faixa de 4 km de llargada té un nivell màxim d'accessibilitat, tenint en compte les carreteres actuals i encara més si considerem les comunicacions en projecte (variant a Olot de l'eix transversal).

c) Ocupa el lloc més equidistant de la població actual de la Plana.

I.3. LES RELACIONS INTERMUNICIPALS I INTERCOMARCALS.

L'augment de la mobilitat que s'ha experimentat en els últims temps està canviant fortament les maneres de viure, i propicia unes relacions intermunicipals cada vegada més importants en els camps dels mitjans productius, de la residència i de l'oci (separant el municipi de residència del municipi de treball i dels llocs d'oci, cosa molt improbable 25 anys enrere, per exemple).

En segon lloc, l'evolució del mateix concepte d'allò "urbà" supera el concepte tradicional d'entitats urbanes finites cap a una urbanització més universal i difusa. És a dir, si entenem que la ciutat és l'àmbit territorial on es realitzen les activitats humanes de viure-treball-estudi-comerç-oci, les comunicacions i el cotxe han fet superar la ciutat tradicional. Les ciutats s'estenen de manera que un municipi, com a unitat administrativa, ja no és equivalent a la ciutat com a concepte territorial i és necessari definir en quin àmbit es produeixen aquelles relacions més intensament, les més importats de les quals són residir i treballar.

A continuació analitzarem les relacions intermunicipals en dos grans apartats: les comunicacions i el sistema de ciutats a través de la relació mobilitat laboral-mercats de treball.

I.3.1. Les comunicacions.

Al plànol I.1 es reproduïx l'esquema de la xarxa viària a Catalunya i de les sis branques que conflueixen a la comarca d'Osona. Cinc d'aquestes branques són d'actualitat en tant que ja s'estan construint o tenen el seu traçat projectat i han anat a exposició pública. Es tracta de l'eix transversal LLeida -Manresa -Vic -Girona, la seva variant a Olot-Figuères, i la N-152. Al plànol I.1 també es presenta l'esquema d'aquestes carreteres i creuements en relació amb el Parc del Ter i amb les poblacions més properes i s'indica al mateix temps els fluxos de cada tram. De l'observació d'aquests esquemes es desprenen els punts següents:

- 1) El creuament de la N-152 (de Barcelona a Puigcerdà) amb l'eix transversal es produeix al terme municipal de Gurb en un lloc on l'eix transversal actua en certa manera de travessia de Vic.
- 2) La bifurcació de l'eix transversal cap al túnel de Bracons i Olot-Figuères s'ha de produir a través d'un tram de la N-152 fins a un punt en terme municipal de Manlleu on es situa específicament la bifurcació de la N-152 cap a Olot.
- 3) Els dos punts assenyalats als apartats anteriors seran els més "accessibles" de la plana des de la xarxa general. El núm. 1 l'hem de considerar un creuament de primer ordre de quatre braços i el núm. 2 un creuament de bifurcació de segon ordre de tres braços. Al primer hi ha de passar tot el trànsit de pas de la comarca (exceptuant la variant cap a Berga) i al segon hi ha de passar tot el trànsit de pas provinent del nord-est de Catalunya o amb aquella destinació.

I.3.2. Sistema de ciutats (àrees de mercat de treball i sistemes urbans).

En aquest sentit, el Pla general territorial de Catalunya inclou un estudi dels sistemes urbans a partir de les àrees de mercat de treball.

Al plànol I.1 es reproduïxen esquemes dels mercats de treball amb un líndar d'autosuficiència del 75% (el 75% dels residents ocupats viuen i treballen dins l'àrea). El plànol també delimita les àrees de cohesió que agrupen els municipis que tenen fluxos equivalents al 15% o més de les entrades o sortides de cadascun. No podem deixar d'esmentar aquí l'estudi de les àrees de mercat de treball de Joaquim Clusa de l'any 1986 on, establint el criteri del líndar d'autosuficiència del 75%, arriba a la conclusió de l'existència

a la comarca d'Osona de 8 àrees de mercat amb centres a Manlleu, Vic, Torelló, Sant Quirze de Besora, Sant Boi de Lluçanès, Prats de Lluçanès, Tona-Centelles i Viladrau. L'àrea de Manlleu la integren els municipis de Masies de Voltregà, Sant Hipòlit de Voltregà, Manlleu, Santa M. de Corcó-L'Esquirol, Taverdet, Masies de Roda i Roda de Ter. El nivell més alt d'interrelació es dona entre els municipis de la Plana: Manlleu-Roda-Sant Hipòlit.

Al plànol I.1 també presentem els sistemes urbans existents (sempre segons el Pla general territorial de Catalunya) i els sistemes de proposta que passen de quatre sistemes (Torelló, Sant Hipòlit, Manlleu i Vic) a un únic sistema amb capital a Vic.

Per acabar aquest comentari sobre relacions intermunicipals volem apuntar que el dilema ciutat territori - sistema de ciutats és molt difícil de resoldre sense un diàleg que impliqui tots els municipis interessats per una d'aquestes àrees, cosa que no ha estat possible ni a través del Pla estratègic Osona XXI en fase de conclusions finals. En tot cas, conscients que aquesta temàtica -per la seva importància- s'ha de desenvolupar minuciosament ens limitarem ara a apuntar el següent:

- 1) El pas d'un sistema de ciutats a una ciutat territori (com la proposta del PGTC) no es pot realitzar sense un consens entre municipis.
- 2) Creiem que fins i tot en un model de ciutat territori s'ha de tenir molt en compte el sistema de ciutats actual per articular correctament el creixement i optimitzar la situació i la localització d'equipaments públics i comunicacions. En cas contrari, s'originaria un gran desequilibri territorial en detriment del conjunt d'Osona i de les principals ciutats que l'integren a partir de la segona que és Manlleu.

I.4 EL VALOR PATRIMONIAL CULTURAL

I.4.1. L'adveniment de la industrialització.

A la segona meitat del segle XIX es van produir tres fets entrelligats que van canviar profundament la vila de Manlleu com a ciutat i també en relació amb l'entorn comarcal: la industrialització moderna que aprofitava l'energia hidràulica del Ter, un augment demogràfic molt important i la construcció de la xarxa de comunicacions.

- 1) L'aprofitament de l'energia hidràulica va transformar l'economia i la manera de fer passant d'una població fonamentalment agrícola a una població industrial. Aquesta industrialització es va dur a terme mitjançant la construcció de fàbriques mogudes per canals hidràulics. De tots ells, el més significatiu és el

"canal industrial de Manlleu", creat el 5 d'octubre de 1841 i ampliat i consolidat per acord del 18 de març de 1848.

2) Com a conseqüència de la industrialització, Manlleu passà de 2.228 habitants l'any 1842 a 5.823 habitants a finals del segle XIX i a 7.348 habitants l'any 1950. Fou la tercera població d'Osona que més va créixer en el període 1850-1950 en termes relatius, ja que va arribar al 269 % després de Sant Vicenç de Torelló (500 %) i Roda (442 %), i fou la primera en termes absoluts. Aquest creixement va implicar canvis importants en la morfologia urbana, tant d'obra pública (la plaça Bernadí és de 1893) com d'obra privada, amb la construcció d'habitatges nous per als nous treballadors i també per als fabricants que s'hi establien.

3) Segons l'Esteve Gaja fins al tercer terç del segle passat Manlleu s'enllaçava amb Vic i Torelló mitjançant un camí de divuit peus d'amplada (4,66 metres) i amb l'Esquirol, Roda i Sant Hipòlit amb camins de sis peus (1,55 metres) mentre que als altres pobles veïns hi duïen uns camins de ferradura que permetien el pas d'animals carregats amb sàrries, però no el pas de "carros".

Per fer possible el desenvolupament industrial era absolutament necessari construir noves carreteres més amples que permetessin el transport còmodament.

La carretera de Vic a Manlleu és del 1864 i l'any següent va arribar a Torelló. L'any 1865 també es va començar la carretera a Sant Hipòlit, que es acabà l'any 1874. El 1879 es va inaugurar la línia del ferrocarril que originà la construcció de la carretera de l'estació l'any 1883. El 1886 es va acabar la carretera de la Gleva i a finals de segle ja funcionava la carretera d'Olot. La carretera de Roda, però, es va construir l'any 1917.

1.4.2. El patrimoni arquitectònic de la industrialització.

Hem de fixar l'any 1848 (any de l'ampliació definitiva del canal industrial) com el punt de partida de les grans transformacions urbanes de la industrialització a Manlleu. Són d'aquesta època, i fins avui, les intervencions més interessants i originals des del punt de vista del patrimoni arquitectònic. Cal destacar especialment les que es feren fins a mitjan segle XX, quan va començar l'últim creixement industrial important, i també curiosament es va portar a terme l'últim augment de cabal del canal industrial que va passar a 8.000 litres/s, quantitat d'aigua que avui encara podria conduir.

1.4.3. Valoració del Canal Industrial.

El canal industrial és l'instrument que va fer possible la utilització conjunta de l'energia hidràulica del Ter i, per tant, que va propiciar el desenvolupament industrial de Manlleu, canviant-lo econòmicament, demogràficament i socialment fins a convertir la vila de principis de segle en la població més pròspera, dinàmica i "moderna" de la comarca d'Osona i també en una de les més dinàmiques de Catalunya.

Per la seva situació seguint el riu (de fet el canal és el riu "civilitzat") i per la seva capacitat generadora de ciutat, en portar associada la construcció d'instal·lacions fabrils, es va convertir en articulador de la ciutat i ha marcat l'estructura urbana de Manlleu en la mateixa direcció que la carretera Rusiñol, l'avinguda Diputació i modernament l'avinguda de Roma.

La creació del canal industrial (1841-1848), va iniciar una nova ciutat i fins i tot un nou equilibri comarcal desplaçant la centralitat industrial de Vic cap a la conca del Ter.

Per tot això, el canal industrial de Manlleu és, a la vegada, l'element urbà més interessant d'Osona de l'època de la industrialització i la causa material de l'origen d'una nova economia i una nova manera de fer a Manlleu que des de llavors marquen la seva identitat.

1.4.4. L'arquitectura urbana: fabricants

El creixement demogràfic i la gran transformació urbana a conseqüència de la industrialització, van fer construir nombrosos edificis per a ús públic i entitats entre el 1848 i el 1936 (Cooperativa Mútua, Caixa d'Estalvis Comarcal de Manlleu, Col·legi la Salle, Patronat de Cultura, Hospital de Sant Jaume, Centre Catòlic, Societat del Progrés, Societat l'Estrella, etc), i també gran quantitat d'edificis d'habitatges per a acollir a la classe treballadora i per a residència dels fabricants, menestrals i comerciants.

Mantenim que l'edifici de la família Puget, construït l'any 1886 (avui propietat municipal) amb els seus jardins sobre voltes d'obra i una làmina de plom, és la construcció urbana d'arquitectura romàntica més interessant d'Osona. També és del mateix estil les cases Gras (1894), Roqué (1894), Almeda, García (1895) i Andreu (1899). Aquests edificis, conjuntament amb les cases Sanglas, Vilaseca, Casacuberta i Grau, totes del primer terç del segle XX i situades al carrer de Sant Domènec, constitueixen un conjunt únic a Osona dels habitatges de la burgesia provinent de la industrialització.

II.- ASPECTES DE PROPOSTA

II.1. PROPOSTA GENERAL GEOGRÀFICO-TERRITORIAL.

Al plànol III.1 es representa en esquema l'abast de la proposta general. En farem les següents observacions:

1) El tram de 2 km entre l'inici del canal i la Devesa constitueix la façana urbana de Manlleu i és la que preveu el pla especial que programa tres fases d'actuació com es veurà més endavant.

L'àrea d'actuació és l'espai definit per una faixa entre la façana urbana de la població i el camí que hi ha a l'altra cantó del riu que limita a ponent amb la resclosa on comença el canal industrial i acaba al parc de la Devesa.

El desenvolupament d'aquesta zona contribuirà decisivament a la rehabilitació del Baix Vila (indicada al plànol) i a la cohesió de tota la ciutat en entrar en funcionament el conjunt del parc que inclou la Devesa (que possibilita moltes activitats lúdiques), el circuit per a vianants que uneix les dues ribes del riu aprofitant el pont de la Devesa i la passarel·la per a vianants que aprofita les pilastres existents del pont del tren.

Aquesta zona s'ha de transformar en el parc urbà de Manlleu amb la rehabilitació del canal industrial, la construcció del museu de la industrialització i la rehabilitació de la fàbrica de can Sanglas i del Molí de Dalt (de can Vinyes). Conjuntament amb l'altre tram de 2 km fins a la Gleba, constitueix el parc temàtic del Ter (aigua i industrialització) d'interès supramunicipal.

2) El tram de 2 km des de la resclosa del canal en direcció a ponent constitueix una zona de forta potencialitat urbanística però que necessita uns estudis més aprofundits a través d'una revisió del PGO. Des d'aquí suggerim la idea d'un eix lineal (de comunicació i serveis) per a vianants i rodat seguint la carretera actual remodelada (com per altra banda demanarà l'augment del flux des de la construcció de la variant a Olot) que conservi el patrimoni industrial (canals, horts, fàbriques, camins, ...), el natural de ribera, i fins i tot l'ús agrícola, però que possibiliti usos terciaris en general, lúdics, esportius, de serveis, d'equipaments i fins i tot industrials amb condicions, sempre pel cantó sud de la carretera i amb una densitat d'edificació suficientment baixa per conservar les qualitats paisatgístiques de la zona (remodelant els grups d'edificacions que ja han començat a sortir). És en aquesta zona on creiem que s'hauria de preveure i reservar lloc per traslladar els camps d'esport en el moment que sigui necessari, construir un centre comercial i/o d'oficines, rehabilitar la fàbrica del Dolcet, recollir les iniciatives que utilitzin el riu com element lúdic i de jocs d'aigua, etc.

Aquest tram, tot sol, té la potencialitat urbanística d'un parc d'activitats econòmiques i aprofita l'accessibilitat i la centralitat que li dona el punt d'accés a la variant de l'Eix transversal a Olot, la Nacional 152, i el suport dels 2 km de parc urbà.

En conjunt, l'operació del Parc del Ter és la que té més possibilitats d'atracció residencial i de serveis de la població.

II.2. CRITERIS GENERALS PER A L'ORDENACIÓ DEL PARC DEL TER. AIGUA, INDUSTRIALITZACIÓ I ACTIVITATS ECONÒMIQUES. (Tram de llevant. 2 Km)

Les conclusions dels estudis anteriors ens porten a contemplar tot el front del riu Ter entre la Gleva-Voltregà i la Devesa com una unitat territorial que cal conservar i planificar unida. Els criteris generals són els següents:

1) Conservar i potenciar el coneixement del patrimoni arquitectònic de la industrialització. Parc temàtic.

a) Les fàbriques i els canals que segueixen el Ter constitueixen un conjunt de gran bellesa, significat i valor testimonial.

b) La fàbrica dels germans Rusiñol conté l'edifici d'habitatge, que conjuntament amb la casa Puget, és un dels edificis més representatius "a la comarca" de tota l'arquitectura romàntica que es va produir a finals del segle passat. A més de ser un edifici molt interessant per la seva tipologia, els elements arquitectònics i el refinament en la composició, presenta el valor afegit de conservar el record dels seus propietaris, un dels quals -en Santiago Rusiñol- el batejà amb el nom de Cau Faluga com encara es pot llegir a un replà de l'escala principal.

c) El canal industrial de Manlleu és l'element urbà més valuós de l'època de la industrialització a Osona i un dels més interessants de Catalunya per ser el pioner dels canals pròpiament industrials i per la qualitat de l'obra d'enginyeria que encara manté tots els seus elements. És una "fita" històrica que va canviar l'economia, la manera de fer i les relacions entre municipis. Per Manlleu és el principal element construït amb valor arquitectònic-patrimonial i només la construcció del pont sobre el Ter al segle XV -que va canviar tot el sistema de comunicacions al territori que en diem Osona nord- se li pot comparar en importància.

2) Conservar el patrimoni natural i fomentar el seu coneixement i ús a la riba del riu. Parc temàtic.

a) L'aigua i el riu Ter per si mateixos constitueixen un potencial elevat de múltiples utilitzacions lúdiques, esportives i de caire cultural.

b) És un tram de riu de 4 km de llarg sense meandres -el tram recte més important al pas del Ter per Osona- protegit a sud per una elevació de roca. El llit és ample i ben format i conté una gran varietat d'espècies vegetals i animals de ribera.

c) Presenta un nivell màxim d'accessibilitat -intermunicipal i intercomarcal- ja que conté la N-152 i l'accés a la variant de l'eix transversal a Olot.

d) La circumstància anterior i el fet que constitueix l'indret d'interès paisatgístic i natural més equidistant de la població actual de la Plana (86.642 habitants dels 117.442 totals d'Osona viuen en poblacions situades en un cercle de radi 15 km com es veu al plànol II.2) el fa d'un gran valor potencial per combinar a tota mena d'usos terciaris i particularment els usos lúdics on intervingui l'aigua (el riu i els canals) conservant i potenciant, al mateix temps, el patrimoni natural.

3) Tractar conjuntament el front del riu Ter entre La Gleva-Voltregà i la Devesa.

a) Constitueix una unitat territorial definida per 4 km del riu Ter en tram recte: 2 km de la riba esquerra són urbans (coincideix amb el canal industrial) i 2 km més són fora del nucli urbà.

b) És necessari (o com a mínim recomanable) revertir els excedents de les operacions d'obra privada a les operacions d'obra pública amb dificultats de finançament.

4) Compatibilitzar el creixement físic de Manlleu amb el desenvolupament de la riba del Ter.

a) És necessari ordenar a temps i administrar la zona de Manlleu amb més potencialitat urbanística i territorial que li dona un medi físic únic, molt ben comunicat i amb un grau màxim de centralitat a la comarca.

b) És necessari estructurar el creixement de Manlleu de la manera més coherent possible amb el seu sistema de ciutats. En aquest sentit és més aconsellable un creixement lineal en direcció a Voltregà i a Roda a través de Masies de Roda que en les direccions de Torelló i/o Vic.

c) Després de 15 anys d'aplicació d'una política de contenció del creixement físic de Manlleu (que ha donat el resultat positiu de millora de la qualitat urbana però que en anar-se saturant l'espai previst, podria produir estancament) es fa necessari ara definir un creixement que per primera vegada haurà de tenir un nivell territorial global i no únicament d'ampliació dels límits del nucli urbà tradicional.

5) Vincular les diferents intervencions del parc del Ter a l'operació urbana. Parc d'activitats econòmiques.

a) El desenvolupament del parc del Ter és l'operació urbanísticoterritorial possible amb més força al terme municipal de Manlleu i és necessària per introduir la ciutat a activitats terciàries després de la desfeta del sector industrial del tèxtil i de la metal·lúrgia.

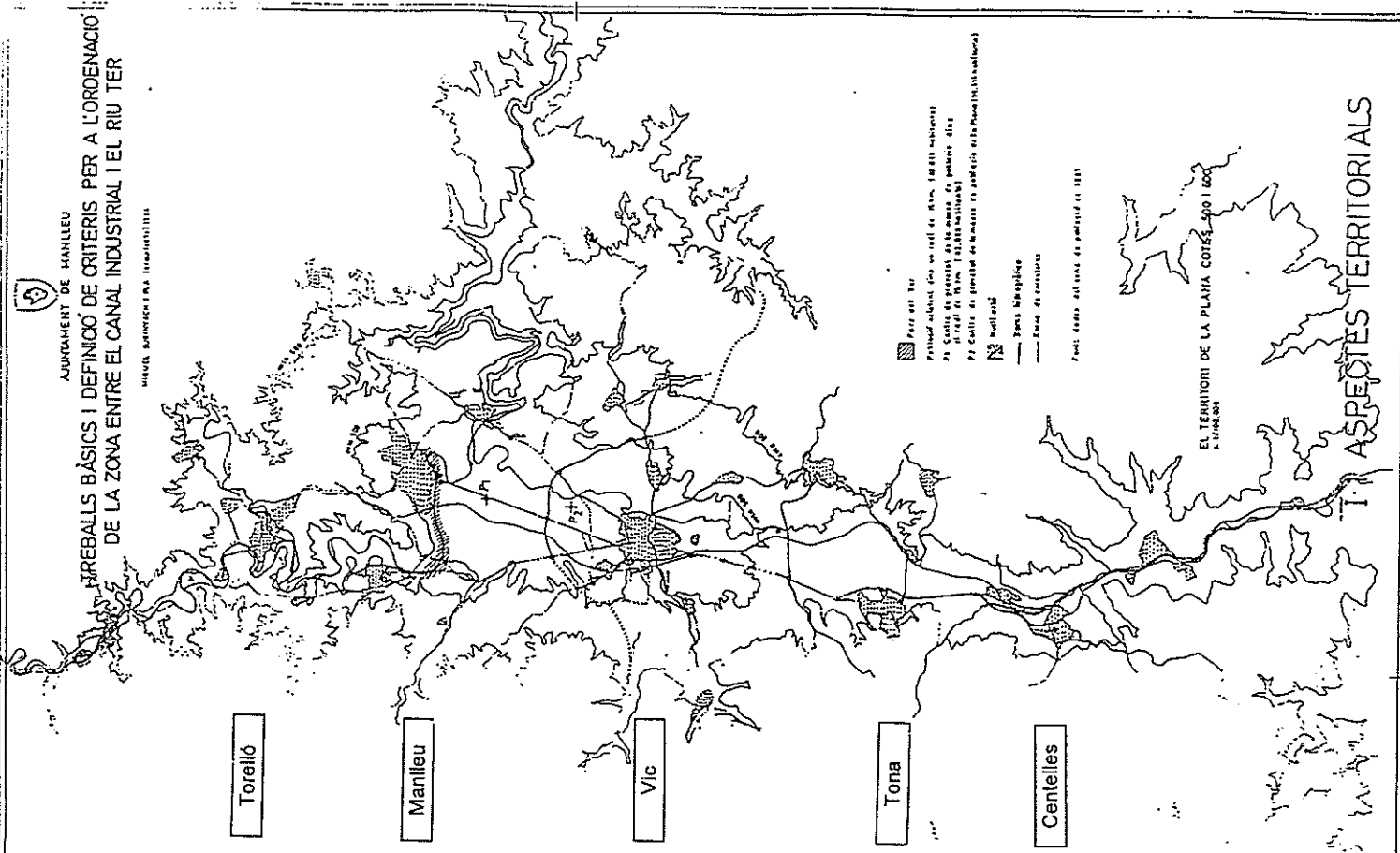
b) El desenvolupament del passeig del Ter (els 2 km urbans del parc del Ter per on passa el canal industrial de Manlleu) és la millor manera de revitalitzar la ciutat antiga de Manlleu no solament pels usos induïts pel mateix parc sinó pel creixement i rejuveniment de la població que comportarà l'ocupació dels nous habitatges resultants del tractament de la façana al riu (amb dues unitats d'actuació que comporten habitatges de nova planta, i els habitatges de rehabilitació de la ciutat antiga).

c) És necessari adequar, tant com sigui possible, les fases d'actuació del projecte a les necessitats de completar els sistemes generals de Manlleu i donar preferència al sistema viari.

AJUNTAMENT DE MANLLEU
 HIBEL BUNTECH FRA IRECHUETIIT

PREBALS BÀSICS I DEFINICÓ DE CRITERIS PER A L'ORDENACIÓ DE LA ZONA ENTRE EL CANAL INDUSTRIAL I EL RIU TER

Torelló

Manlleu

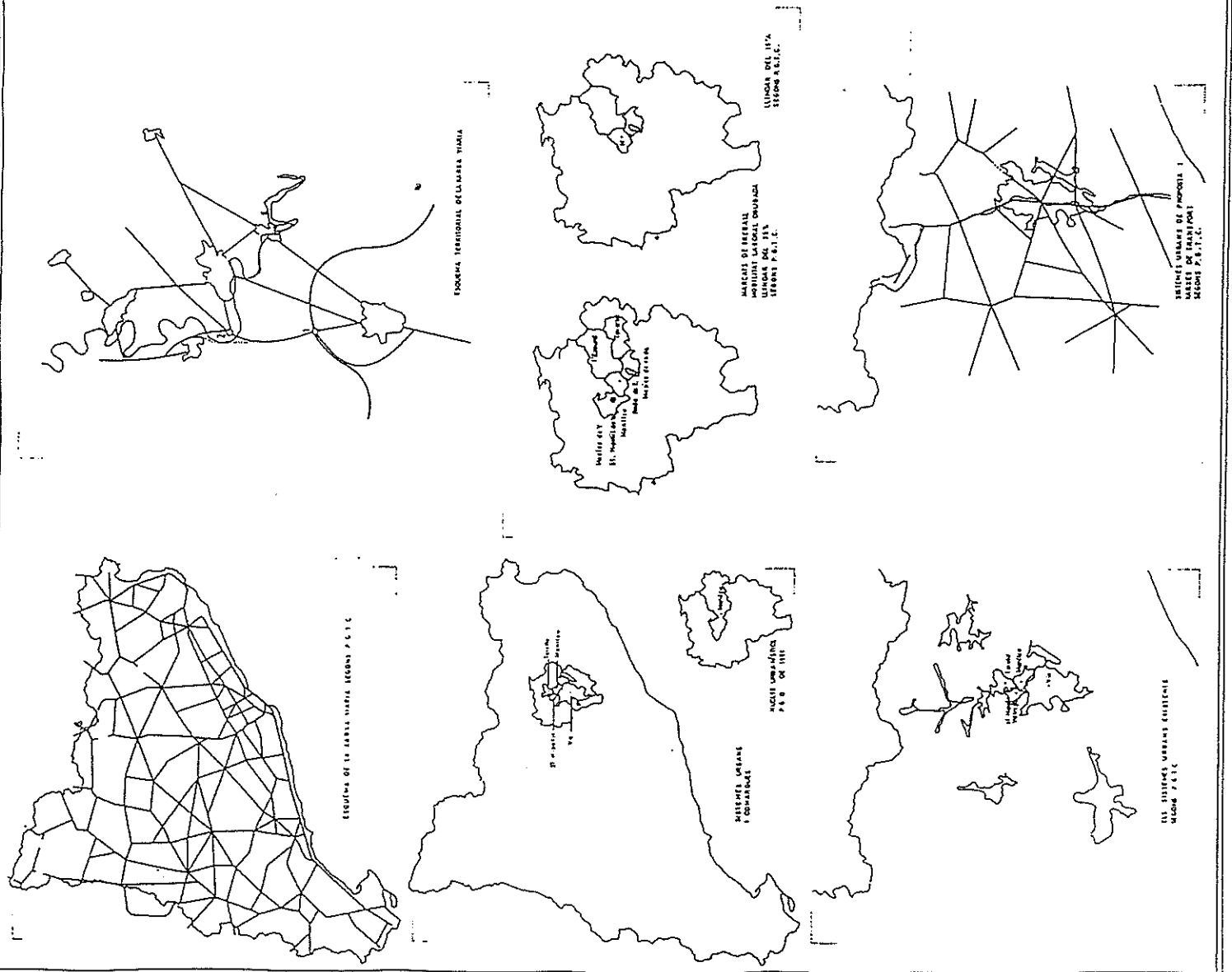
Vic

Tona

Centelles

EL TERRITORI DE LA PLANA COTÉS 100 I 1000
 A. UNIGON

ASPECTES TERRITORIALS

ESQUEMA TERRITORIAL DE LA ZONA TERRENYA

MARCIS DE GENERAL I LÍNIES DE L'1974 SEGONS S.L.T.C.

MARCIS DE GENERAL I LÍNIES DE L'1974 SEGONS S.L.T.C.

EIXOS DE SERVEIS DE LA ZONA TERRENYA SEGONS S.L.T.C.

ELS DISTRIBUÏMENTS URBANS EXISTENTS SEGONS S.L.T.C.

MANLLEU
 EL MANLLEU
 EL MANLLEU
 EL MANLLEU

EL MANLLEU
 EL MANLLEU
 EL MANLLEU

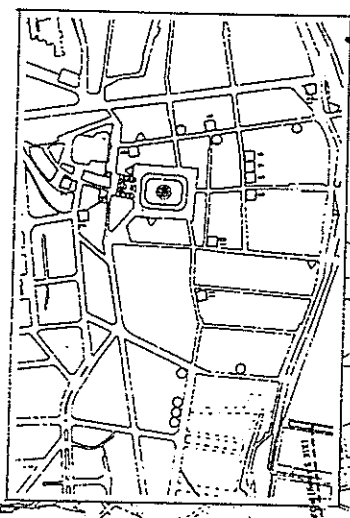
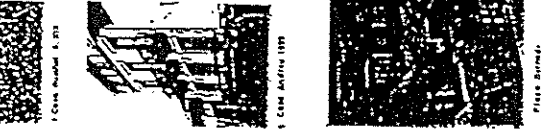
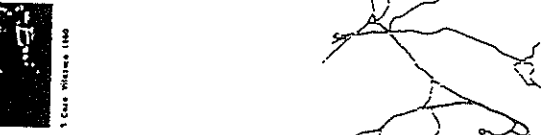
EL MANLLEU
 EL MANLLEU
 EL MANLLEU

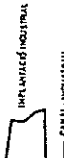
AJUNTAMENT DE MANLLEU

TREBALLS BÀSICS I DEFINICIÓ DE CRITERIS PER A L'ORDENACIÓ DE LA ZONA ENTRE EL CANAL INDUSTRIAL I EL RIU TER

PROJECTE SERRAVALLES PER A L'AJUNTAMENT DE MANLLEU

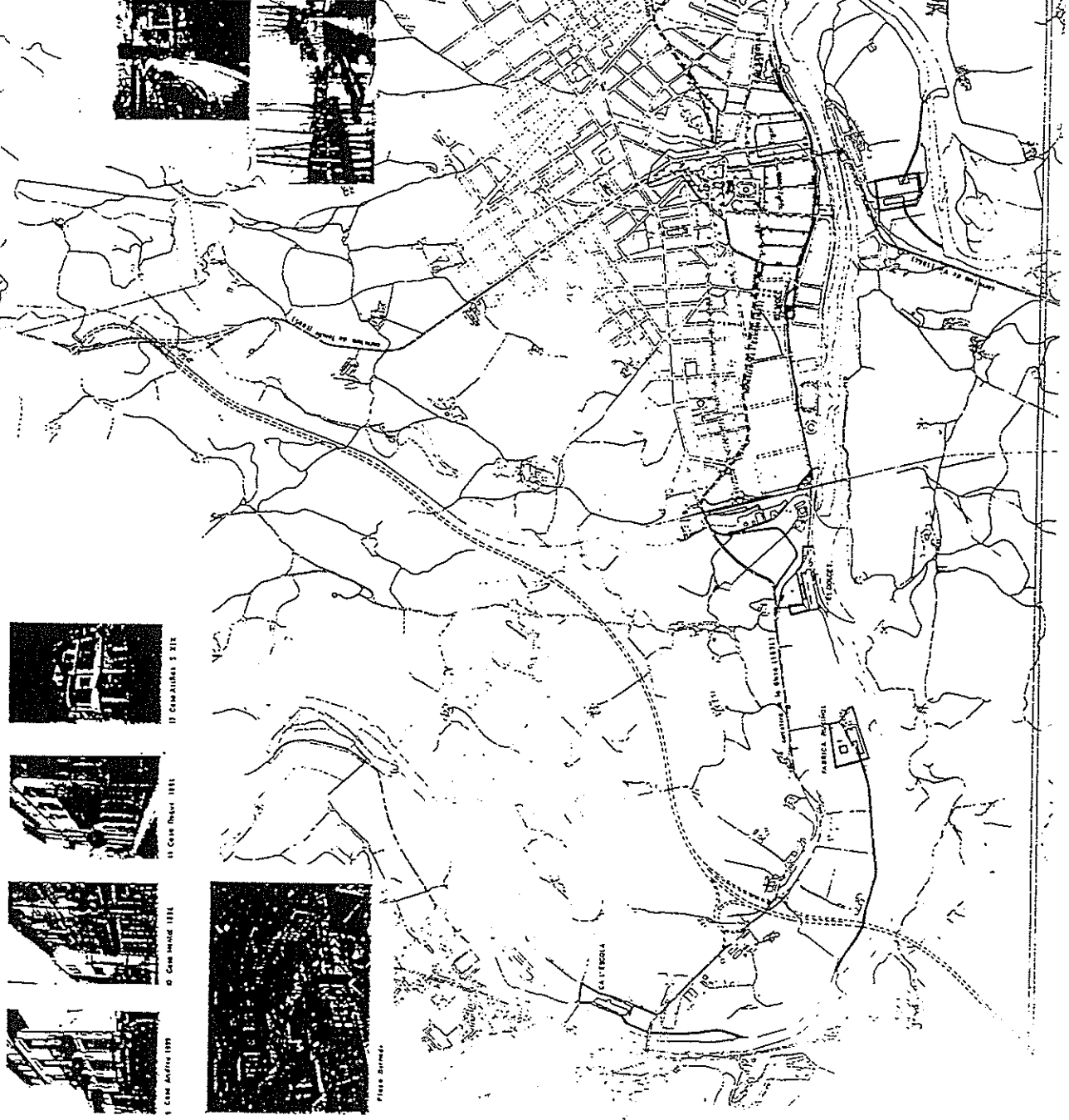

- EDIFICIS REPRESENTATius
- HABITATGES DALS INDIVIDUALS
- HABITATGES POPULARS
- △ EDIFICIS D'ÚS PÚBLIC
- * EDIFICIS PARQUEJES
- EDIFICIS D'INTERÉS
- LOCALS ÚNICS DE PNEUS DEL
- 1-312

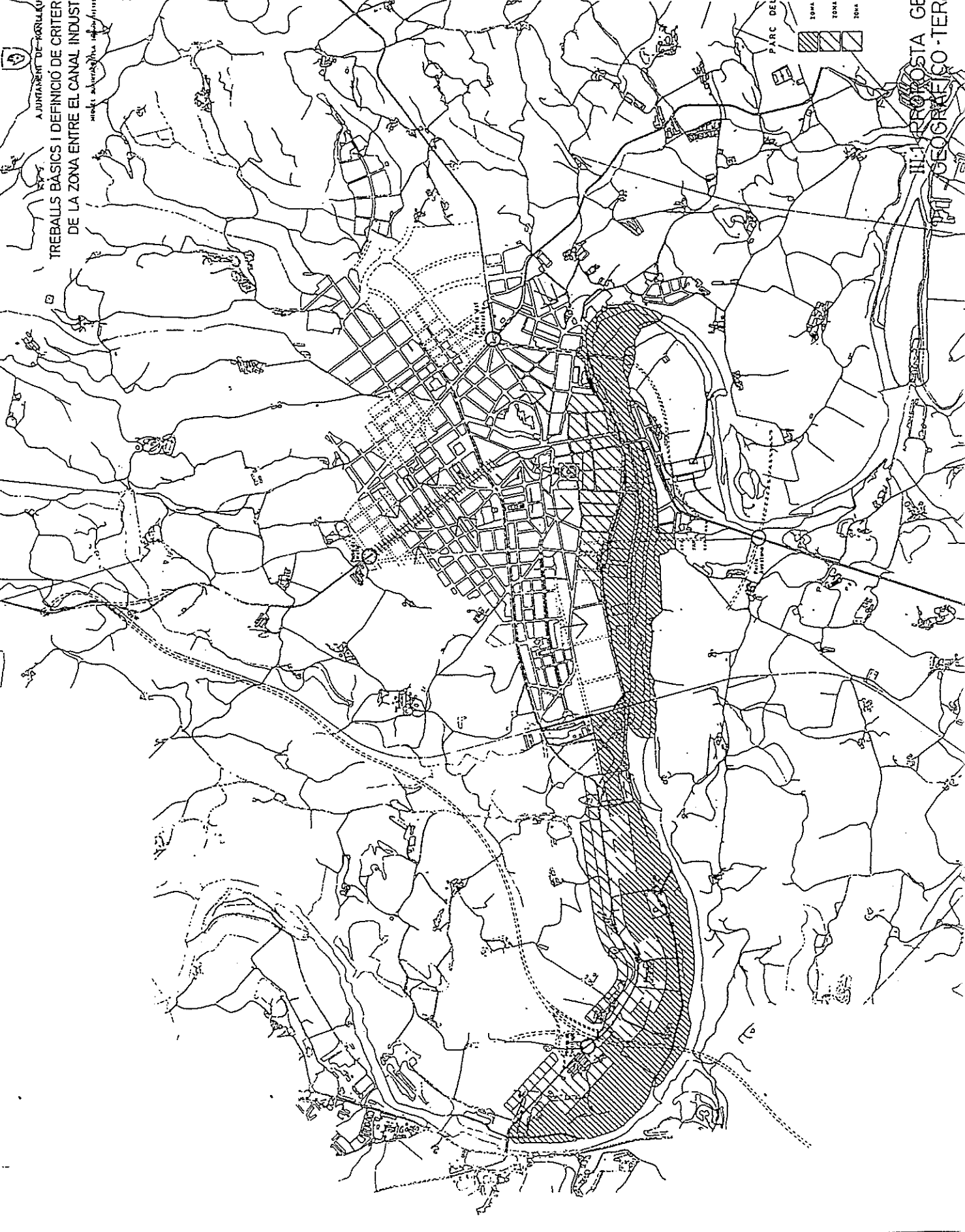
HERITATGES INDUSTRIALS

CANAL INDUSTRIAL

1/2 - EL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

AJUNTAMENT DE BELLLUGUARD
TREBALLS BÀSICS I DEFINICIÓ DE CRITERIS PER A L'ORDENACIÓ
DE LA ZONA ENTRE EL CANAL INDUSTRIAL I EL RIU TER
MAG. 1/10000

PLA D'ORDENACIÓ GENERAL
D'ACTIVITATS I TERRITORIAL

LA FÀBRICA SANGLÀS A MANLLEU
MUSEU INDUSTRIAL DEL TER

Dissabte, 12 de Desembre, a les 10:15

CARLOS FERRATER I LAMBARRI

Neix a Barcelona el 22 de novembre de 1944. Obté el títol d'arquitecte per l'Escola d'Arquitectura de Barcelona l'any 1971 i el doctorat a l'abril del 1987 amb la tesi "Obra singular: proceso continuo". Des de 1971 treballa al seu despatx professional a Barcelona. L'any 1993 s'incorpora al seu estui Joan Guibernau com arquitecte associat.

President d'ADI-FAD, INFAD I ARQ-INFAD entre 1985 i 1992. Professor adjunt de l'últim curs de Projectes a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona des de l'any 1971 i titular per oposició des de 1987. Director dels Cursos d'Arquitectura de la Universitat Menéndez Pelayo, Santander, els anys 1993 i 1995. Director de la IV Biennial d'Arquitectura Espanyola 1996. Membre del Conité Científic de la I Biennial Iberoamericana 1998.

És finalista dels Premis FAD d'Arquitectura en nou ocasions i obté el premi FAD de l'Opinió els anys 1982 i 1998. És finalista del Premi CONSTRUMAT Nacional d'Arquitectura en sis ocasions, i obté el premi en 1987 per l'edifici d'habitatges Bertrán 113, en 1993 per l'Hotel Juan Carlos I i en 1997 per l'edifici Impiva. Premi Nacional d'Arquitectura del Col·legi d'Arquitectes de la Comunitat Valenciana 1994-1995 per l'edifici Impiva. És finalista del Premi Europeu Mies van der Rohe 1992 per El Club Nàutic l'Estartit i l'any 1996 per l'edifici Impiva. Seleccionat per participar en el concurs restringit per el Forum d'Art Contemporani de St. Louis. USA, setembre 1998.

Participa a cicles de conferències a molts col·legis i escoles d'arquitectura nacionals i internacionals; imparteix cursos i seminaris a diverses Universitats d'Amèrica i Europa. Ha participat a nombroses exposicions col·lectives d'arquitectura i actualment hi ha una exposició itinerant de la seva obra per diversos països.

La seva obra ha estat divulgada a publicacions nacionals i internacionals existint diverses monografies.

Actualment està realitzant entre d'altres les següents obres:

Jardí Botànic de Barcelona a la muntanya de Montjuïc, Hotel Colón a Caldetas, Edificis al Front Marítim de Barcelona, Nova seu de Fisersa a Figueres, Pavelló d'esports a Llicà, Edifici d'habitatges al Passeig de Gràcia, Museu Industrial del Ter, Habilitació d'espais cívics a l'Hospitalet de l'Infant, Edificis per la Comissió de Ports al Port de l'Estartit, Hivernacles reials a Alcalà de Henares, Nova Seu per Europa Sud de Decaux Internacional, Auditori a Castelló, Palau de Congressos de Barcelona.

LA FÀBRICA SANGLÀS A MANLLEU MUSEU INDUSTRIAL DEL TER

Dissabte, 12 de Desembre, a les 10:15

JOSEP MARIA MONTANER I MARTORELL

Josep Maria Montaner va néixer el 1954 a Barcelona, titulant-se com arquitecte el 1977 i com a doctor arquitecte (Ph. D) el 1983. És professor titular de Composició de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona. Ha realitzat estudis pericials d'Antropologia i Història Moderna i ha impartit cursos i conferències a diverses ciutats espanyoles, europees i a Amèrica (Estats Units, Mèxic, Venèçuela, Argentina i Brasil).

Especialista en l'estudi d'arquitectura del període neoclàssic i de la segona meitat del segle XX, ha escrit a diverses revistes nacionals i internacionals -com l'Avenç, Nous horitzons, Arquitectura Bis, El Croquis, A&V, Monografías de Arquitectura y Vivienda, Arquitectura Viva, De Diseño, Ardi, Lotus Internacional, Sites, Projeto, Summa+, Domus i Modo- i col·labora al diari El País. Ha publicat diversos llibres entre els que destaquem: L'ofici de l'arquitectura, UPC, 1983; Arquitectura Industrial a Catalunya. Des de 1732 fins 1929, Caixa de Barcelona, 1984 (en col·laboració amb José Corredor-Matheos); Los Museos de la última generación, (amb la col·laboració de Jordi Oliveras) Nuevos Museos. Espacios para el Arte y la Cultura; La modernització de l'utilatge mental de l'arquitectura a Catalunya.1714-1859, Institut d'estudis Catalans; Fills de "Blade Runner"; Barcelona, Stadt und Architektur, Taschen, Colònia, 1992; Después del Movimiento Moderno (Arquitectura de la Segunda mitad del siglo XX); Museos para el nuevo siglo/Museums for the New Century ; i la modernidad superada. Arquitectura, arte y pensamiento del s.XX.

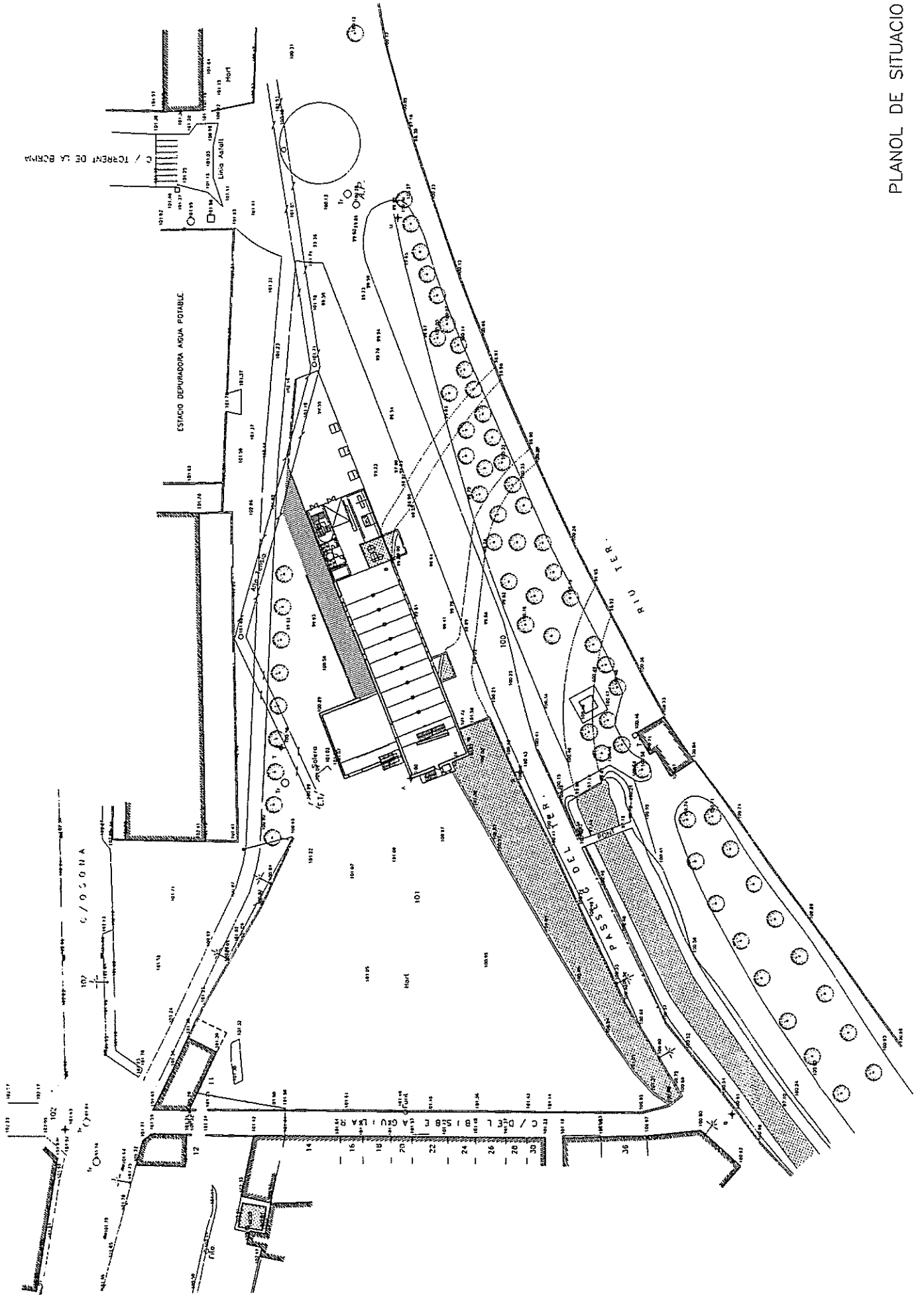
L'any 1987 fou "visiting lecturer" a l'Architectural Association School of Architecture de Londres i pensionat pel CIRIT (Generalitat de Catalunya) a l'acadèmia Espanyola d'Arqueologia, Història i Belles Arts de Roma. El 1995 va impartir cursos en el Museu d'Art Contemporani Sofia Imber de Caracas i a la Facultat d'Arquitectura i Urbanisme de Sao Paulo. El 1996 ho feu a la Facultat d'Arquitectura, Urbanisme y Diseño de Cordoba, Argentina, el 1997 a la Universidad Veracruzana de Xapala, Mèxic i el 1998 a Caracas, a la Facultat de Arquitectura y Urbanismo de la Central de Venezuela.

El 1984 obtingué el Premi Lluís Domènech i Montaner de l'Institut d'Estudis Catalans per la seva tesi Doctoral, i el 1989 fou guardonat amb el Premi Construmat pels seus articles al diari El País. Com a escriptor ha estat finalista del premi Josep Pla de narrativa catalana l'any 1990 per Fills de "Blade Runner". Com a crític ha estat Premi de la Crítica Serra d'Or el 1991 per La Modernització de l'utilatge de l'arquitectura a Catalunya. 1714-1859 i Premi Espais de Crítica d'Art (Girona) el 1992 pel seu article "Cultura, art i arquitectura a la segona meitat del segle XX".

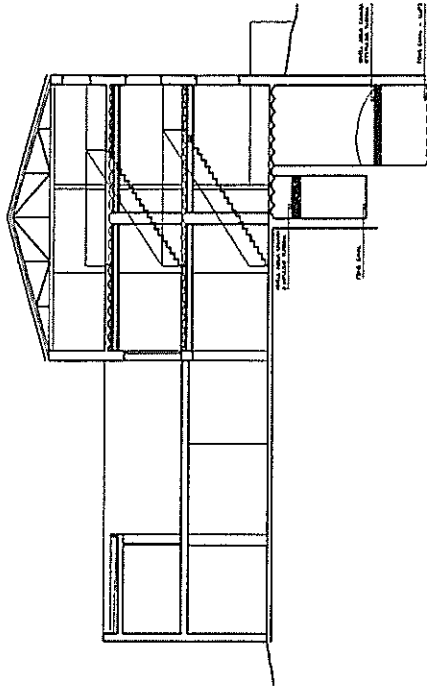
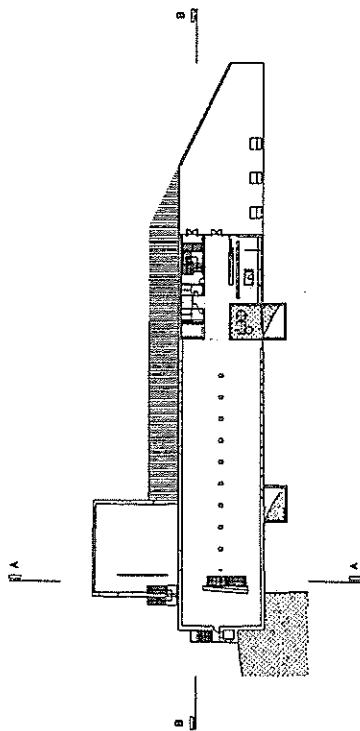
Com a arquitecte ha realitzat habitatges a les comarques del Berguedà i Ripollès entre els anys 1977 i 1983. A partir de 1987 ha intervingut en projectes d'habitatges, museus, interiors i exposicions, col·laborant amb arquitectes com Carlos Ferrater i Ignasi Sànchez Domènech i amb dissenyadors com Transatlàntic i Santi Giró. Autor de recerques sobre la història de l'arquitectura industrial a Catalunya i especialista en museus, actualment és l'autor, junt amb Carlos Ferrater, del Projecte de Museu Industrial del Ter a Manlleu, rehabilitant l'antiga fàbrica Sanglàs.

Ha preparat el guió i disseny de diverses exposicions, entre elles "Barcelona, la ciutat i el 92" Ajuntament de BCN, "100 anys de Construcció.100 anys del Gremi de Constructors de Barcelona i Comarques" al Palau Robert de BCN, la sala d'arquitectura de l'exposició "Homo Ecológicus" organitzada pel KRTU a la Fundació Miró, i l'exposició "Less is More" al Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Actualment és comissari de l'exposició "Barcelona 1979-2004". Del desenvolupament de la ciutat sostenible" organitzada pel COAC, CAATB, CEIC, i l'Ajuntament de Barcelona.

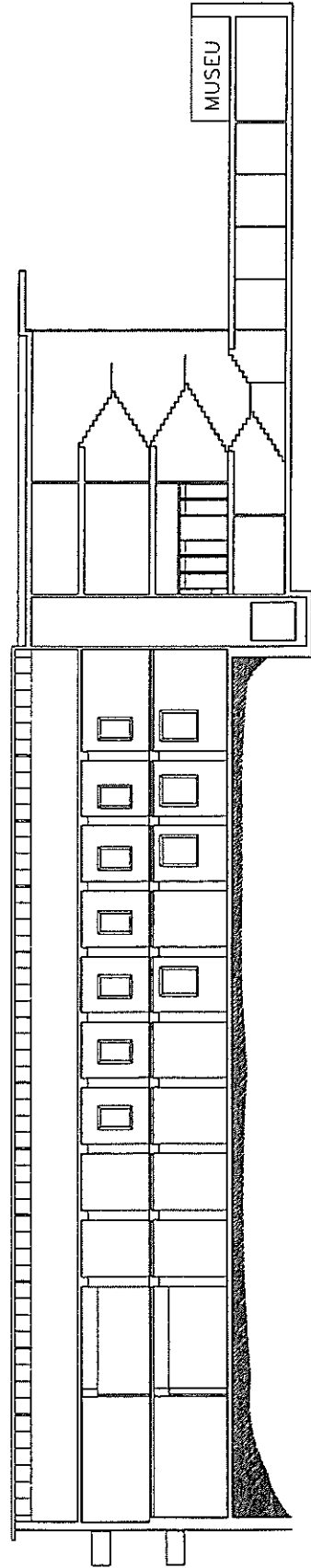
LA FÀBRICA DE CAN SANGLAS A MANLLEU : MUSEU INDUSTRIAL DEL TER

PLANOL DE SITUACIO

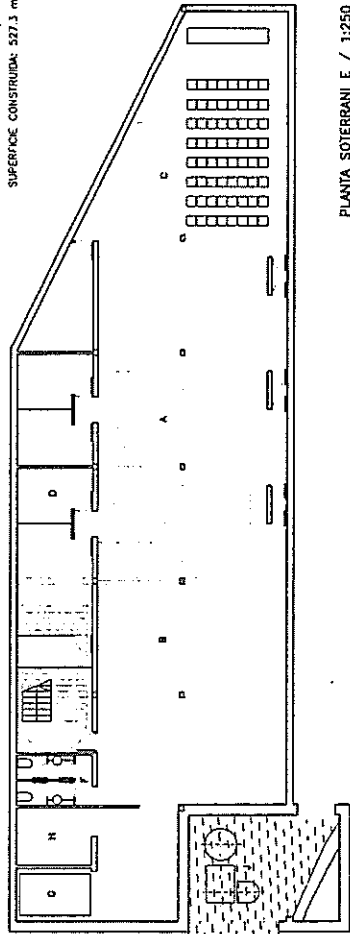
SECCIO A-A E / 1:250

SECCIO B-B E / 1:250

- A. SALA D'EXPOSICIONS TEMPORALS (POLIVALENT)
- B. SALA DE L'ENERGIA
- C. SALA D'ACTES (POLIVALENT)
- D. TALLERS
- F. LAVABOS
- G. ASCENSOR-MUNTACARRIQUES
- H. ESPAI D'INSTAL·LACIONS
- J. PAS DEL CANAL AMB TURBINA

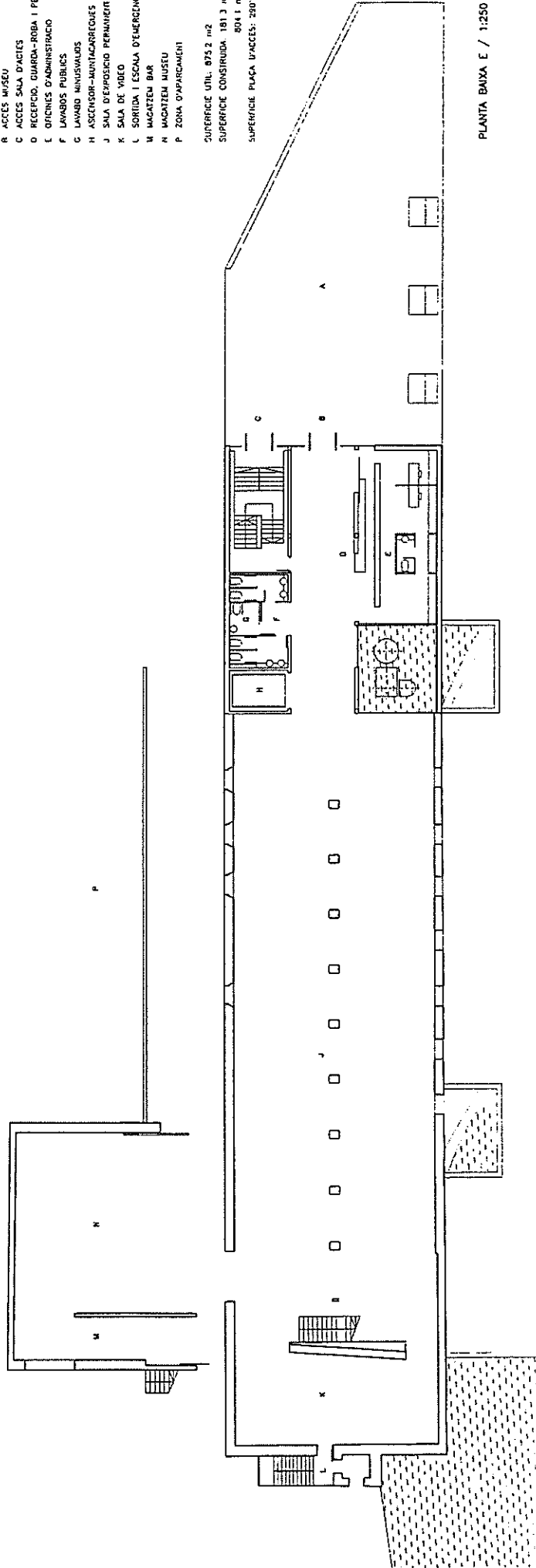
SUPERFICIE UTIL: 439,9 m² (incloou 25 m² d'espai per turbina)
 SUPERFICIE CONSTRUÏDA: 527,3 m² DE NOVA PLANTA

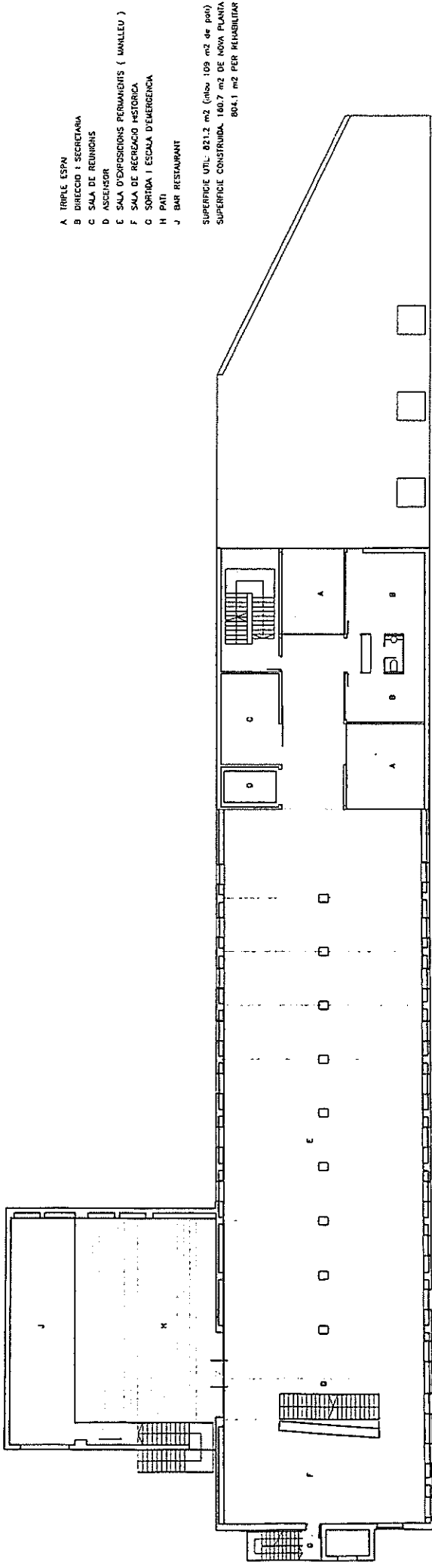
PLANTA SOTERRANI E / 1:250

- A. PLACA D'ACCES
- B. ACCES MUSEU
- C. ACCES SALA D'ACTES
- D. RECEPCIO, GUARDA-ROBA I PETITA BOTIGA
- E. OFICINES D'ADMINISTRACIO
- F. LAVABOS PUBLICS
- G. LAVABO MINUSVALDS
- H. ASCENSOR-MUNTACARRIQUES
- J. SALA D'EXPOSICIO PERMANENT (TEXTIL)
- K. SALA DE VIDEO
- L. SORTIDA I ESCALA D'EMERGENCIA
- M. MOGATEU BAR
- N. MOGATEU MUSEU
- P. ZONA D'APARCAMENT

SUPERFICIE UTIL: 875,2 m²
 SUPERFICIE CONSTRUÏDA: 181,3 m² DE NOVA PLANTA
 804,1 m² PER REPARARAR
 SUPERFICIE PLACA D'ACCES: 280,3 m²

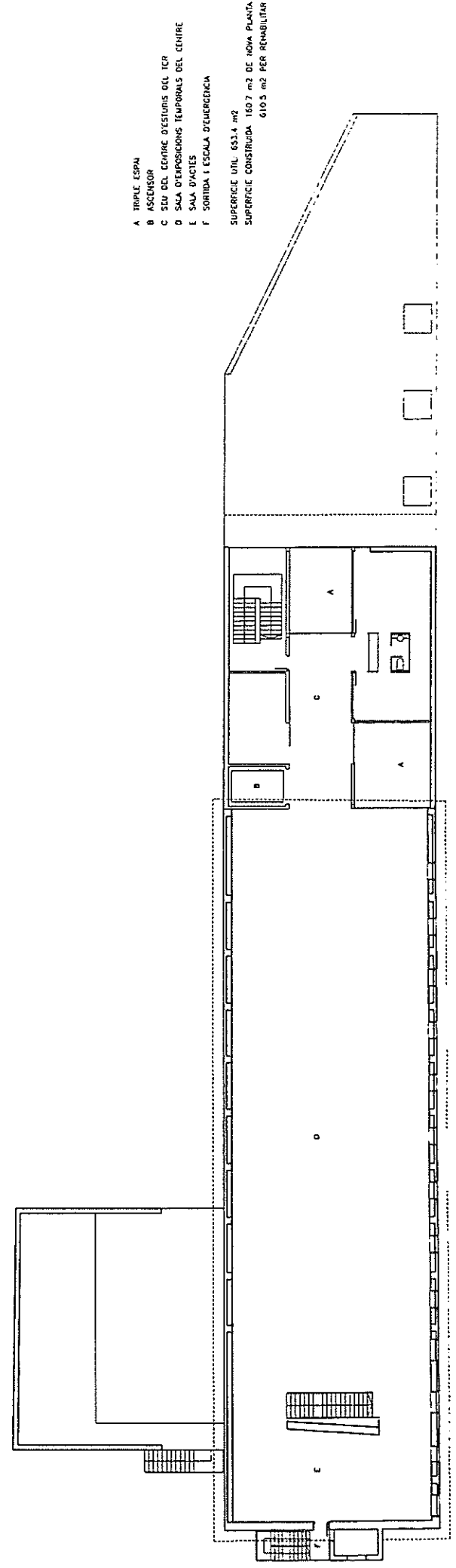
PLANTA BAIXA E / 1:250

- A TRIPLE ESPAI
- B BIRECCIO I SECRETARIA
- C SALA DE REUNIONS
- D ASCENSOR
- E SALA D'EXPOSICIONS PERMANENTS (MANLEU)
- F SALA DE RECREACIO HISTORICA
- G SORTIDA I ESCALA D'EMERGENCIA
- H PATI
- J BAR RESTAURANT

SUPERFICIE ÚTIL: 821,2 m² (inclou 108 m² de pati)
 SUPERFICIE CONSTRUÏDA: 180,7 m² DE NOVA PLANTA
 884,1 m² PER REHABILITAR

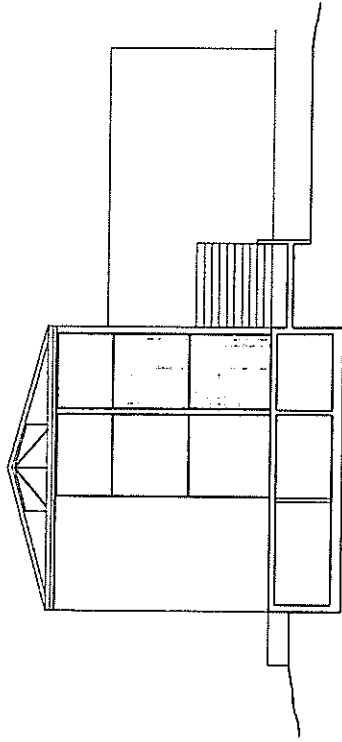
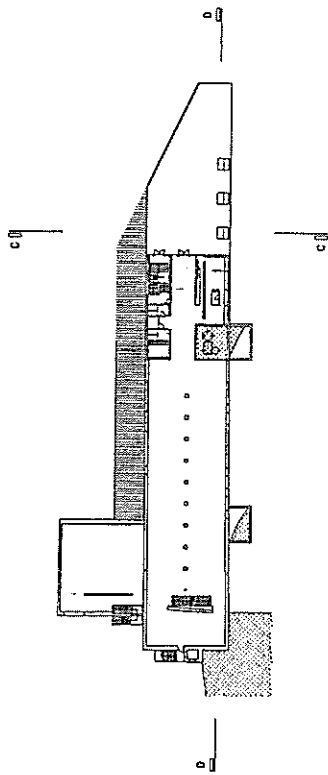
PLANTA PRIMERA E / 1:250

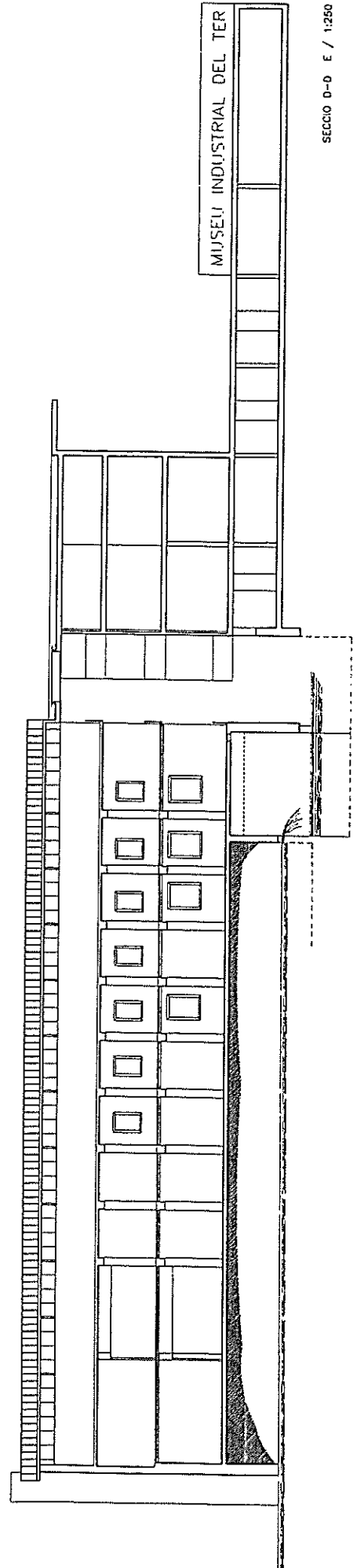
- A TRIPLE ESPAI
- B ASCENSOR
- C SALA DEL CENTRE D'EXPOSICIONS DEL TCR
- D SALA D'EXPOSICIONS TEMPORALS DEL CENTRE
- E SALA D'ACTES
- F SORTIDA I ESCALA D'EMERGENCIA

SUPERFICIE ÚTIL: 653,4 m²
 SUPERFICIE CONSTRUÏDA: 160,7 m² DE NOVA PLANTA
 610,5 m² PER REHABILITAR

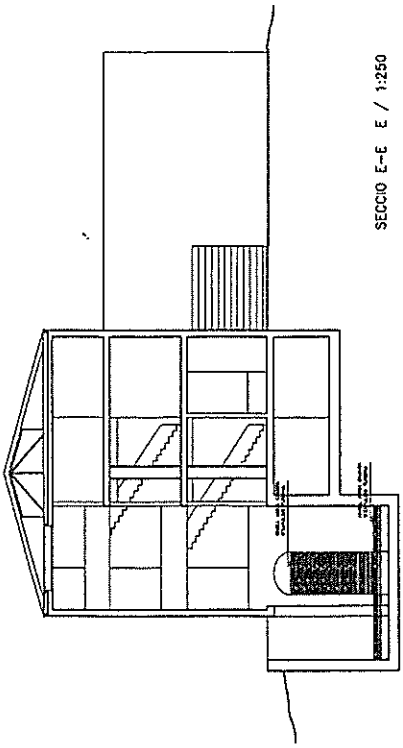
PLANTA SEGONA E / 1:250

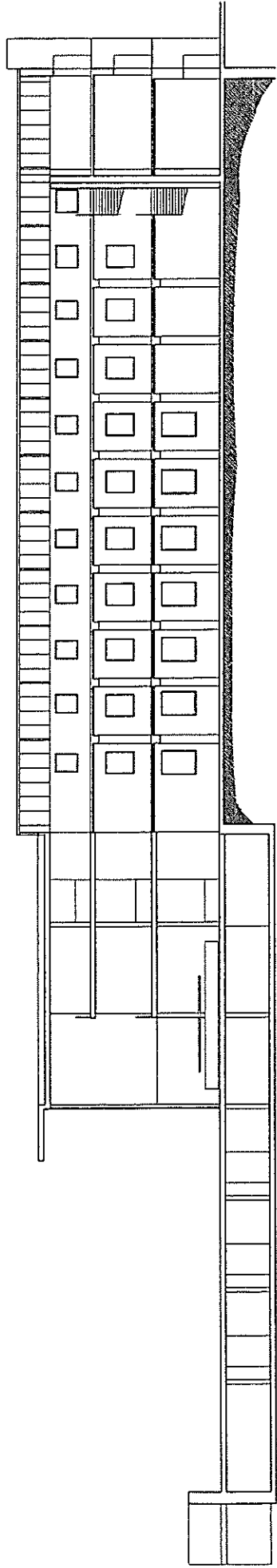
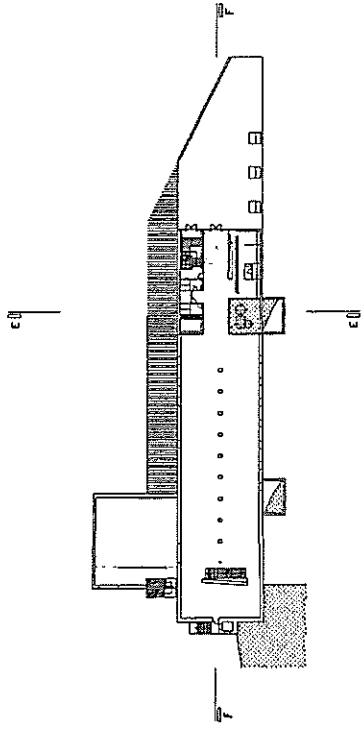
SECCIO C-C E / 1:250

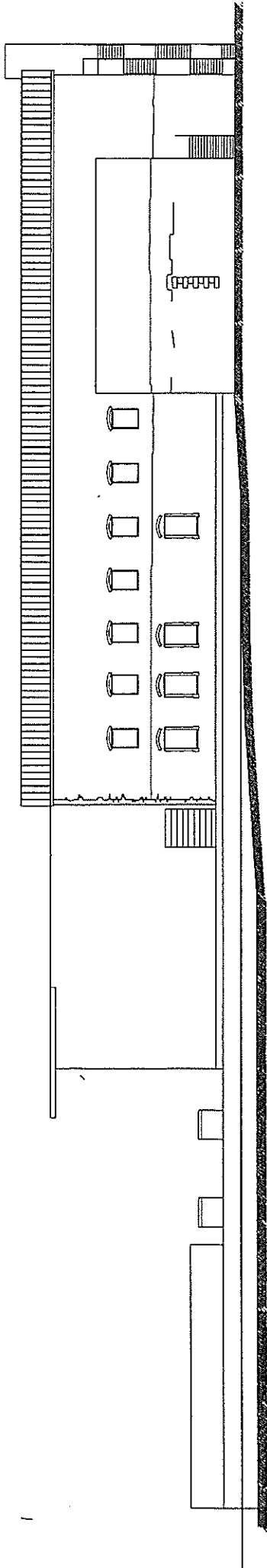
SECCIO D-D E / 1:250

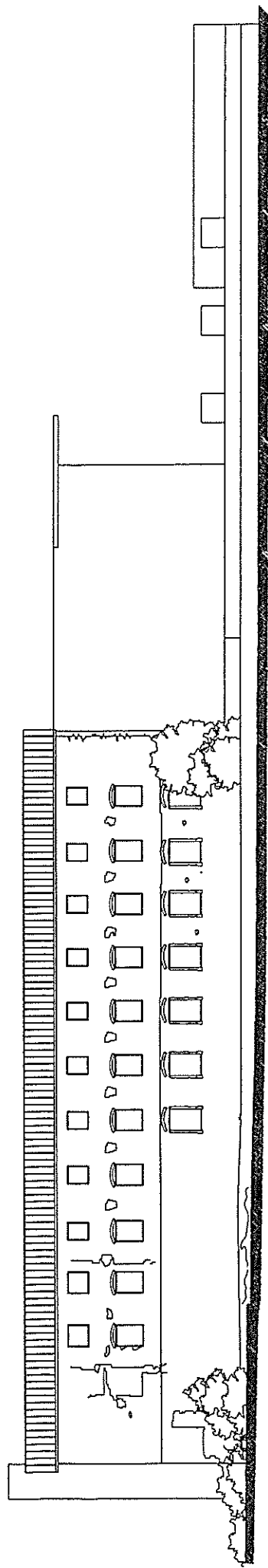
SECCIO E-E E / 1:250

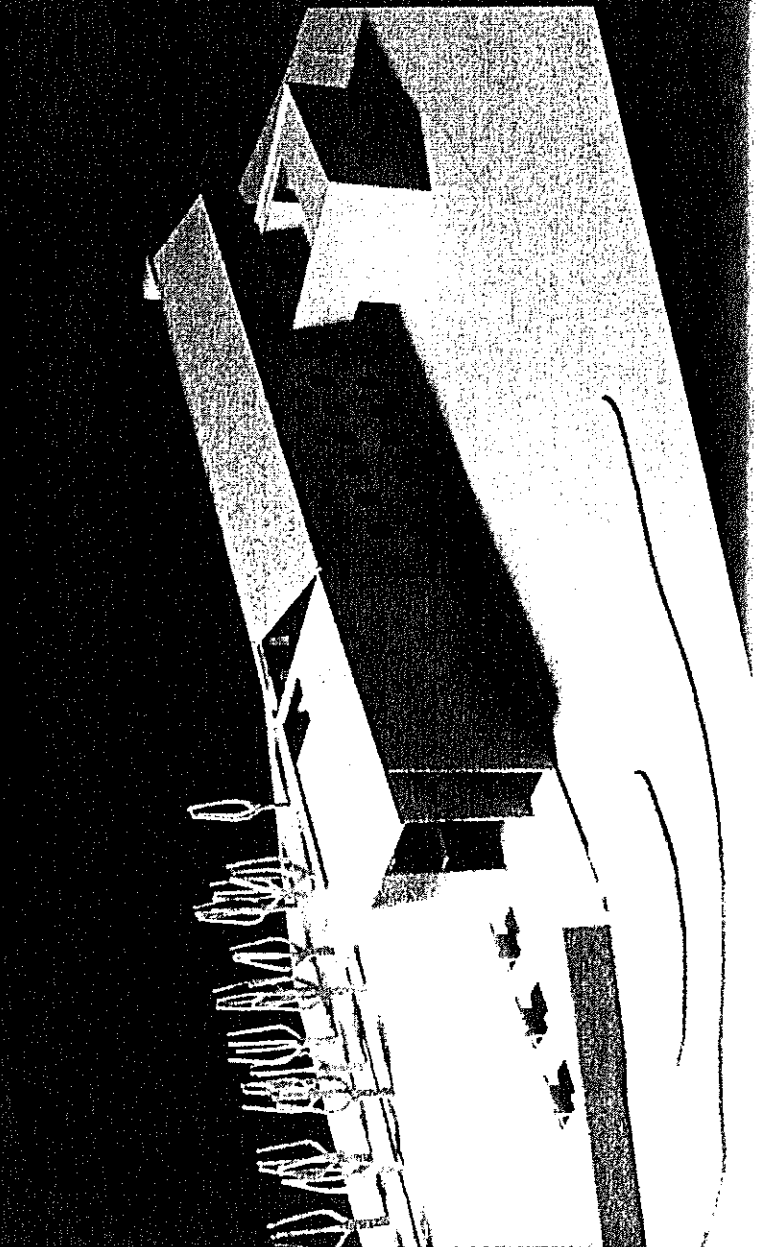
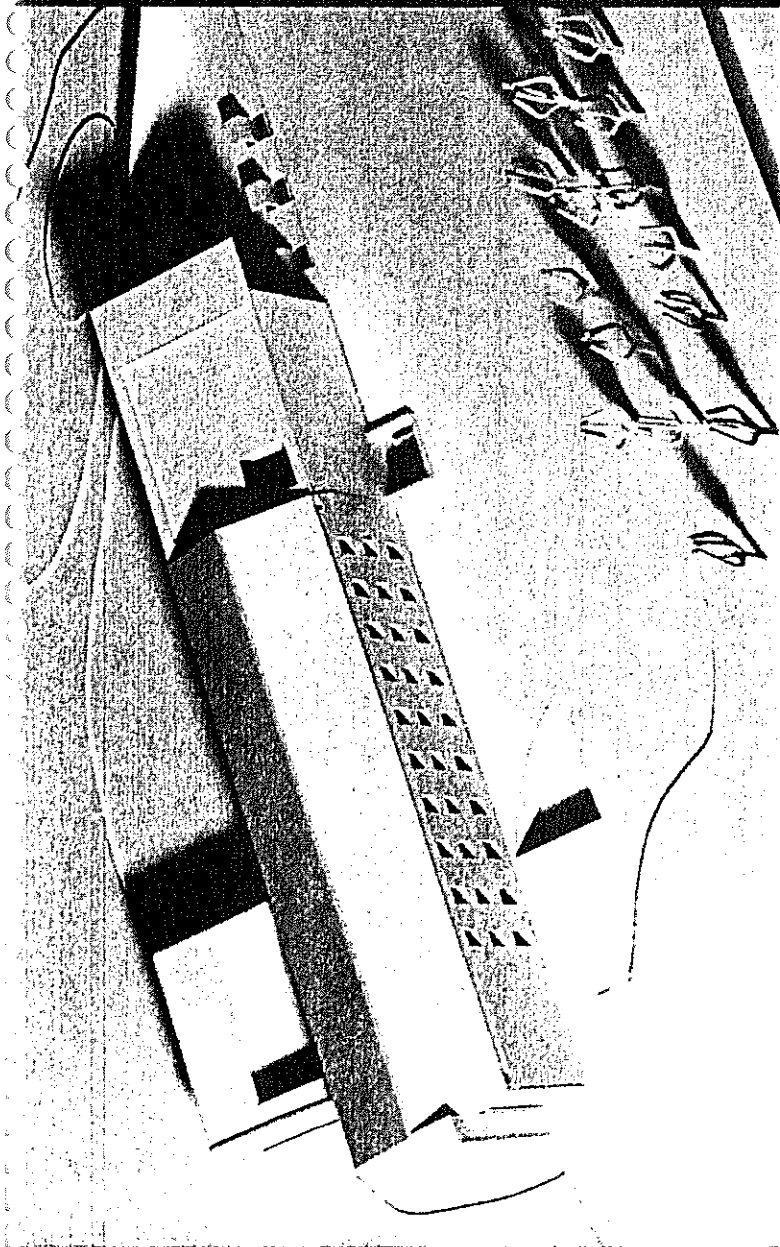
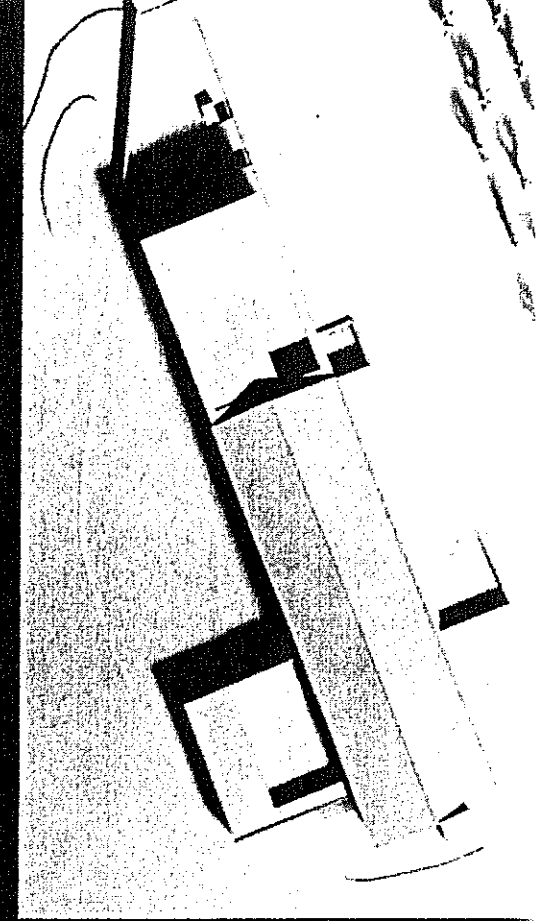
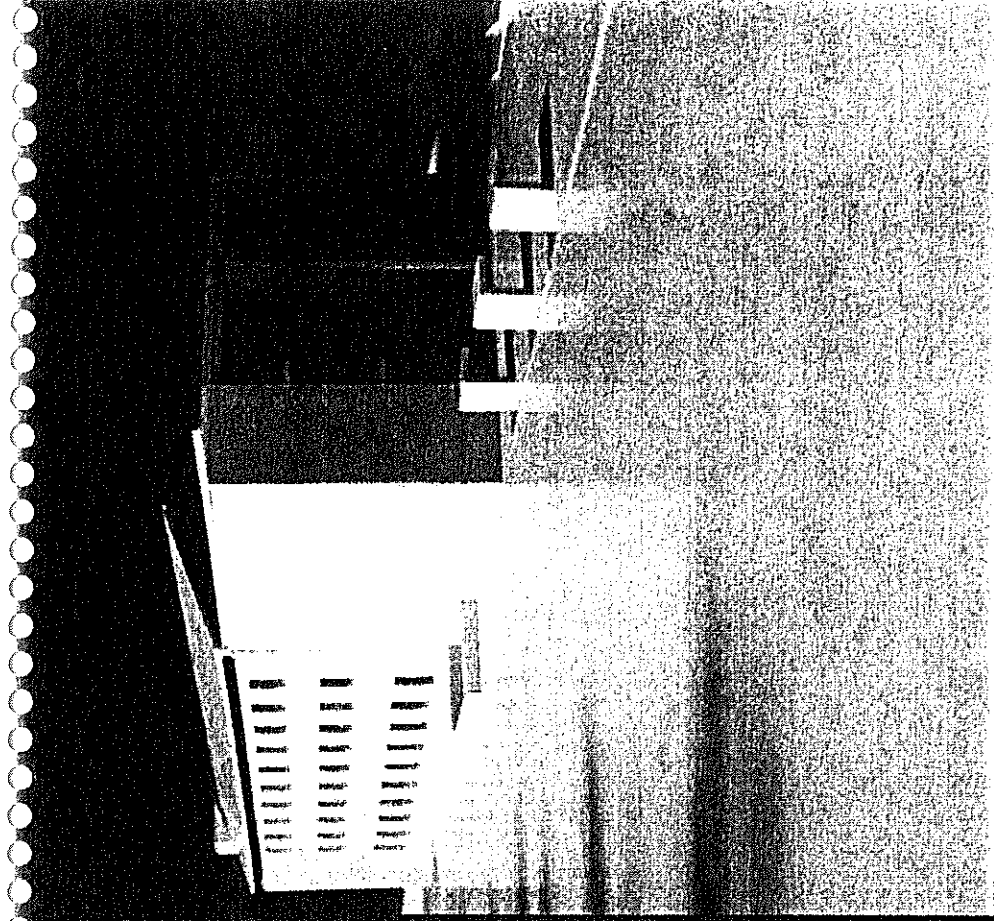
SECCIO F-F E / 1:250

FACANA POSTERIOR

FACANA PRINCIPAL

MEMÒRIA DE L'ESTUDI DE VIABILITAT DEL PROJECTE ARQUITECTÒNIC DEL MUSEU INDUSTRIAL DEL TER A MANLLEU

Per encàrrec de l'Ajuntament de Manlleu els arquitectes Carlos Ferrater i Josep Maria Montaner realitzen l'Estudi de Viabilitat del Projecte Arquitectònic del Museu Industrial del Ter, dins del projecte urbà del Parc del Ter. El projecte consisteix en instal·lar dins els espais de l'antiga fàbrica tèxtil de Can Sanglas la col·lecció de maquinària, aparells i documents que el Museu Industrial del Ter ha anat adquirint i seguint l'avantprojecte museològic del Museu Industrial del Ter elaborat el març de 1996 pel Doctor Joaquim Albarada i el Projecte museològic i museogràfic base de Museu Industrial del Ter signat l'agost de 1997 per Joaquim Albarada, Gabriel Alcalde i Ramon Santaeulària.

INDEX:

1. Història de la fàbrica de Can Sanglas.
2. Criteris generals d'intervenció a la fàbrica de Can Sanglas.
3. El programa del Museu Industrial del Ter.
4. La col·lecció del Museu Industrial del Ter.
5. Proposta d'organització per plantes.
6. Integració al context urbà i paisatgístic.
7. Procés de projectació.
8. Terminis.
9. Pressupost (document annex).

2. Criteris generals d'intervenció a la fàbrica de Can Sanglas.

La proposta de projecte arquitectònic parteix de tres tipus de documents tècnics:

I. L'estudi sobre l'estat de conservació i estabilitat de l'edifici, ha estat realitzat pels arquitectes Javier Monte i Gisela Pujol. S'han realitzat dos informes, un d'immediat i un segon a partir de la realització de cates i l'aixecament de plànols, assenyalant les patologies i aportant criteris tècnics d'intervenció. Aquests informes presenten l'estudi estructural de l'edifici, de les càrregues, les patologies i les repercussions en la fàbrica original si s'eliminen els cossos afegits. El preinforme i l'informe assenyalen com a fets més destacables que els murs de façana pateixen d'una manca de traba, necessitant-se un reforç sistemàtic dels dintel·ls d'obra; que l'estat de conservació dels forjats que foren substituïts fa uns vint anys és excel·lent, encara que la granulometria del formigó dels pilars és molt deficient en la cata realitzada a la planta baixa i que és necessari lligar en els forjats el punt en que aquests es suporten en els pilars. Queda clar que la coberta i la seva estructura han de ser substituïts a causa del seu mal estat de conservació. Els murs de la planta primera i segona s'han de reforçar per dins i en els forjats es procedirà a la substitució del terra de païot per una malla electrosoldada i un paviment continu.

Per consolidar l'edifici existent de la Fàbrica Sanglas, les operacions bàsiques seran d'enderroc (dels cossos annexes sense interès, de 624 m² de forjat en estat de conservació precari i de la coberta) i les de refer l'estructura (reparant les esquerdes en paraments verticals, construint els 504 m² de forjat nou, realitzant la nova xapa de compressió amb mallat electrosoldat, massissant els caps dels pilars i encorant murs i forjats).

II. Aixecament complet de l'edifici i plànol topogràfic del terreny que comprèn el museu, realitzats amb sistemes informàtics per l'oficina tècnica CADquatre. El treball consta d'un plànol topogràfic d'entorn a escala 1/500 i les plantes, façanes i seccions de la fàbrica a escala 1/100. Tota la informació està en suport informàtic. Més endavant es poden realitzar els detalls que es creguin necessaris i es farà l'aixecament de les dues turbines.

1. Història de la fàbrica de Can Sanglas.

Inmediatament després de la creació de les "Tres fàbriques" de Manlleu, promogudes per Francesc Puget, Antoni Vaixeres i Salvador Juncadella, el 1842 es va fundar per part de Josep Sanglas la indústria Sanglas a la vora del riu Ter, seguint la tipologia de fàbrica de riu, és a dir, moguda per energia hidràulica, amb forma de fàbrica de pisos de baixa alçada; en aquest cas, planta baixa i dos pisos.

La fàbrica de cotó Sanglas està estretament lligada al canal industrial, construït entre 1841 i 1848, essent pioner a Catalunya dels canals pròpiament industrials. Les derivacions subterrànies del canal donaven força motriu a vuit fàbriques. La derivació del canal que passa per dessota de la fàbrica Sanglas, nodria aquesta de força i electricitat a partir d'una turbina que vers 1920 va ser substituïda per una de nova que encara funciona actualment.

La fàbrica Sanglas va aprofitar també l'aigua provinent dels sobreexitors d'una altra fàbrica riu amunt, desviant el canal de desguàs per davant de la fàbrica per crear un canal secundari, de major amplada que el canal principal, i instal·lar una segona turbina (que actualment no funciona) per a la qual es va construir el cos baix de la façana al riu.

En la construcció de la fàbrica s'ha passat per diverses fases, destacant el fet que el propietari que va començar la fàbrica amb murs de fàbrica de pedra rodada de riu a la planta baixa va abandonar l'obra i la van continuar els propietaris definitius, que van acabar l'edifici amb fàbrica de maó.

Durant una bona època la fàbrica va funcionar amb tres propietaris que disposaven cadascun d'ells d'una de les tres plantes: per aquesta raó l'escala de la fàbrica es va situar en un cos autònom. A partir aproximadament de 1905, l'empresari Sanglas va considerar que la fàbrica s'havia fet petita i en va construir una de nova, més gran, llogant des de llavors fins avui la fàbrica a molt diversos industrials.

III. Estudi geotècnic per a conèixer el nivell freàtic i la profunditat de la roca per als fonaments. La prospecció realitzada per l'empresa Lostec ha consistit primer en quatre cates perimetrals i, quan es pugui, es faran les dues darreres cates, una a l'interior de la fàbrica i l'altra a l'horta. Les quatre cates inicials situen l'estrat de roca a 3 i 2,2 metres en els punts situats entre la fàbrica i el riu i a 2,7 i 2,4 metres a darrera de la fàbrica. A més a més caldrà conèixer detalladament les dades del nivell freàtic i dels creixements del riu.

De les visites realitzades a l'edifici de la fàbrica i dels informes tècnics se'n desprenen els següents criteris bàsics d'intervenció a l'edifici existent:

-Eliminar els cossos afegits en el cas de que no tinguin cap interès històric o arquitectònic i, en canvi, distorsionin el valor tipològic de la fàbrica de riu.

-Restituir la tipologia espacial i estructural de l'edifici fabril originari i del canal industrial.

-A l'edifici originari caldria introduir els següents criteris bàsics:

Restitució de les tres plantes lliures.

Restauració de les obertures seguint els criteris originals i les necessitats d'il·luminació natural de la sala d'exposicions.

Reconstrucció total de la coberta que, per durabilitat, manteniment i estalvi energètic, s'ha de fer amb tecnologia actual, alliberant totalment la planta dels pilars existents i posant especial èmfasi en la il·luminació natural.

Replantejament de la situació de l'escala, introduint el necessari muntacàrregues-ascensor per a minusvàlids, serveis i instal·lacions.

3. El programa del Museu Industrial del Ter

Seguint l'avantprojecte museològic de Joaquim Albareda i els projectes museològic i museogràfic d'Albareda, Alcalde i Santaetània es pot establir un programa inicial subdividit segons tres grans conceptes:

I. Espais d'exposició permanent del museu, segons les seccions definides pel projecte museològic.

-Museu industrial: història i procés de producció industrial: de la preparació del cotó al teixit i a l'emballatge.

-Manlleu industrial: ampliació d'aspectes de la història dels oficis preindustrials a la societat industrial. Manlleu i la societat industrial. La saga d'industrials i l'associacionisme popular. El món del treball a Osona. L'evolució urbana de Manlleu.

-Testimonis materials de la història de Manlleu presents en les peces arqueològiques, medievals i modernes.

-La dues sales de les turbines. El factor de l'energia: el carbó i l'aigua.

II. Espais complementaris d'accés públic.

-Vestíbuls i accessos verticals.

-Botiga i guarda-roba.

-Bar-cafeteria

-2 grans sales d'exposicions temporals (una dedicada al museu i una altra al Centre d'Estudis del Ter).

-Sala d'actes (polivalent).

-Sala especial de vídeo.

-Sala especial de recreació històrica de l'ambient industrial.

-Seu del Centre d'Estudis del Ter i d'altres institucions civils i universitàries.

-Sala de seminaris i de cursos d'educació ambiental.

-Serveis sanitaris.

III. Espais de direcció i conservació, interns al museu, d'accés restringit.

-Direcció, secretaria i biblioteca.

-Sala de reunions del Patronat, dels Amics del Museu, i dels monitors.

-Taller de restauració, arxiu, fotografia i de preparació d'exposicions temporals.

-Espai d'instal·lacions de l'edifici.

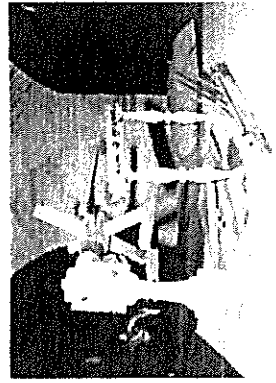
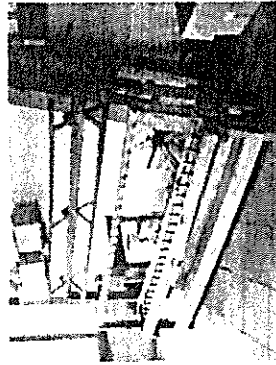
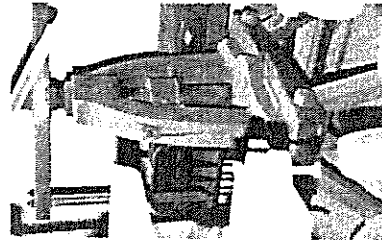
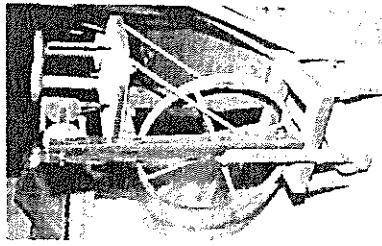
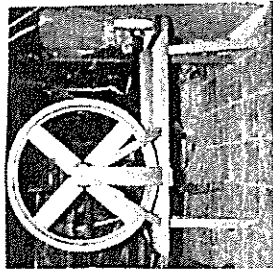
-Magatzems de visita restringida.

-Magatzems interns.

4. La col·lecció del Museu Industrial del Ter

Atenent a la col·lecció que es disposa actualment en els magatzems del futur Museu Industrial del Ter, podem considerar els objectes a exposar i conservar agrupats en sis apartats.

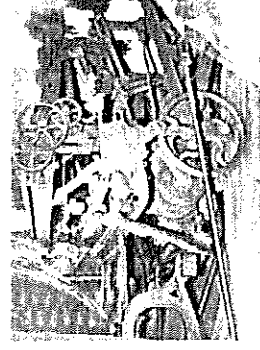
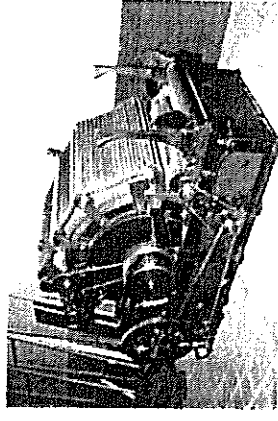
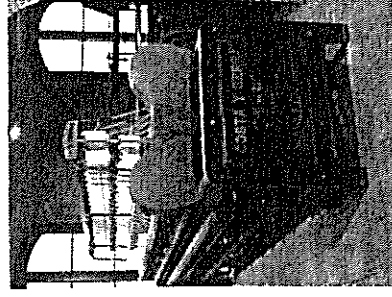
-Elements preindustrials, conformats actualment per 14 peces seleccionades de volum mitjà.

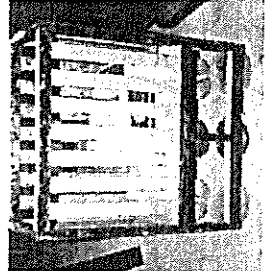
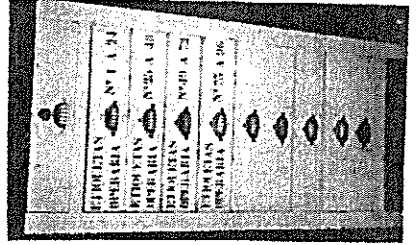
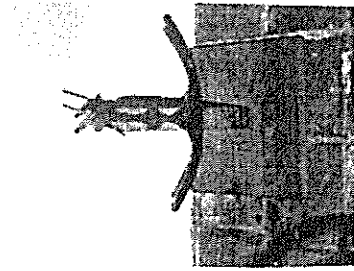
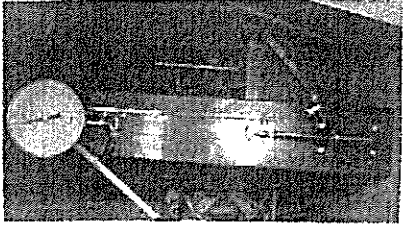
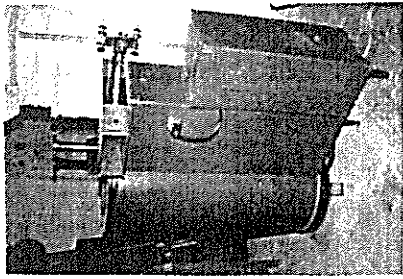
-Màquina, que constitueix una de les parts més valuoses de la col·lecció. Les màquines es poden agrupar segons dues parts.

.Procés de filar, és a dir, contínues, cardes i aspis, amb 11 peces seleccionades.

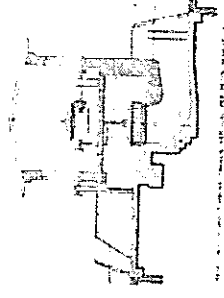
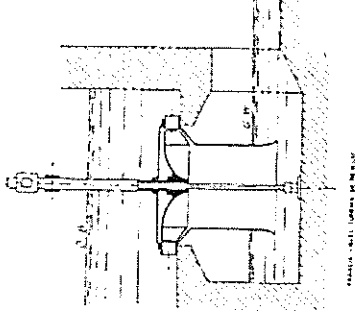
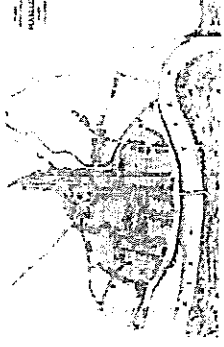
.Procés de teixir, amb telers de garrot (2) i semiautomàtics (1).

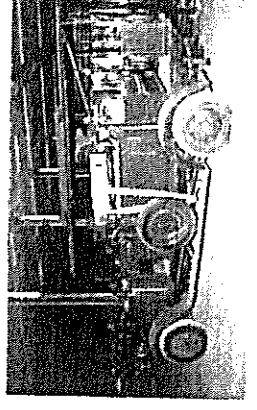
- Aparells subsidiaris o complementaris que es poden agrupar en tres apartats
- .Aparells relacionats amb energia (comptadors, dinamòmetres), amb 9 peces aproximadament.
- .Aparells de laborator per a test i mesurament de la qualitat del fil (8).
- Elements d'empaquetament, transport i enmagatzament (4)

- Documentació històrica de tot tipus, conformatada per:
- .Plànols de fàbriques, turbines o de l'evolució urbana de Manlleu.
- .Fotografies històriques de les fàbriques, la ciutat i els personatges històrics de Manlleu.
- .Maquetes realitzades expressament del canal industrial, de les turbines, del projecte de museu, etc.

- Peces singulars, que per les seves mesures i importància requereixen un tractament singular, com les dues turbines, el cotxe antic de bombers o l'eix de la turbina d'El Dolcet.

-**Testimonis materials de la història de Manlleu**, presents en peces arqueològiques, medievals i modernes.

5. Proposta d'organització per plantes.

La proposta de viabilitat del projecte de Museu Industrial del Ter parteix de la següent hipòtesi de distribució per plantes:

Planta soterrani:

- Sales de les dues turbines i de l'energia: la força del carbó i la força hidràulica.
- Sala d'actes (polivalent)
- Sala polivalent d'exposicions temporals dedicades a temes històrics i industrials, i complementària de la sala d'actes.
- Tallers de restauració, arxiu, fotografia, preparació d'exposicions temporals i magatzems interns.
- Espai d'instal·lacions de l'edifici.
- Lavabos

Planta baixa:

- Vestíbul i accessos.
- Recepció, administració, guarda-roba i petita botiga.
- Lavabos per al públic, inclòs minusvàlids.
- Sala especial de vídeo.
- Sales permanents del museu dedicades al Museu Industrial: història i procés de producció industrial: de la preparació del cotó al teixit i a l'emballatge.

En el cos addicional que es conserva, se situaran el magatzem de visita restringida amb les millors peces de la col·lecció que no s'exposen i els testimonis materials de la història de Manlleu, amb peces arqueològiques, medievals i modernes.

Planta primer pis:

- Direcció, secretaria i lavabos.
- Sala de reunions del Patronat, dels Amics del Museu, i dels monitors, amb biblioteca.
- Sales permanents del museu dedicades a l'ampliació d'aspectes de l'evolució dels oficis preindustrials a la societat industrial. Manlleu i la societat industrial. La saga d'industrials i l'associacionisme popular. El món del treball a Osona. L'evolució urbana de Manlleu.
- Sala especial de recreació històrica de Manlleu.
- Bar-cafeteria situat en el cos addicional amb el seu magatzem a nivell de la planta baixa. En aquest punt se situarà ben protegit el cotxe de bombers.

Planta segon pis:

- Seu del Centre d'Estudis del Ter i d'altres institucions civils i universitàries.
- Espai d'exposició temporal dependent del Centre d'Estudis del Ter
- Sala d'actes per a seminaris i cursos d'educació ambiental.

En definitiva, això comporta el màxim protagonisme del volum de l'antiga fàbrica Sanglas convertida en l'espai del museu, afegint un petit cos de nova planta, d'ídèntica profunditat que la mateixa fàbrica, i situant a nivell de soterrani aquells espais com la sala d'exposicions temporals i la sala d'actes que requereixen una ubicació especial i accés directe i independent. El soterrani no interfereix en la base de la fàbrica antiga i crea la plataforma d'accés al museu. El cos nou actua com a torre que connecta els quatre nivells de l'edifici -els tres existents a la fàbrica i el nou del soterrani- i que allotja els serveis moderns del museu.

Al darrera del museu hi haurà dos punts de càrrega i descàrrega, a la zona d'aparcament de cotxes i bicicletes, restringida al personal del museu i del centre. Aquests dos punts són el muntacàrregues de la part de nova planta i el magatzem de visita restringida. També hi ha l'accés de càrrega i descàrrega pel magatzem del bar-restaurant.

6. Integració al context urbà i paisatgístic.

Aquest projecte s'ha d'entendre com el component inicial de tot el projecte urbà de replantejament del Parc Fluvial del Ter, complementat amb la reserva natural del Parc de la Devesa. El Museu Industrial del Ter significarà l'edifici d'accés a un nou eix cultural i paisatgístic, definit segons projecte urbanístic de l'arquitecte Miquel Surriñach, actualment arquitecte municipal de Manlleu, junt amb l'arquitecte Claudi Arañó.

El museu serà, doncs, la primera peça de la continuïtat i qualitat del Pla Especial del Ter a Baix Vila i definirà l'aditid amb la que s'intervé en el territori seguint els criteris bàsics del projecte urbà, que té tres objectius bàsics globals: reforçament de la pròpia memòria històrica, obertura al territori i defensa de la sostenibilitat.

Dins d'aquestes coordenades, el projecte de Museu Industrial del Ter col·laborarà, en primer lloc, a la recuperació del patrimoni i del procés industrial, cabdal per a Manlleu i per a la formació de la Catalunya moderna.

En segon lloc, el museu no serà un edifici aïllat sinó que estarà implicat en la totalitat del paisatge, dins del parc fluvial, articulant-se amb tot l'entorn mitjançant la base de l'edifici, els seus cossos semisoterrats, la plataforma d'accés i els espais enjardinats que crea al seu voltant.

Per últim, l'edifici en concret seguirà els criteris de sostenibilitat pel que fa a la mínima transformació de l'edifici històric de la fàbrica Sanglas que es restaura i revaloritza, racionalització del procés de construcció de l'edifici i generació d'enderroc, ventilació natural, màxima eficàcia energètica, ús preferent de materials amb un baix cost energètic previ de fabricació, evitant recórrer a materials contaminants com derivats d'amiant, de PVC i dels CFCS i, per últim, utilització de l'edifici i de les seves turbines com element didàctic de l'obtenció d'energia amb fonts renovables.

Pel que fa als aproximadament 700 metres cúbics de runa que a l'inici de l'obra es generaran amb els enderrocs s'haurà de preveure amb l'Ajuntament de Manlleu el destí més adient d'aquests.

FITXA TÈCNICA:

. Equip redactor	Carlos Ferrater i Josep Maria Montaner
. Col·laboradora projecte	Lucia Ferrater
. Esboços	Maria Carreño
. Maqueta de treball	Tina Eisenbarth
. Maqueta situació	Maquetbarma
. Fotografies maqueta	Joan Guibermou
. Estudi de viabilitat econòmica	Francesc Monells (Edetco)
. Estudi d'estabilitat edifici	Javier Monte i Gisela Pujol
. Aixecament edifici	CADquatre
. Estudi geotècnic	Lostec

C.U. de MANLLEU (BARCELONA)

ESC. 1:3.000

G D A

JUNIO 1992

P.3

SABADELL, UNA CIUTAT INDUSTRIAL

Dissabte, 12 de Desembre, a les 17: 00

MANEL LARROSA PADRÓ

Nascut el 12 d'Agost de 1951, obtingué el títol d'arquitecte l'any 1977, i es doctorà l'any 1995.

Publicacions principals:

"La urbanització de la ciutat industrial. Sabadell 1845-1900" publicat per la delegació a Sabadell del Col·legi de Doctors i llicenciats, 1985. 251 pp.

"la construcció i l'habitatge a través de les llicències d'obres: Sabadell 1900-1938", a : "Les ciutats petites i mitjanes a Catalunya : evolució recent i problemàtica actual" l'ia Setmana d'Estudis Urbans a Lleida, Institut Cartogràfic de Catalunya, 1987, pp. 477-495

La ciutat industrial del XIX.

La conservació patrimonial de la ciutat industrial del segle passat planteja alguns problemes específics de valoració i delimitació.

La ciutat industrial és més grans que les peces industrials, o les seus de la producció. Com a conjunt aplega, sobretot, a les edificacions residencials i la trama urbana. A diferència dels centres industrials aïllats, tipus colònies, o de determinades fàbriques singulars, la ciutat industrial apareix amb un caràcter molt més humil, difús i culturalment poc valorat.

Les ciutats industrials són una part de la ciutat del segle XIX. Sabadell, Terrassa, Poble Nou, Badalona, Mataró... serien els cassos sobresortints en un context d'altres ciutats amb menor pes industrial, però amb característiques semblants : Gràcia, Sants, Vilanova, Vilafranca... El cas de Barcelona és dual : per una banda cal incloure-hi la part interior de muralles que es edificar en el segle passat i, per l'altra, els inicis de l'edificació de l'eixample.

En tots aquests cassos es tracta d'una ciutat construïda extensament per mestres d'obres. La cultura arquitectònica que impregna aquesta edificació és clàssica, plenament del segle XVIII, a la qual comença a introduir-s'hi un conjunt de solucions tècniques, pròpies del segle, que no arriben a canviar substancialment la base formal de l'arquitectura que es construeix. Si els tractadistes il·lustrats havien pensat en una ciutat concebuda com a conjunt amb valor unitari, aquesta es construeix plenament durant el segle de la industrialització i aquesta acció es fa de manera extensiva sobre el conjunt del territori i, particularment, de les ciutats.

Aquesta cultura comporta un enteniment del territori que és coherent des de la traça de la parcel·lació, l'establiment de models urbans (els eixamples), les alineacions, les tècniques constructives i les solucions formals de l'edificació. Hi ha una concepció integrada de la construcció i la forma de la ciutat. Aquest plantejament arquitectònic acabarà per disoldre's cap a finals de segle en funció dels nous requeriments. Per una banda, els estilístics que imposarà la representació social de la burgesia, amb la rotunditat formal, historicista i estilística primer dels eclecticismes i després del modernisme. Per l'altra banda, l'extensió de les noves tècniques a través d'una forta intervenció d'enginyeria que donarà primacia a la resolució dels problemes concrets, però tot dissolent la possibilitat d'una comprensió unitària de l'espai i la construcció de la ciutat.

Des d'aquesta situació, la comprensió i recuperació de parts significatives de les ciutats industrials del segle passat caldria fer-la des de comprensió del valor arquitectònic d'una concepció cultural que aplegava des de les traces urbanes a les

tècniques constructives. La comprensió de la universalitat que impregnava el treball dels mestres d'obres és, en primer lloc, un exercici crític i de valoració d'una arquitectura anònima i massiva, sovint de relatiu valor com a peces aïllades, però amb una significació important com a conjunt.

La manca de comprensió d'aquesta arquitectura està generant tot tipus d'intervencions, des de les més grolleres a les més "cultivades" que ignoren el context i hi introdueixen tot tipus de peces discordants. En aquests moments començaria a ser urgent, sinó fos que per a determinades àrees ja hem perdut completament l'oportunitat, de delimitar conjunts i valorar-los adequadament. Aquests conjunts donarien sentit a les peces en ells incloses i, més enllà de l'especificitat de les ciutats industrials, el fet que podríem optar per salvar són determinades àrees de ciutat de mitjans de segle.

Manel Larrosa, arquitecte, novembre 1998.

MANEL LARROSA

Dissabte, 12 de Desembre, a les 12:15

ALBERT VIAPLANA I VEA

Nascut el 1933, es titulà en Arquitectura el 1966, i es doctorà l'any 1980. Actualment és catedràtic de Projectes en l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona des de l'any 1989.

Ha rebut tres premis Ciutat de Barcelona, l'any 1983, premi Ciutat de Barcelona 1982 per l'Ordenació de la Plaça dels Països Catalans, l'any 1990, Premi Ciutat de Barcelona 1989 per la Rehabilitació del Convent de Santa Mònica, l'any 1994, Premi Ciutat de Barcelona 1993 pel Centre de Cultura Contemporània.

Ha rebut tres Premis FAD d'Arquitectura, l'any 1984, Premi FAD d'Arquitectura 1983 per l'ordenació de la Plaça dels Països Catalans, l'any 1994 Premi FAD d'Arquitectura 1993 pel Centre de Cultura Contemporània, i l'any 1996, premi FAD d'Arquitectura 1993 pel Passeig Rambla Mar.

Ha rebut també el Premi de la III Biennal d'Arquitectura d'Espanya 1993-1994 per l'obra del Centre de Cultura Contemporània, el Premi de la IV Biennal d'Arquitectura d'Espanya 1996 pel Centre Comercial Maremàgnum, i el Premi de la I Biennal d'Arquitectura Iberoamericana 1998.

Cal destacar altres mencions a diferents concursos en col·laboració amb Helio Piñon, com són el 2on Premi en el Concurs pel "Nuevo Palacio de la Diputación de Huesca" l'any 1974; el 3er Premi en el concurs per a la "Nueva Sede del Colegio de Arquitectos de Sevilla" l'any 1975; el 1er Premi en el Concurs per a la Nova Seu del Col·legi d'Arquitectes de València, l'any 1977; 2on Premi en el Concurs per a la Remodelació del "Poligono de San Estevan, en Murcia" l'any 1977; 2on Premi en el Concurs per a la Nova Seu del Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Lleida, l'any 1980; 1er Premi en el Concurs d'Idees pel Parc del Besós a Sant Adrià del Besós; 2on Premi (Primer Premi Desert) en el Concurs per a la nova Seu de l'Escola Nàutica de Barcelona l'any 1983; 1er Premi en el Concurs d'Idees per a la utilització del "Muelle Embarcadero de Rio Tinto (Huelva)", 1er Premi en el Concurs pel nou Edifici de l'Ajuntament d'Esplugues del Llobregat (Barcelona) i 1er Premi en el Concurs restringit per l'Ampliació del Cementiri de Sant Pere de Badalona (Barcelona) l'any 1984; 2on Premi en el Concurs d'Avantprojectes per a una Centre d'Assistència Primària a la Llagosta (Barcelona) l'any 1985; 2on Premi en el concurs per a l'Ampliació del "Ayuntamiento de Murcia" l'any 1986; 1er Premi en el Concurs per a l'Ordenació de la "Zuidplein de Rotterdam", l'any 1988; ha estat finalista en les segones fases dels concursos d'edificis d'habitatges promoguts pel IMPSOL a Sant Feliu del Llobregat i al Prat del Llobregat i finalista en la 2ª Fase del concurs restringit per a la Biblioteca del 700º Aniversari de la Universitat de Lleida.

De les seves obres no esmentades destaquem la Plaça Berengué de Granollers (1982-87), el Centre d'Assistència Primària de Sant Hipòlit de Voltregà (1984-86), el Cementiri de Sant Pere de Badalona (1984), Annex al Centre d'Art Sta.Mònica (1987-92), l'Hotel Hilton (1987-90) Barcelona, 3 edificis d'Oficines i edificis d'habitatges a la Vila Olímpica (1989-92), l'Hotel Barcelona Sants (1989-92), Biblioteca Arxiu de Sant Feliu del Llobregat (1990-93), el CCCB, Centre Cultural Casa de Caritat de Barcelona (1990-93), l'Urbanització del Moll d'Espanya (1990-95), Rambla Mar (1990-94), els Cinemes Maremàgnum de Barcelona (1990-95), ordenació de l'Avinguda Xoan XXIII a Santiago de Compostela, l'edifici Polisportiu de Santiago de Compostela, un edifici d'habitatges a Cerdanyola del Vallès (Barcelona) 1993-96, i la Reforma del Palau de Congressos de Barcelona l'any 1993-94.

CONFERENCIA 1 + 1 = 1 D'ALBERT VIAPLANA I VEÀ

L'arquitectura és allò únic a considerar, no els arquitectes.

El lloc, l'arquitectura, construïda o no, està en l'origen de tota obra. L'arquitecte projecta llocs dintre d'altres llocs.

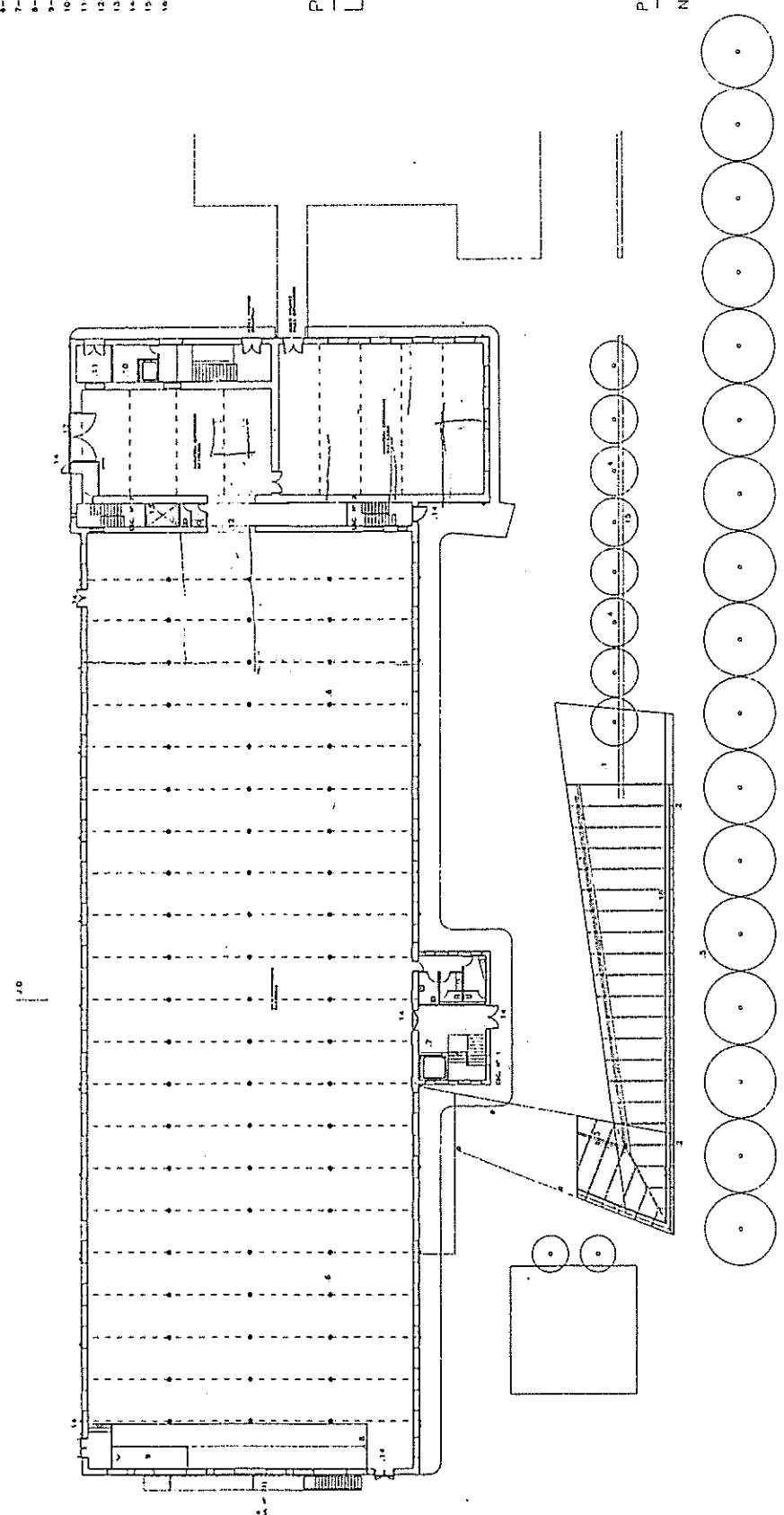
Rehabilitar és projectar en un lloc intervingut per un arquitecte o per alguna arquitectura considerada, primordialment per la raó del temps, respectable. Projectar és sempre la mateixa cosa.

El programa, la construcció, el pressupost, les ordenances, etc... són les condicions, no la definició del projecte. És a dir. No són excusa

- 1- PLANTA EXECUTIVA DE LA BIBLIOTECA CENTRAL, BARRI DE L'HOSPITALET, VILA DE L'ARCA, 1971 (PLANO Nº 33)
- 2- PLANTA EXECUTIVA DE LA BIBLIOTECA CENTRAL, BARRI DE L'HOSPITALET, VILA DE L'ARCA, 1971 (PLANO Nº 33)
- 3- BARRANA DE FUSTA I PERFELEHA METALLICA (V. PLANO Nº 38)
- 4- ARRIBAT EXISTENT
- 5- ARRIBAT DE NOVA PLANTAS
- 6- REFERÈNCIJA PLANTS EXISTENTS I FUNDAMENTOS I PLANTS EXECUTIVA
- 7- NUCLEI SANITARI I ESCOLA M.T. V. DETALL PLANO Nº 18 I 17
- 8- RAMPA D'ACCÉS A P.1º (V. PLANO Nº 18)
- 9- PASSARELLA LLEUGERA EN RAMPA (V. PLANO Nº 18)
- 10- MAQUINARIA D'ASCENSOR
- 11- INSTAL·LACIONS (GRUP ELÈCTRIC) (V. PLANO Nº 19)
- 12- ESTROVIMENTS ESPECIALS (V. PLANO Nº 19)
- 13- PART D'INSTAL·LACIONS
- 14- SORTIDA D'EMERGENÇA
- 15- TANCADA EXISTENT A EMERGENÇA
- 16- BARRANA PERFELEHA D'ACCÉS (V. PLANO Nº 30)

PROJECTE EXECUTIU BIBLIOTECA CENTRAL
L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

PLANTA BAIXA
Nº 6
JULIOL 1

E 1:200

VIAPIANA/PINON AROS
R. MERCADÉ ASS.

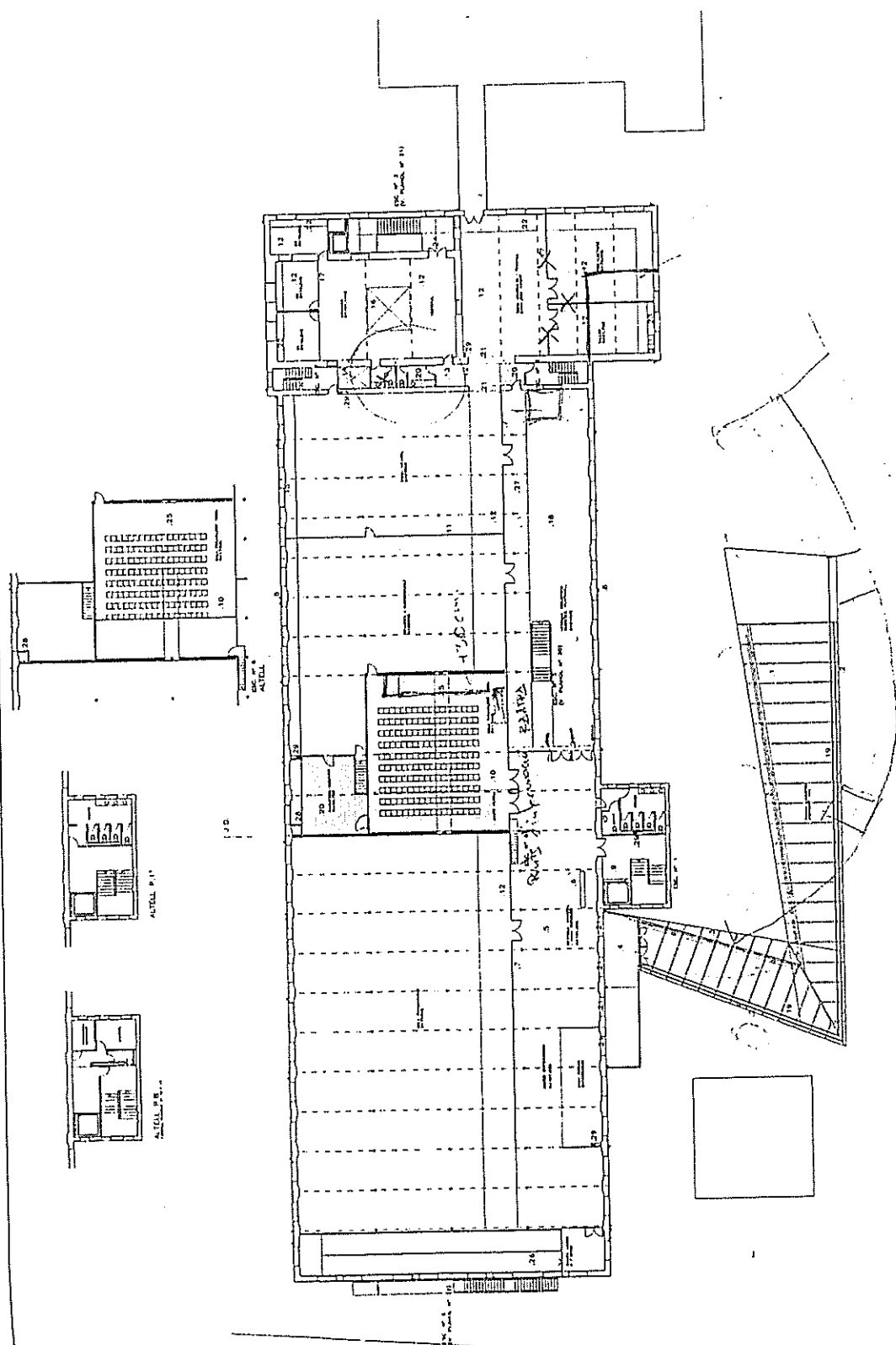
Arquitecte n.º 316. A.I.º GORRIS IBAÑETA
107/10a. (93) 200

- 1- PLANTA EXECUTIVA GENERAL DE L'EDIFICI, ESCALA 1:500, BARRA MARQUEJADA, LLEDA DE
- 2- FERRIS MARQUEJADA DE VIGIÈ LAMINAR AMB TALLER FÈRRE.
- 3- BARRA DE LUSTA (V. PLANO. N° 38)
- 4- ANEXOS MARQUEJADA DE VIGIÈ LAMINAR AMB TALLER FÈRRE.
- 5- ANEXOS MARQUEJADA DE VIGIÈ LAMINAR AMB TALLER FÈRRE.
- 6- ANEXOS MARQUEJADA DE VIGIÈ LAMINAR AMB TALLER FÈRRE.
- 7- ANEXOS MARQUEJADA DE VIGIÈ LAMINAR AMB TALLER FÈRRE.
- 8- ANEXOS MARQUEJADA DE VIGIÈ LAMINAR AMB TALLER FÈRRE.
- 9- 22m SANTARIUS I ESCALA N° 1 (V. DETALL PLANO. N° 16. 17)
- 10- SALA D'EXPOSICIONS I 180 PLACES (V. DETALL PLANO. N° 24.25)
- 11- MARQUERIA DE VIGIÈ LAMINAR AMB ZONA INFERIOR D'ACCIÓ (V. PLANO. N° 38)
- 12- PALS SOSTRE DE SARRATS D'ALUMINI PERFORAT AMB ABSORBEENT ACÒSTIC (V. SECCIÓ PLANO. N° 39)
- 13- SANTARIUS INFERIOR (V. PLANO. N° 18)
- 14- PLAN DE INSTAL·LACIONS.
- 15- CONSOLE PER PAS DE INSTAL·LACIONS (V. PLANO. N° 34)
- 16- IL·LUMINACIÓ GENERAL.
- 17- MARQUERIA NETA DE VIGIÈ LAMINAR I PUNTER 180x3 (V. PLANO. N° 28')
- 18- VESTIBUL A DOBLE ALTORÇ. PAVIMENT DE CRES PALS SOSTRE ACCIÓ D'ALUMINI PERFORAT.
- 19- BARRA D'ACCIÓ (V. PLANO. N° 38)
- 20- ALTRELLS PER CUMPLIMENT DE REQUISITACIÓ SEGONS PLANO. N° 34
- 21- DETALLS PERFORATS DE PLANA D'ACCIÓ.
- 22- RECESSAT AMB CEL·LAS PLASTIC (V. PLANO. N° 39)
- 23- SOSTRE MARBRE BLANC 30 MM AMB DOBLE PUNTER HOX.
- 24- CEL·LAS PLASTIC.
- 25- REFORÇAMENT DEL PAS (V. PLANO. N° 41)
- 26- TAPA LEGERA (V. PLANO. N° 41)
- 27- HOX FOMAT ACOBAT AMB PALS SOSTRE DE PLASTIC.
- 28- PAS DE CONDUCCIES D'AMBE DESDE L'ATELL FINS A LA CONSOLE.
- 29- ANAR DE CONDUCCIONS (V. PLANO. N° 34)

PROJECTE EXECUTIU BIBLIOTECA CENTRAL
L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

PLANTA PRIMERA
N° 7
1:20
JULIOL 1995

VIAPIANA/PIRION ARQS.
R. MERCADE ASS.
Alçada n° 318 AL·L' 05008 BARRIS
tel/fax (93) 350 41

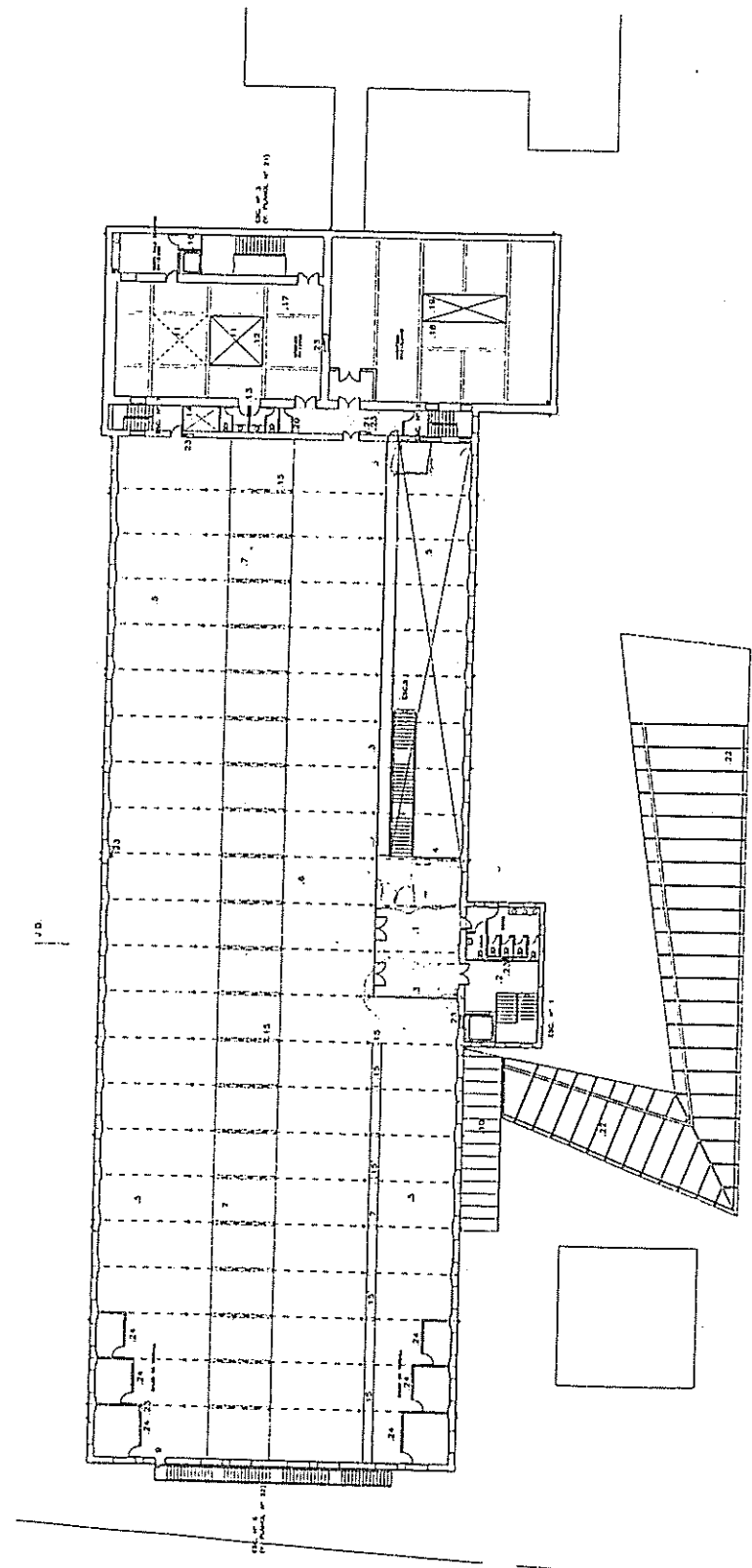
- 1- VESTIBUL, PAVIMENT DE CERES FALS SOBRE ACOSTIC D'ALUMINI PERFORAT
- 2- ANELL SERRATIS I ESCALA N.1 (V. DETALL PLANO, N.18, P. 17)
- 3- MAQUINA DE VORRE LAMINAR TIPUS 2 (V. PLANO, N. 20)
- 4- BANANA PURA D'ACEN I VORRE LAMINAR (V. PLANO, N. 22, 28)
- 5- ZONES INTERALS SOBRE INCLINAT AQUAT AMB CELLES ACUSTIC D'ALUMINI PERFORAT.
- 6- ZONA D'ONJATS PARTINT DE CERES, CELLES ZONA CENTRAL DE PLACA
- 7- LLENYMA PERPLEXA D'ALUMINI AMB PROTECTOR DE LAMINI D'ALUMINI (V. DETALL PLANO, N. 2)
- 8-
- 9- SORTIDA D'EMERGENCIA INDICADORA DE LA FINESTRA ACTUAL V. PLANO, 142-
- 10-COBERTA PARELL SAMMICH D'ALUMINI
- 11-ILLUMINACIO CENTRAL
- 12-MAT SOBRE LA PLANTA INTERIOR, BANANA TIPUS B (V. PLANO, N. 29)
- 13-SANITARS OFERTES (V. PLANO, N.19)
- 14-PAN DE ESPALMACION.
- 15-RECUBRIMENT DE LES ACERES METALQUES AMB PLACA DE PLACAR COMANT COSTELLAS
- 16-COSTELLA ROTONDA AMB PLACAR AMB PAS DE CONJUNTS D'AIRE AMPLANA ESPECIAL
- 17-PART ENTRADA LLUM (V. PLANO, N. 21)
- 18-PAVIMENT TERRAZO ADILOS MICROGRAN COLOR VERD FOSC
- 19-MAT FONAT INCLUES METALQUES I ROTONDES IONES A LES CLOSETS
- 20-BANANA TIPUS A (V. PLANO, N. 29)
- 21-ZONA AMB ATELLE
- 22-CELLSOS DE PLACAR
- 23-COBERTA PERPLEXA METALICA I VORRE LAMINAR 10x10 BUTIRAL, COCCH VORRE
- 24-AMARRI DE CONTRAVENTOS (V. PLANO, N. 24)
- 25-PARET DE CER DE 15 CM. ENDORADA

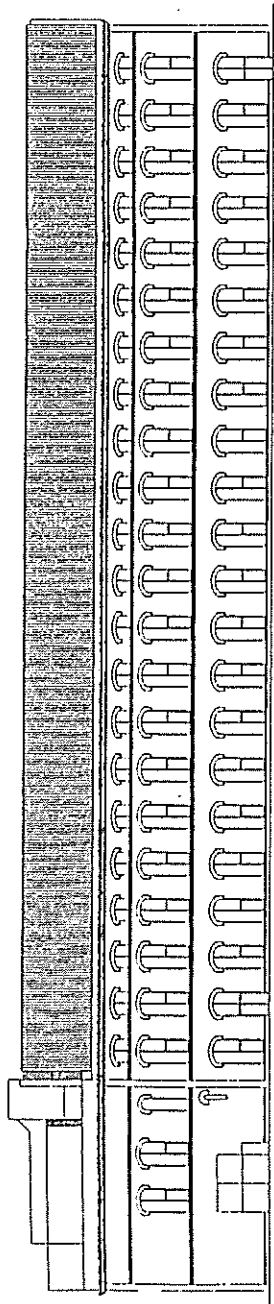
PROJECTE EXECUTIU BIBLIOTECA CEN
L'HOSPITALET DE LLOBREGA

PLANTA SEGONA

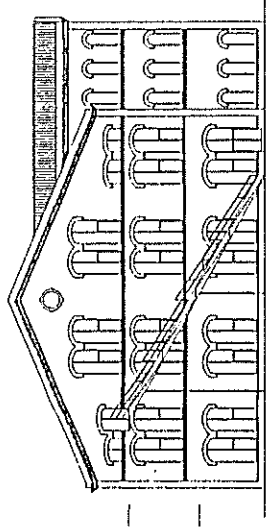
N.º 8

JULIÀ

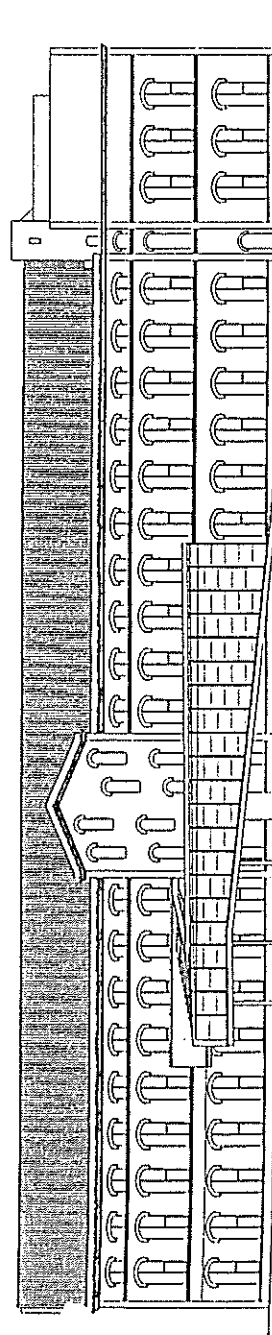

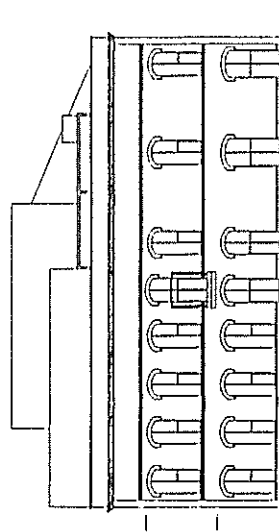
FAÇANA POSTERIOR D

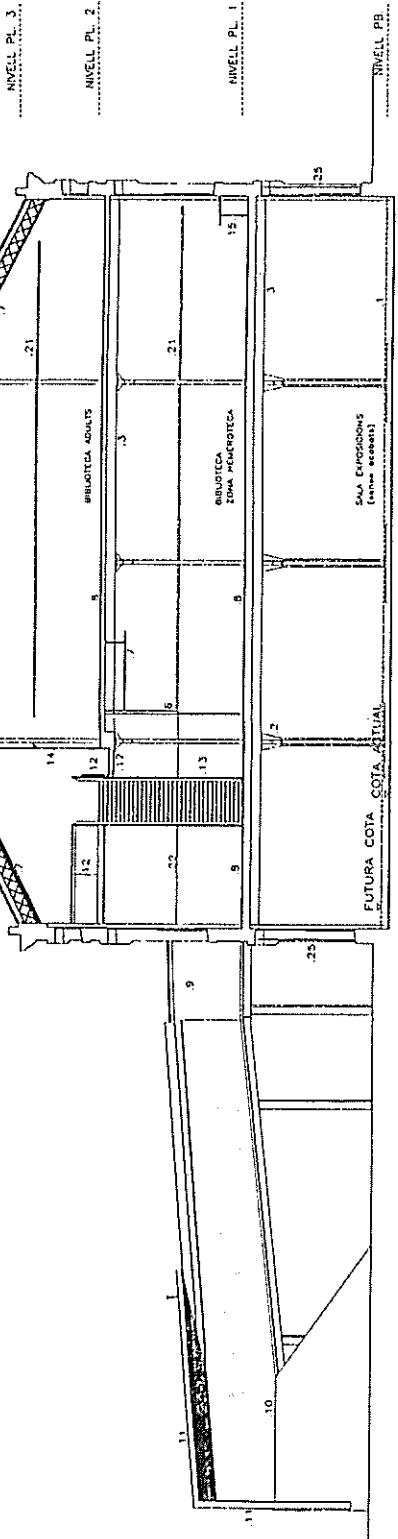
FAÇANA LATERAL A

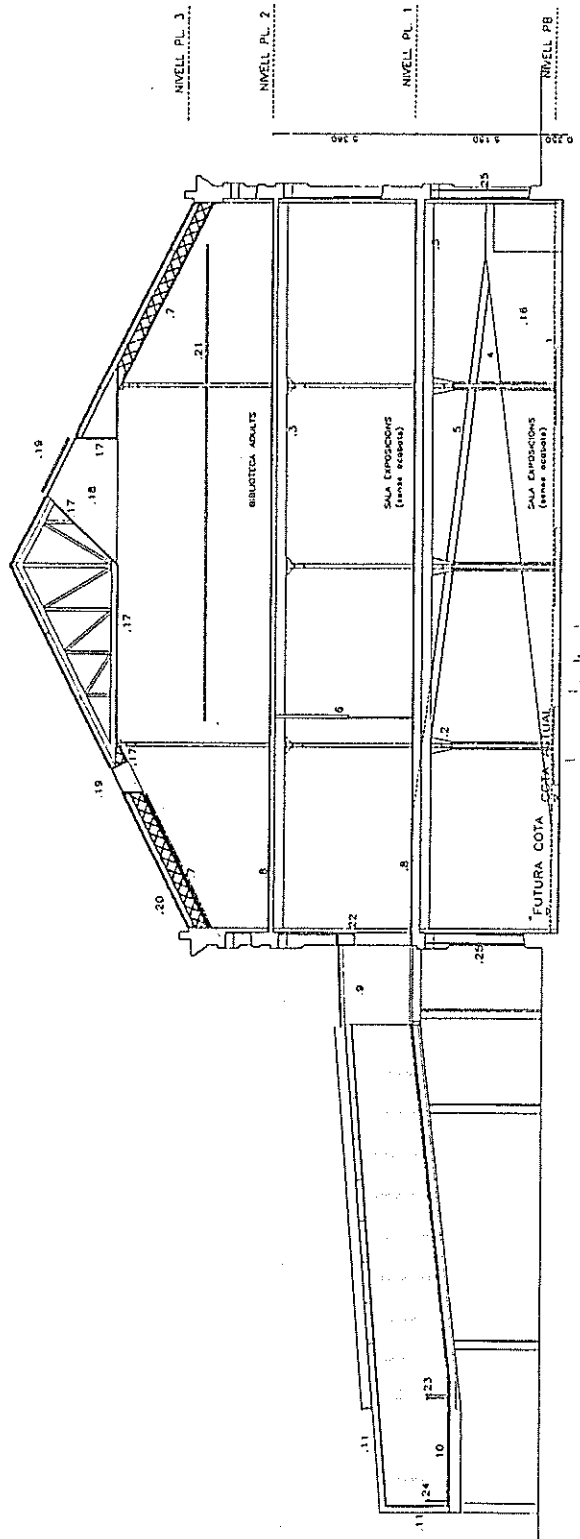
FAÇANA PRINCIPAL B

FAÇANA LATERAL C

SECCIÓ A

SECCIÓ B

1/20

REAFECTAR I RESTAURAR ANTICS
EDIFICIS INDUSTRIALS A BÈLGICA UNA
TEMPTATIVA DE BALANÇ A PARTIR DE
TRES DECENNIS D'EXPERIÈNCIA:
1968-1998

Dissabte, 12 de Desembre, a les 13:00

PATRICK VIAENE

Nacido en Oudenaarde el 14 de Marzo de 1953, Bélgica, cursó los estudios de Humaniora Griego-Latina en Sint-Lievenscollege a Gent (1978-1971), es licenciado en "Historia del Arte y Arqueología" por la Universidad del estado de Gante, Rijksuniversiteit Gent, 1975, y dispone del Aggregaatsdiploma (diploma pedagógico especial) de la misma Universidad 1979.

Ha sido asistente en el Museo de Arte Contemporáneo de Gante, 1978-1979, Ha colaborado en la asociación I.G.H. (Initiatiefgroep Huurwetgeving), una asociación para la defensa de los derechos de los inquilinos, i redactor de la revista "Huurdersblad". Fue colaborador científico en el Proyecto "Estudios estadísticos sobre el comportamiento humano durante periodos de crisis económicos" con el Dr. H.Gaus, de la Universidad de Gante. Fue asistente en el Museo de Arqueología Industrial y Textil (M.I.A.T), Ciudad de Gante, 1984-1991, donde realizó diferentes exposiciones: "Lichaam en Hygiëne. Naar de wortels van de huidige gezondheidscultuur" 1984, "Cuerpo y higiene", "Arqueología Industrial en Bélgica" 1986-1987, "Los mercados en la época Industrial, 1988, "Riquezas amenazadas" Museo Arnold Vander Haeghen, exposición viajante en Bélgica, 1990-1991. Iconografía del libro "Gante, Apología de una ciudad rebelde" Amberes 1989, "Veinte años de arqueología industrial en Flandes y en Bruselas", Amberes, Centro Cultural Luchtbal, 1991."Un futuro para nuestro pasado industrial" Industriële archoeologie: hoe eraan te beginnen?", M.I.A.T1991, "Industriearchäologie in Belgen" realizado con el Westfälisches Industriemuseum, presentada en el "Textilmuseum" a Bocholt (D) y "Zeche Zollen II/IV a Dortmund,(Alemania) 1992.

Durante los años 1991-1994 ha sido colaborador científico en el LA FONDERIE (Centro de estudios sociales y Industriales de la región de Bruselas), en la coordinación del programa "Las raíces de una región, The Roots of a Region" (Itinerarios sobre el pasado Industrial y social de la región de Bruselas).

Desde el año 1994 es asistente en la "Academia Real de Bellas Artes de Gante (Hogeschool Gent), en el "Instituto de Urbanismo" (Gante) y en el Instituto de Restauración de bienes culturales (Amberes).

Entre otras actividades, ha participado en excavaciones arqueológicas en diferentes lugares (Drongen y Gribergen) 1971-74; en la organización de formaciones en las "Universidades populares" Elcker-Ik, Lodewijk De Raetstiching. Sujetos: Historia urbana, aspectos sociales de la historia de la habitación (1975-78); organización de la exposición "Alojamiento popular y social en Bélgica 1830-1930" con Proka y CEA-CERE, Academia Real de Bellas Artes, Gent 1977; De 1976 hasta 1980, activo en la asociación "Renovación urbana de Gante" y de 1984 hasta 1990 colaborador de "Ge.B.ak" grupo de sensibilización por el urbanismo; colaborador en diversas películas y programa audiovisuales, entre otros "Erven met eerbied" de Roland Verhavert, "gand, cette ville est à vous", etc.

Desde 1988 es socio del comité de TICCIH-Belgium (División Belga del "The International Committee for the Conservation of the Industrial heritage") y secretario del séptimo ICCIH, Bruselas 1990 y colaborador en el proyecto "World Industrial Heritage list" par ICOMOS y UNESCO. Es redactor de la Revista "Tijdschrift voor Industriële Cultuur" de V.I.A.T, Gante, realiza conferencias en diversas escuelas y institutos (Koning Boudewijnstichting, Vlaamse Museumvereniging, Hoger Architectuur-instituut van het Rijk, Antwerpen) y es autor de 140 artículos sobre el patrimonio Industrial, publicadas entre 1984 y 1998.

Ha participado en la organización del "First International Meeting Art and Industry" (Netwerk Europese Kunst en Industrie, Brussel 1993), y desde 1997, es activo en "Stichting Mijnstreekmuseum", un proyecto de museo de minería en Beringen (Limburg, Flandes). Es fundador de la asociación "SIWE" (Patrimonio Científico y Industrial) en 1996.

REAFECTER ET RESTAURER DES BATIMENTS INDUSTRIELS ANCIENS EN BELGIQUE.
UNE TENTATIVE DE BILAN A PARTIR DE TROIS DECENNIES D'EXPERIENCES : 1068-1998

Le conférence sera l'occasion de situer le patrimoine industriel en Belgique dans son contexte général historique et actuel.

Ensuite, un survol de la politique de conservation et restauration du patrimoine architectural dans les trois régions belges essayera de démontrer les multiples efforts, entrepris dans le domaine, aussi bien par le secteur privé que public.

La conférence insistera sur les conditions qui s'avèrent nécessaires (aussi bien au niveau du contenu qu'au niveau du financement et de la gestion) afin de mener à bon terme une opération de sauvegarde en de réaffectation.

Des exemples concrets illustreront la conférence, aussi bien des réalisations modestes que des projets plus prestigieux, qui n'ont pas toujours réussi et abouti à des résultats satisfaisants.

PATRICK VIAENE

PICCOLA E GRANDE DIMENSIONE
NEL RECUPERO DEL PATRIMONIO
INDUSTRIALE IN ITALIA

Dissabte, 12 de Desembre, a les 16:30

AUGUSTO VITALE

Laureato in architettura con il massimo dei voti nel 1965 presso la Facoltà di Architettura di Napoli. Borsista, assistente volontario dal 1966 e ordinario dal 1970.

Professore incaricato presso la Facoltà di Architettura di Pescara della Libera Università degli Abruzzi "G. D'Annunzio" dal 1973 e presso la Facoltà di Architettura di Napoli dal 1979. Professore Associato di Tecnologia dell'Architettura dal 1980 e Ordinario dal 1994 presso il Dipartimento di Progettazione Urbana dell'Università di Napoli Federico II.

Dal 1979 è Segretario dell'Associazione per l'Archeologia Industriale-Centro di Ricerca e Documentazione per il Mezzogiorno, con sede in Napoli. Socio del TICCIH e socio fondatore dell'AIPAI (Associazione Italiana per il Patrimonio Archeologico Industriale).

Autore e coordinatore di numerose ricerche finanziate dal Ministero dell'Università e della Ricerca Scientifica e dal Consiglio Nazionale delle Ricerche sul patrimonio storico di architettura industriale e sui luoghi del lavoro, sulle risorse costruttive, sull'industrializzazione edilizia e sui rapporti tra progetto di architettura e processo costruttivo.

Consulente di Enti nazionali di ricerca e sviluppo; esperto di problemi della produzione industriale in edilizia, con particolare riguardo al mezzogiorno d'Italia.

Ha partecipato con relazioni e studi a numerosi congressi nazionali e internazionali.

Autore di numerose pubblicazioni (parte delle quali in collaborazione), tra cui:

- Processi di costruzione e tecnologie del recupero, Napoli 1982;
- Una nuova strategia per la produzione industriale in architettura, Milano 1985;
- L'innovazione tecnologica nel Programma straordinario di edilizia residenziale a Napoli, Napoli 1987;
- Archéologie industrielles dans le midi d'Italie: inventari des ressources, Parigi 1987;
- Architettura e costruzione, Milano 1988;
- Napoli e l'industria, Napoli 1990;
- Argomenti per il costruire contemporaneo, Milano 1992;
- Napoli un destino industriale, Napoli 1992.

Inscritto all'Ordine degli Architetti della Provincia di Napoli dal 1968, esercita attività professionale nel campo dell'edilizia sociale del recupero e del restauro del patrimonio edilizio esistente. Ha partecipato con progetti e studi alla XV e XVIII Triennale di Milano. Ha partecipato a numerosi concorsi internazionali di architettura, riportando menzioni e premi.

PICCOLA E GRANDE DIMENSIONE NEL RECUPERO DEL PATRIMONIO INDUSTRIALE IN ITALIA

di Augusto Vitale

La peculiarità dell'archeologia industriale in Italia risiede nella lunga vicenda dell'architettura del lavoro, che ha le sue radici addirittura nella città romana e nel medioevo e del rinascimento, consentendo di individuare un canale interpretativo che valorizza le radici più profonde dell'industrialesimo e conferisce un più profondo e giusto valore all'incidenza del lavoro sull'organizzazione del territorio, sulle sue trasformazioni e sulla stessa formazione della successiva cultura industriale urbana più matura. Una vera e propria *via italiana* all'archeologia industriale, tracciata da alcuni studiosi e condivisa dalla critica e dalla storiografia, consente di individuare un quadro temporale più ampio di quello anglosassone, che lega il patrimonio storico dell'industria esclusivamente alla vera e propria Rivoluzione industriale, a partire cioè dalla seconda metà del secolo XVIII.

In Italia vengono perciò studiate l'industria della seta, la macinazione del grano, la fusione del ferro, la fabbricazione della carta, la tessitura a domicilio e la concia a partire dalle loro radici medioevali; alcune esperienze di ecomusei, come quelli di Mongiana in Calabria e delle montagne pistoiesi in Toscana, o il progetto degli itinerari della seta e del ferro intorno al lago di Como, oppure ancora il restauro, a S. Leucio, presso Caserta, delle Manifatture settecentesche della seta, partono appunto dalla volontà di raccogliere testimonianze, di conservare e valorizzare macchine ed edifici di età assai più antiche di quelli universalmente noti come "industrial heritage". Alcuni storici europei dell'industrialesimo riconoscono che probabilmente le prime macchine arrivarono sul continente europeo provenienti dal Medio Oriente e portate dagli arabi, e che quindi la cultura del macchinismo giunse dal sud e risalì la penisola italiana verso nord, insediando opifici lungo le pendici di monti e colline e sfruttando le foreste ed i corsi d'acqua, invertendo così il tradizionale luogo comune che vuole che il cammino dell'industria sia stato inverso, da nord verso sud.

In particolare è luogo comune, sia nella storiografia ufficiale dell'industria che negli ambienti della archeologia industriale, che il Mezzogiorno non entri che assai marginalmente nel grande concerto delle vicende dell'industria italiana del secolo scorso e della prima parte del Novecento, nè abbia prodotto sul territorio tracce significative del processo di industrializzazione. Secondo gli studiosi "ufficiali" dell'industria, nella generale arretratezza di cui l'Italia soffriva dopo l'Unità (1860) in confronto ai paesi che già avevano avviato da almeno 50 anni la rivoluzione industriale, in un paese senza miniere, ferrovie e strade, in gran parte illetterato ed estraneo ai nuovi circuiti commerciali, non esistevano che poche realtà

industriali, nè tra queste aveva diritto di asilo ciò che era fiorito in alcune aree del maggior stato dell'epoca, il Regno di Napoli, ed intorno a Napoli, la sua capitale.

Il frutto degli studi e delle ricerche compiute dagli storici dell'industria del sud ha invece evidenziato la presenza di solide radici produttive, che hanno lasciato tracce evidenti intorno alla città e nel suo territorio e che sono attualmente l'oggetto di rilevamenti e ricerche e di un ambizioso progetto di una rete di musei e di testimonianze recuperate estesa all'intera regione.

Scoperta comunque relativamente tardi, la presenza degli edifici industriali è divenuta oggetto di interesse crescente man mano che si venivano dismettendo piccoli e grandi settori urbani per effetto della deindustrializzazione. Molto rumore ha fatto la vicenda del grandissimo stabilimento del Lingotto della FIAT a Torino, che la proprietà ha voluto mettere al centro di un grande progetto, non ancora completato, offrendo alla città un enorme contenitore di grande fascino architettonico, abilmente sottolineato dall'architetto Renzo Piano.

Si può dire che praticamente ogni città italiana abbia messo in campo un grande progetto, di rilevante portata economica e di forte impatto sullo skyline urbano e sulla trasformazione delle sue funzioni: l'Arsenale a Venezia, il Mattatoio a Roma, l'Ansaldo a Milano, i Magazzini del Cotone nel porto di Genova, la ex-Montecatini a Napoli. Si tratta in alcuni casi di progetti su cui da anni si discute ancora; in molti altri casi siamo invece di fronte a concrete realizzazioni, di cui alcune, come le ultime due, sono pressoché già completate. In particolare gli edifici di Genova sono rientrati nel complesso delle celebrazioni per Cristoforo Colombo, in occasione del 500esimo anniversario della scoperta dell'America, mentre il grande complesso chimico della ex-Montecatini a Napoli, sulla spiaggia dei Campi Flegrei, a breve distanza da uno dei più straordinari patrimoni di archeologia classica del mondo, è in corso di trasformazione in uno Science Center di grandi dimensioni, che darà dei punti, quando sarà completato (anno 2001), ai maggiori centri didattici e scientifici ed ai migliori musei scientifici nel mondo, coniugando le raccolte scientifiche con i superbi spazi di antichi edifici industriali.

Anche se rispetto ad altri paesi di più diffusa presenza industriale, in Italia si sia fatto ancora poco, alcuni esempi di recupero di opifici dismessi consentono di ridare vita a testimonianze del lavoro industriale e preindustriale sparse sul territorio e collocate spesso in piccoli centri; da centrali elettriche, come la bellissima centrale Montemartini a Roma, al Mulino Stucky, straordinario pezzo di architettura eclettica sul canale della Giudecca a Venezia, all'Opificio meccanico borbonico del 1840 a Pietrarsa presso Napoli, trasformato nel Museo ferroviario nazionale, fino a piccolissimi esempi di attrezzature realizzate da brani dismessi di tessuto industriale sopravvissuti in piccoli centri, come una fornace di mattoni in una delle zone più povere degli Appennini o una malteria presso il Fucino, in Italia Centrale. Anche le opere di ingegneria hanno avuto la loro attenzione: ne è prova la ricostruzione e l'accurato restauro strutturale del primo ponte italiano a catenaria in ferro (1832), recentemente portato a termine sul fiume Garigliano, tra Roma e Napoli.

A scala urbana, c'è da registrare che l'intero borgo operario di Crespi d'Adda, fondato presso Bergamo dalla nota dinastia di industriali lanieri milanesi, perfettamente conservato con le sue abitazioni

operaie, la chiesa, la scuola ed il monumento al capostipite, è stato inserito nel World Heritage List dall'Unesco fin dal 1993, come prototipo esemplare di villaggio operaio; dalla dismissione del grande impianto siderurgico dell'Ilva presso Napoli (circa 200 ettari) sta per nascere il primo parco archeologico-industriale italiano, sul modello di quelli inglesi e tedeschi, che unisce la rinaturalizzazione di una vasta area inquinata dalla lunga permanenza dell'industria alla conservazione, a scopo didattico e per il tempo libero, di un grande altoforno e di altri edifici connessi tra loro in un innovativo percorso museale "en plein air".

LA VISIÓ DES DE THAMES WHARF
LONDRES

Dissabte, 12 de Desembre, a les 17: 30

SIMON SMITHSON

Nacido en Londres, estudió entre 1973-1976 en la Universidad de Cambridge (BA), y se diplomó en arquitectura en la misma Universidad durante los años 1977-1979. Durante 1980-1982 realizó un máster sobre arquitectura en diseño urbano en la Escuela Graduada de diseño de la Universidad de Harvard.

Ha realizado numerosas colaboraciones, 1976-1977. George Candelis, Architect París, Francia. 1979-1980 Foster Associates, Londres. Inglaterra. 1982-85 Cambridge Seven Associates, Cambridge, Massachusetts, USA. Donde colaboró en la Corporación General de Salas de Cine, (Asociación estratégica para la renovación de las facilidades existentes y prototipos para nuevos cines), en el Williams College Athletic Facilities, William ,Massachusetts, y en el Atlantic City Convention Centre, Atlantic City, N.J. 1985-1987. Civitas Inc. Denver, Colorado, colaborando en el "Streetscape and Signage Strategy for 16th Street Mall Masterplan for Highland Ranch, Boulder, Colorado, USA. 1989-91 Nicolas Hare Architects, Londres, Inglaterra, colaborando en el BAT HQ, Staines (for Stanhope Properties).

Des de 1991 colabora con Richard Rogers Partnership, Londres, Inglaterra, donde ha intervenido en el Shanghai Masterplan, Terminal 5 Heathrow, Madrid Barajas Airport, Süddeutsche Zeitung HQ, Munich, Electronic Arts HQ, Daiwa Europe House, Stuttgart Mohringen Business Park, Frankfurt Adler, Lloyd's Register of Shipping, SmithKline Beecham, South Bank Centre, Dortmund "U" Turm, ParcBit Masterplan, Tel Aviv Peninsula Masterplan, Heathrow Masterplan, Doha Museum- Qatar.. En 1996 es nombrado Director Asociado de Richard Rogers Partnership. Ha dado clases en la Universidad de Harvard y de Colorado.

RECORDANT LA CONSTRUCCIÓ DE LA CIUTAT. COMENTARIS CRÍTICS SOBRE LA RECONSTRUCCIÓ DE BERLÍN

Dissabte, 12 de Desembre, a les 19: 00

JOSEF KLEIHUES

Nació en Rheine, Alemanya en 1933. Estudió arquitectura en la Universidad Técnica de Stuttgart, y en la de Berlín, y en la Escuela Nacional Superior de Bellas Artes de París.

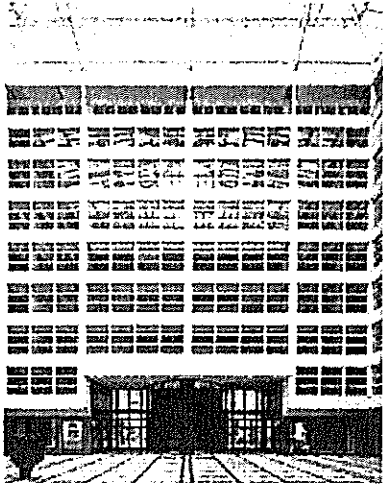
Ha sido profesor en la Universidad de Dortmund, en la Cooper Union de Nueva York y en la Universidad de Yale. Desde 1994 enseña en la Academia de Bellas Artes de Düsseldorf.

Para este arquitecto alemán, arquitectura y urbanismo son inseparables y se complementan mutuamente. Su obra de diseñador arquitectónico y urbano ofrece valiosas comprobaciones de tales aciertos: ellas han convertido a Kleihues en uno de los grandes maestros contemporáneos del arte de construir.

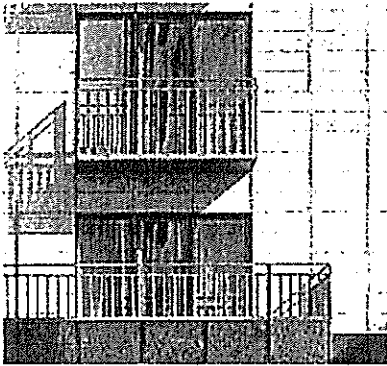
Su nombre ha quedado unido a uno de los máximos emprendimientos urbanístico-arquitectónicos del último cuarto del siglo: la Internationale Bauausstellung (Exposición Internacional de Arquitectura) de Berlín 1984-87, IBA.

Fue en 1979 cuando Kleihues recibió el encargo de trazar el Plan Maestro para la IBA para ordenar las nuevas áreas edificables en la zona sur de los distritos de Friedrichstadt y Tiergarten, en Tegel y en la Prager Platz, en Berlín iniciando así su "reconstrucción crítica": ni volviendo a todo lo de antes, ni terminando con todo lo de antes. Su plan maestro quedó entre las más avanzadas e imaginativas realizaciones actuales.

Dentro de sus obras, se destacan el Edificio de departamentos de la Schöneberger Strasse, la Torre de oficinas y comercios Kant, las Oficinas de Zimmerstrasse. El Museo de Arqueología de Francfort y el de Arte Contemporáneo de Berlín, las ampliaciones de construcciones ya existentes: una iglesia y una estación de trenes respectivamente. Y entre los rascacielos a orillas del Lago Michigan, en Chicago, el Museo de Arte Contemporáneo.

Block 109, Edificio D patio vidriado

Detalle del frente, visto desde el patio del Edificio 2

Hotel Four Seasons Ams

CONFERENCIA JOSEF PAUL KLEIHUES, Barcelona 12.12.98

LA CONSTRUCCIÓN DE LA CIUDAD ES MEMORIA

Notas para una reconstrucción crítica

Pero justamente por el deber de continuar la historia, debe pensarse bien qué novedades deben introducirse en el círculo existente y cómo.

Karl Friedrich Schinkel

A la comprensible euforia por la reunificación de nuestro país ha seguido un cierto desencanto. Al igual que después de una noche de borrachera, aquí tampoco cabía esperar otra cosa. Sin embargo es menos comprensible el grado de insatisfacción y critiquero de que la hora histórica no enderezase todo de inmediato. De que esa hora por lo contrario tiene su duración y lógicamente se convertirá en un proceso prolongado, que requiere más trabajo y sacrificio del que muchos quieren reconocer, por no decir prestar.

Las alegrías de primera hora y las quejas después no han contribuido demasiado a afrontar la nueva situación de forma racional, pero al mismo tiempo con valentía y con un determinado grado de humildad: en lo pequeño y en lo grande.

Eso por lo menos es así para el ámbito que materializa la memoria del desarrollo dinámico del Berlín unificado y que determina considerablemente la calidad de vida de la ciudad: el ámbito de la arquitectura y el urbanismo.

Hace ahora ocho años que en todos lados se discute y organiza. Continuamente se realizan valoraciones y concursos, cambian de dueños los terrenos, se adjudican encargos. Se han formulado muchos sueños magníficos, pero en muchos ámbitos y planes el día a día se hace notar con más rapidez de lo que quieren reconocer los sueños. Actividad pues en todos lados: ¡y eso está muy bien! ¿Pero donde se reconoce la gran línea, el objetivo superior??

Quien dice algo sobre el carácter específico de Berlín, quien cuida de la identidad urbana de sus diversos lugares?

Berlín, y el carácter específico de sus muchos lugares, es una de las caras de la medalla. La otra es la historia común y obligada de una gran urbe, y es eso a lo que nos gusta llamar *lo berlinés*. La idea de una imagen unitaria de Berlín no se correspondería con la realidad ni con el desarrollo actual. Pero quizás sea imaginable una pluralidad dentro de la unidad, que dejara entrever lo individual de los muchos lugares de Berlín y a su vez aquello común que denominamos *lo berlinés*.

Ese objetivo, es decir, la consideración de la diversidad de los lugares, el reconocimiento de la historia vinculada al lugar (el *genius loci*), y el esfuerzo de proseguir la historia, presupone cierto grado de tranquilidad y soberanía, que cada vez parece faltarnos más. Pero también presupone el conocimiento o por lo menos el interés por la historia de estos lugares tan distintos: no solo del centro histórico (Mitte) y del entorno del Kurfürstendamm, sino también de lugares como por ejemplo Alt Lietzow o Schleusenviertel, Luisenstadt o Prenzlauer Berg.

Es posible que ese trajín que sentimos en Berlín precisamente debiera ser motivo para favorecer menos el proyecto arriesgado y más la decisión ponderada. Es posible que desde siempre ese haya sido el arte más exigente: conservar la ciudad, renovarla, completarla cuidadosamente. Por eso me parece más simpática la ciudad

que posee la fuerza de modernizarse quedándose igual a partir de su propio orden. En definitiva eso es una exigencia inmanente, también de la reconstrucción crítica de la ciudad, un término con el que quisiera subrayar los postulados teóricos del IBA: un postulado que por lo demás, y al margen de una restricción deseable y condicionada a su momento, debe abarcar una perspectiva tan amplia como para poder responder en sentido moderno a las diferencias de la historia y de los lugares de Berlín.

Y que se ofrece mejor que orientar un postulado teórico de esta índole siguiendo el espíritu y los ejemplos históricos que representan el lado bueno de Berlín y Prussia: la época de la Ilustración y del Humanismo, y los años 20.

El sueño de aquellos años, en que el tiempo estaba en consonancia consigo mismo, ya pasó. Aun así quisiéramos hablar de una coincidencia del tiempo consigo mismo, que comenzaría aproximadamente con la muerte de Federico el Grande (1786) y duró hasta la muerte de Schinkel (1841): un tiempo en que las tendencias del racionalismo se relativizaron fácilmente a través de la grandeza de la poesía y un ideal peraltado de la naturaleza y el mundo. Fue el tiempo en que Prussia y Berlín descubrieron aquella cualidad específica que revela su riqueza de innovación intelectual y artística.

En sentido figurado esto también vale para el clima intelectual y político y para el compromiso político, que en el período de 1918 a 1933 provocó especialmente en Berlín ese cambio dramático en la arquitectura y el urbanismo. Los proyectos urbanísticos y edificatorios de entonces, progresivos, expresionistas u orientándose en la nueva objetualidad (neue Sachlichkeit), hicieron de Berlín un centro de cultura arquitectónica. Pero precisamente los ejemplos más radicales nos han enseñado que un desarrollo afortunado de la ciudad no puede discurrir en contradicción a su historia.

Pues la construcción de la ciudad es memoria: esa convicción también se traduce al programa de la IBA, que dice: La estructura histórica básica de la ciudad debe convertirse en constante de las bases del crecimiento de la misma. Esto no solo es reconocer la visión integradora de la multiplicidad funcional urbana, sino que también debe entenderse como espejo del desarrollo histórico, espejo en el cual debemos mirarnos para saber qué ha sido y qué debe ser.

Sin duda la IBA de buen principio fue una empresa pragmática, cuyos objetivos y resultados habían de ser ejemplares: ejemplares en sentido literal y en sentido figurado.

De entrada establecimos nuestro trabajo en ejemplo definiendo con claridad los campos de demostración. La selección de solares, que incluso en el paquete de IBA-nueva planta comprendía zonas tan contrastadas como Südliche Friedrichstradt, Prager Platz y Tegel, correspondía totalmente a los variopintos problemas y temas que la IBA debía afrontar.

Por lo demás la concentración decidida sobre sitios concretos se ajusta al carácter de ciudades mayores que han ido creciendo por trozos a lo largo del tiempo. Y eso es especialmente cierto para Berlín.

Berlín es una alfombra de retales de colores: forma y color, medida y dibujo de las partes, entrecosidas durante siglos, se diferencian demasiado. Pero pese a la individualidad de las partes, que nos parece más pronunciada que en París o en Londres, algo tienen en común, algo específicamente berlinés.

Tanto lo uno como lo otro, preservar lo individual y lo común y enriquecerlo donde se pueda, ha sido y es el arte exigible en la arquitectura y el urbanismo: un cometido en que el cosido, el limitar uniendo los diversos elementos de la ciudad siempre fue lo más difícil. Justamente en ese sentido hemos intentado aprovechar las posibilidades de la IBA. Después de la unificación de la ciudad sin duda alguna Berlín ha tomado provecho del programa y las estrategias de la IBA.

Como que desde la unificación se aspira a una sucesiva cicatrización, es importantísimo reconocer las peculiaridades de cada lugar y orientar los programas hacia los problemas específicos, para que la individualidad de cada sitio se vea enriquecida y al mismo tiempo permanezca reconocible.

Por lo demás se puede otorgar a los actuales epicentros de actividad arquitectónica y urbanística un carácter de campo de demostración. Lo son, por así decirlo, de per se. Pues como lugares propios los campos de demostración tienen un interés arquitectónico y urbanístico en cuanto a las aspiraciones de Berlín como capital, sede del gobierno y metrópolis.

Si miramos con detenimiento el gigantesco programa de construcción, en términos generales el resultado es positivo. Pese a cuestiones sin resolver y críticas justificadas, que siempre se deben a planteamientos muy personales, toda una serie de obras, no solo el enorme proyecto del Potsdamer Platz, hablan por si solas: me gustaría ilustrarlo con 6 ejemplos.

Berlin-Mitte

Claro el derribo, pero muchas preguntas sin contestar

La Friedrichsstraße

Lugar del tiempo reencontrado

El Pariser Platz

Entre libertad y unión

El Alexanderplatz

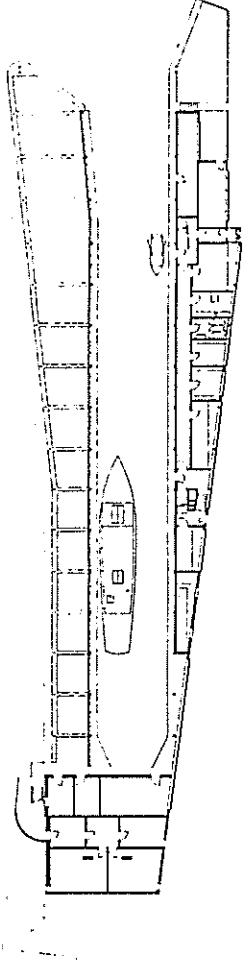
Ciudad dentro de la ciudad

El centro del poder

Vínculo entre dos mundos

La Wasserstadt-Oberhavel

Saludos del paisaje

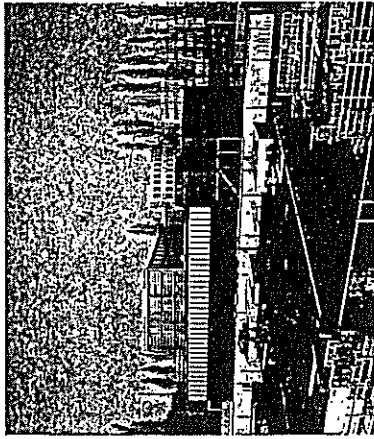
El estudio del arquitecto ocupa un inmueble de 1936 construido junto al río Spree.

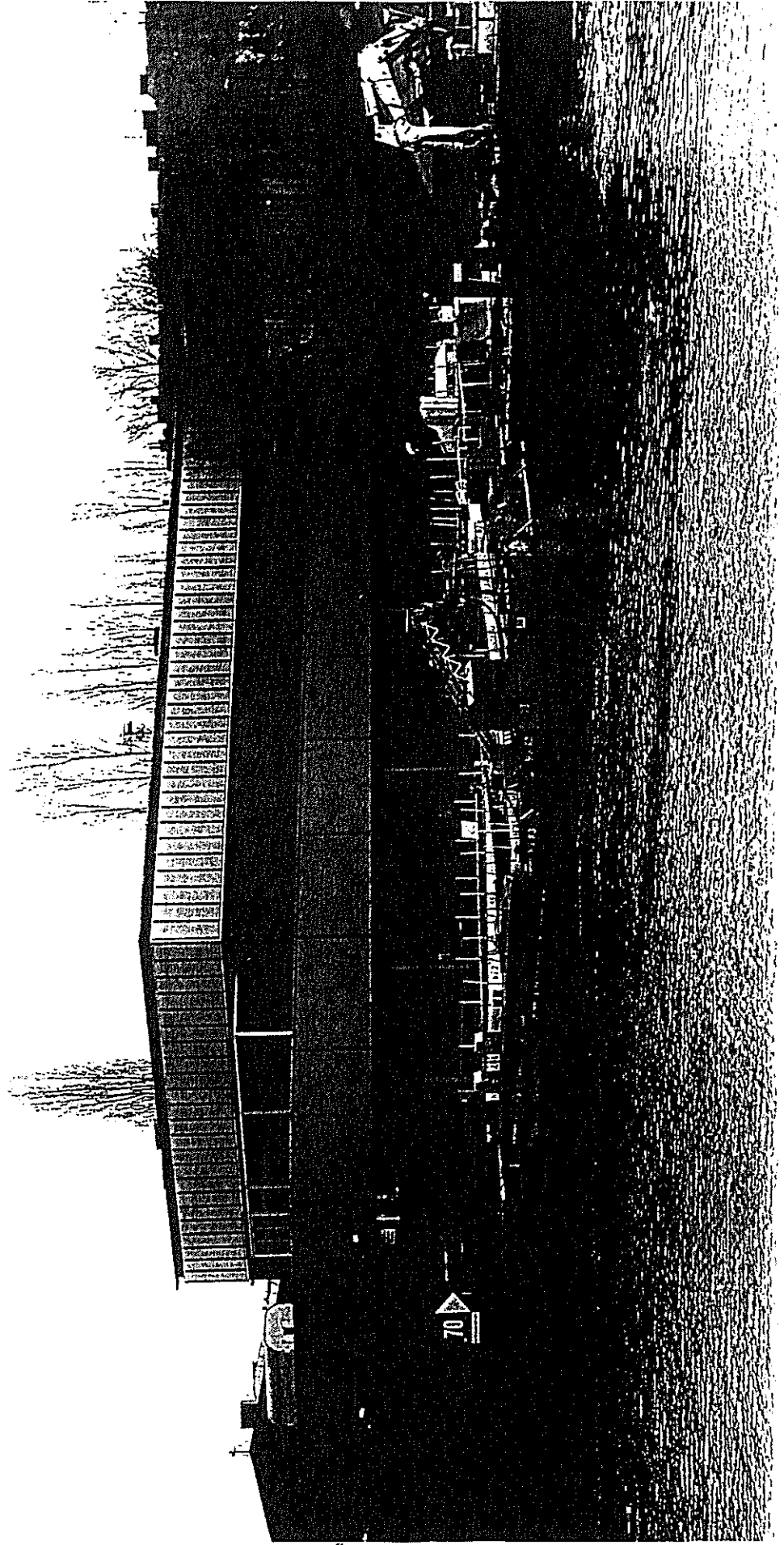
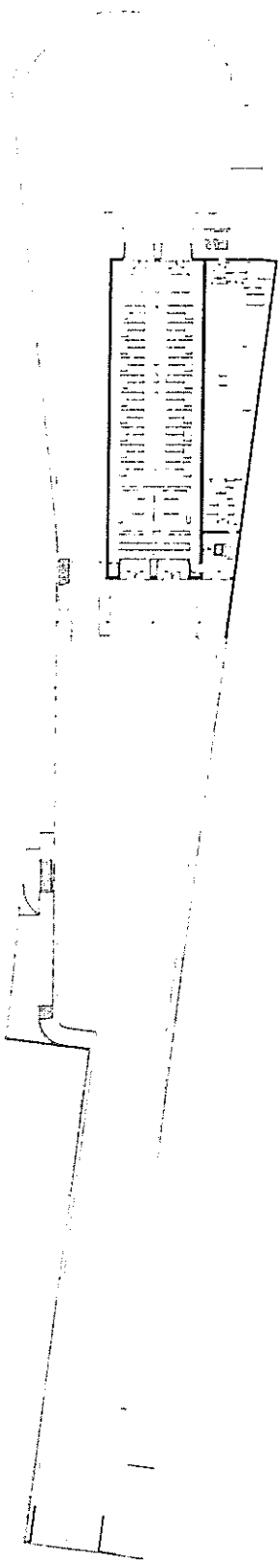
KLEIHUES

Josef Paul Kleihues
Berlín, 1986

El edificio fue, desde 1986, sede de la oficina de Josef Paul Kleihues. Fue construido en 1936 como centro administrativo de la empresa. El inmueble original de Paul Baumgarten, realizado con mamparas, ladrillo y chapa metálica, es paradigmático de la arquitectura industrial berlinesa de la época. Cuando el edificio cayó en desuso, los gerentes de los Servicios de Sanidad Ciudadana decidieron demolerlo. Los responsables de urbanismo del ayuntamiento de Berlín no estuvieron de acuerdo con dicha decisión y buscaron un nuevo inquilino para la antigua nave industrial. Josef Paul Kleihues compró el edificio de Baumgarten y lo remodeló siguiendo las directrices que establece el ayuntamiento berlinés para la reconversión de edificios con valor artístico.

La intervención de Kleihues consistió fundamentalmente en una recuperación del edificio original. El arquitecto renovó las instalaciones del antiguo centro, dispuso un sistema de calefacción, recuperó los marcos metálicos de puertas y ventanas y respetó la distribución inicial del edificio industrial. Siempre que fue posible, Kleihues mantuvo elementos del inmueble de Baumgarten, como las gruesas puertas de madera o los marcos metálicos. En todo momento el arquitecto berlinés tuvo presente el trabajo y estilo de su admirado predecesor y proyectó sin alterar proporciones, entre el ladrillo y el acero inoxidable, sin variar materiales para preservar intacto el espíritu funcional de la construcción original.

70

Diumenge, 13 de desembre de 1998

VISITA. Antic Vapor Aymerich, Amat i Jover. Terrassa

9:00	Sortida en tren especial Automotor Brill (1920) dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (FGC) Estació FGC, Barcelona Plaça de Catalunya	
10:15	Recepció oficial i benvinguda a la ciutat de Terrassa i a l'antic Vapor Aymerich, Amat i Jover, seu del Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC) Sala d'actes	Eusebi Casanelles i Rahola Director del mNACTEC Sr. Josep M. Huguet i Reverter Director general del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya i president del Consell Rector del mNACTEC Excm. Sr. Manuel Royes i Vila Alcalde de Terrassa President de la Diputació de Barcelona
10:45	Pausa - Cafè	
11:15	La recuperació del patrimoni industrial català: el paper de l'Associació del Museu de la Ciència i de la Tècnica i d'Arqueologia Industrial de Catalunya (AMCT) Creació del Sistema del Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya	Assumpció Feliu i Torras Dra. en Història de l'Art Vicepresidenta de l'AMCT Josep Alabern i Valentí Enginyer Industrial President de l'AMCT Eusebi Casanelles i Rahola Enginyer industrial President executiu de l'International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage (TICCIH)
12:15	El condicionament del Vapor Aymerich, Amat i Jover (Lluís Muncunill, 1909)	Joan Margarit i Consarnau Carles Buxadé i Ribot Arquitectes autors del projecte
12:45	Visita a l'edifici del mNACTEC i a les exposicions permanents: <i>Enèrgeia</i> <i>La Fàbrica Tèxtil</i> <i>El Transport</i>	Acompanyats d'E. Casanelles, J. Margarit i C. Buxadé, Jaume Matamala, administrador, Jaume Perarnau, cap de Conservació, Documentació i Estudis del mNACTEC, i Àngels Solé, cap de Difusió i Exposicions del mNACTEC
CLAUSURA. Delegació del Vallès del COAC		
14:00	Sortida en autobús cap al Vapor Universitari de Terrassa	
14:30	Acte de clausura del XXIè Curset sobre la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic Vapor Universitari de Terrassa. Seu de la Delegació del Vallès del Col.legi d'Arquitectes de Catalunya	Jesús Alonso i Sáinz Arquitecte President de la Demarcació de Barcelona del Col.legi d'Arquitectes de Catalunya Octavi Torres i Rosell Arquitecte Delegat del Vallès de la Demarcació de Barcelona del Col.legi d'Arquitectes de Catalunya Antoni Vilanova i Omedas Arquitecte Director del XXIè Curset Joan M. Nicolàs i Monsonís Arquitecte Coordinador de l'Àmbit de Patrimoni. Secretari de l'Agrupació d'Arquitectes per a la Defensa i la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic (AADIPA) Francisco J. Asarta Ferraz Arquitecte President de l'AADIPA
15:00	Dinar-refrigeri ofert per la Delegació del Vallès del Col.legi d'Arquitectes de Catalunya Vestíbul del Vapor Universitari de Terrassa	
16:30	Sortida en autobús cap a l'estació dels FGC Terrassa - Rambla	
17:00	Sortida en tren especial Automotor Brill (1920) Estació FGC, Terrassa - Rambla	
17:45	Arribada a Barcelona Estació FGC, Plaça de Catalunya	

LA RECUPERACIÓ DEL PATRIMONI
INDUSTRIAL CATALÀ: EL PAPER DE LA
ASSOCIACIÓ DEL MUSEU DE LA CIÈNCIA
I LA TÈCNICA DE I D'ARQUEOLOGIA
INDUSTRIAL DE CATALUNYA -AMCT-

Diumenge, 13 de Desembre, a les 11:15

ASSUMPCIÓ FELIU I TORRAS

Nacida en Barcelona, es licenciada en Historia del Arte en la Universidad de Barcelona, se doctora en la rama de Historia del Arte y Civilizaciones en la Universidad de "Rennes 2. Haute Bretagne" Francia. Crítica de Arte de l'ACCA y de la AICA. Es vicepresidenta de "la Associació del Museu de la Ciència i de la Tècnica i d'Arqueologia Industrial de Catalunya" con sede en Barcelona. Representante nacional del TICCIH (The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage). Pintora free-lance.

Ha publicado entre otros: "Exposición Universal de Barcelona- Llibre del Centenari. 1888-1988" en colaboración. Capítulo titulado: "La tecnología de les construccions metàl·liques". Barcelona 1988; "Can Torras dels Ferros 1876-1985" en colaboración con Francesc Cabana (1987), "Architectures du Travail" obra colectiva (1992), "Nouvelles d'Amérique Latine" en la revista nº 30 de "Archéologie Industrielle en France-CILAC" 1997, etc.

Directora del "Butlletí de l'associació del Museu de la Ciència i de la Tècnica i Arqueologia Industrial de Catalunya".

Es redactora en Jefe adjunta de la revista internacional "PATRIMONIE DE L'INDUSTRIE".

JOSEP ALABERN I VALENTÍ

Neix a Manresa el 17 de juliol de 1941.

Enginyer Industrial Superior a l'Escola d'enginyers industrials de Barcelona l'any 1967.

Des l'inici de la seva carrera professional, ha col·laborat en diversos treballs relacionats amb l'aigua dins l'Administració.

Des 1980 ocupa el càrrec de Director-Gerent d'Aigües de Manresa S.A. i Secretari de la Junta de la Sèquia de Manresa.

President des de 1986 de la Delegació Bages-Berguedà del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya i Associació d'Enginyers Industrials.

L'any 1989 promou la creació del Museu de la Tècnica de Manresa.

Fundador, l'any 1991, com a president de la Delegació del Col·legi d'Enginyers Industrials, de la Fundació privada Consell Tecnològic del Bages, ocupant des de l'inici el càrrec de Secretari del Patronat i la Comissió Executiva.

President de l'Associació del Museu de la Ciència i la Tècnica i d'Arqueologia industrial de Catalunya.

CREACIÓ DEL SISTEMA DEL
MUSEU NACIONAL DE LA CIÈNCIA I DE LA
TÈCNICA DE CATALUNYA

Diumenge, 13 de desembre, a les 11: 15

EUSEBI CASANELLES I RAHOLA

Nascut el 14 de gener de 1948.

Enginyer Industrial. Estudis de Ciències Socials (ICESB). Màster de Gestió Ambiental (Universitat d'Indiana, USA).

Director del Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya des de 1984.

Primer president de l'*Asociación Española del Patrimonio Industrial* (1986-1990).

Membre de la Comissió executiva de la TICCIH (*The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage*) 1992-1998.

Ha dirigit el projecte del Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya i el va estructurar com un sistema de museus, amb seus a diferents punts de la geografia catalana.

Publicacions principals:

"La urbanització de la ciutat industrial. Sabadell 1845-1900" publicat per la delegació a Sabadell del Col·legi de Doctors i Llicenciats, 1985. 251 pp.

"la construcció i l'habitatge a través de les llicències d'obres: Sabadell 1900-1938", a : "Les ciutats petites i mitjanes a Catalunya : evolució recent i problemàtica actual" l'ia Setmana d'Estudis Urbans a Lleida, Institut Cartogràfic de Catalunya, 1987, pp. 477-495

EL CONDICIONAMENT DEL VAPOR AYMERICH, AMAT I JOVER

Diumenge, 13 de Desembre, a les 12:15

CARLES BUIXADÉ | JOAN MARGARIT

Carles Buxadé, nascut l'any 1942 a Barcelona, obté el títol d'Arquitecte l'any 1966 a l'ETSAB, i el doctorat amb la qualificació d'Excel·lent cum laude l'any 1968. És catedràtic de Càlcul d'Estructures de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona des de 1970.

Joan Margarit, nascut l'any 1938 a Sanaüja (Segarra), obté el títol d'Arquitecte l'any 1964 a l'ETSAB, i el doctorat amb la qualificació d'Excel·lent cum laude l'any 1968. És catedràtic de Càlcul d'Estructures de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona des de 1968.

Professionalment, mostren una gran varietat d'intervencions en diferents camps. Són els autor junt amb Federico Correa i Alfons Milà de les Obres de l'Anella Olímpica i l'Estadi Olímpic de Montjuïc (1985-92); han realitzat conjunts rediseñals; obres de nova planta com el Poliesportiu de Castelló, el "Palau Nou de la Rambla" (Edifici amb parking Robotitzat), el Centre d'Intel·ligència Artificial a la Universitat Autònoma de Barcelona, el Parc Científic de Barcelona a Pedralbes, i l'estadi Carlos Tartiere a Oviedo en col·laboració amb Emilio Llanos (1998); Han realitzat el càlcul estructural per a un mercat de bestia a Vitòria (Espanya) 1975 (Premi europeu a la millor estructura metàl·lica, i de nombroses cobertes i estructures d'Espanya, Singapur, Holanda i Venezuela; així com l'estructura del Palau Municipal d'Esports i Centre Esportiu Municipal de Pilota a la Vall d'Hebron, la coberta espacial de la Fira de Cornellà del Llobregat, aulari de la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona, En el camp de la restauració, rehabilitació i adequació, destaquem el càlcul i projecte de la Nau de La Sagrada Família, l'adequació de l'antiga fàbrica Monconill com a Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya, a Terrassa, reforç, i disseny interior i moblament de l'edifici del Relotge (mencionat a premi FAD), reforçament i restauració de la Torre Central de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau a Barcelona, la Restauració de la façana principal del Palau Güell, de Gaudí, Barcelona, el recalçament de tres Xumeneies de FECSA al Paral·lel, reforç del Monument de Cristòfol Colom a Barcelona. Han rebut el Primer premi en el concurs per a la remodelació del Carrer Casp de Barcelona (1970), Premi Nacional d'Estructura Metàl·lica al Millor edifici no Industrial (1976), Premi Europeu d'estructura Metàl·lica (1977), Projecte guanyador del Concurs Internacional per a l'anella Olímpica de Barcelona (amb F. Correa i A. Milà), seleccionats, amb els equips de Ricardo Bofill, Santiago Calatrava i Norman Foster, per al concurs de la Torre de Telecomunicacions de Barcelona (1988), Premi FAD 1990 per la remodelació de l'Estadi Olímpic de Montjuïc, Premi FAD 1990 per la rehabilitació de l'Edifici del Relotge, Premi FAD per la col·laboració en el Palau Municipal d'Esports i Centre Esportiu Municipal de Pilota, projecte dels Arquitectes Garcés i Sòria, candidats, per part del "Cosejo Superior de Colegios de Arquitectos de España", per al premi internacional de Tecnologia de la Unió Internacional d'Arquitectes 1991, menció FAD per l'edifici "Palau Nou de la Rambla" a Barcelona, amb els arquitectes Martorell-Bohigas-Mackay i Frontons 1993, i segon Premi Europeu (IAKS) a la millor construcció esportiva per a l'estadi Olímpic de Montjuïc (1995).

Han realitzat nombroses publicacions: "Introducción a una teoría del conocimiento de la Arquitectura y del Diseño", "Método Margabux para el cálculo de estructura porticadas ortogonales", "Cálculo matricial de estructuras en paraboloides hiperbólicas", "Las mallas espaciales en la Arquitectura", "Cálculo de estructuras con pórticos y pantallas", "Analysis, Design and construction of Braced Domes. Universidad de Surrey", així com nombroses realitzacions sobre Càlcul estructural, teories de disseny, etc. Han col·laborat en la redacció de diferents normatives vigents sobre estructura, pòrtics de formigó armat i acer, etc.

Noticiari.

Activitats.

Sobre «L'Art de fer ciutat»

Alfredo Fdez. de la Reguera

Arquitectura i Terratrèmols

Lluís Sangüesa

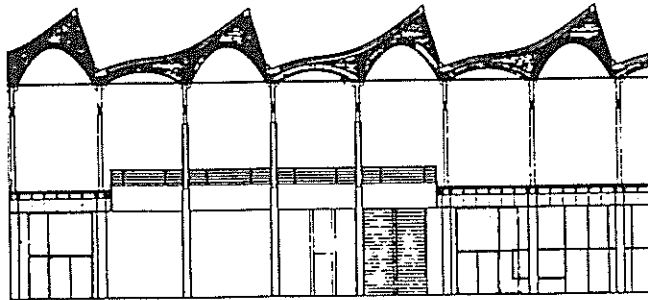
Una hora de plaer

Albert Bastardes i Porcel

La implantación del IVA

Pedro Cuch Castellví

Espai obert.

De fàbrica a museu

Joan Margarit i Carles Buxadé

Perfil.

Lluís Gelpí:

«cada obra és com un fill»

Columna.

Barcelona és bona...

Baltasar Porcel

EDITA:
Demarcació de
BARCELONA
del COAC
Plaça Nova, 5
Tel. (93) 301 50 00

PRESIDENT:
Jordi Querol Piera
SECRETARI:
Albert Solà Matas

2

COORDINACIÓ:
Tomàs Osa Farré
DISSENY:
Joan Llopis Maojo

PRODUCCIÓ I
PUBLICITAT:
Edicions Press/Graph
Tel. (93) 210 54 06
D.L. B-9806/86
JUNY 1986

Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

ARQUITECTES DE BARCELONA

Butlletí de la Demarcació de Barcelona

De fàbrica a Museu

Carles Buxadé — Joan Margarit

El Projecte de les Obres d'Adequació de la fàbrica Aymerich, Amat i Jover, a la Rambla d'Egara 270 de Terrassa, per a seu del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya, ha estat elaborat pels arquitectes Carles Buxadé i Ribot, i Joan Margarit i Consarnau, amb la col·laboració d'Andrés Lezcano Horno, Valerià Datzira i Joan Deulofeu. La construcció d'un soterrani a la nau del Museu que permeti l'enderroc dels afegits, és la idea clau en torn de la qual gira tot el projecte.

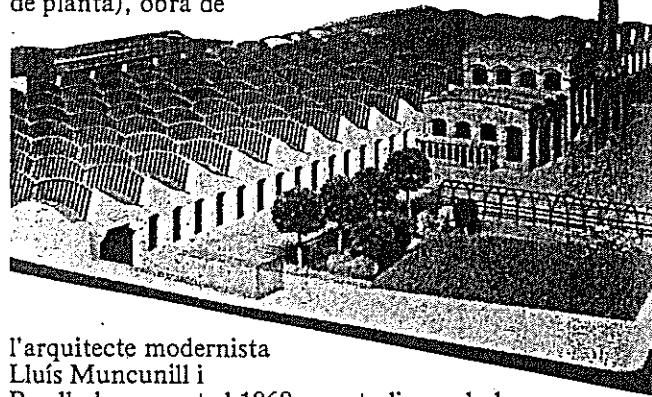
1. Entorn històric de la construcció de l'edifici

La fàbrica Aymerich, Amat i Jover és un edifici de grans dimensions (més de 20.000 metres quadrats de planta), obra de

Muncunill té, doncs, quinze anys de professió quan basteix, els anys 1907 i 1908, l'edifici de la Fàbrica. És l'any de la plenitud del Modernisme, quan l'Ajuntament de Barcelona dona el Premi d'Arquitectura al Palau de la Música Catalana, de Lluís Domènech i Montaner. És l'any de les escoles de la Sagrada Família d'Antoni Gaudí, que també està bastint La Pedrera.

2. El concepte de la proposta

Un museu d'aquestes característiques, que ha de convertir-se en un centre que impulsi els aspectes científics i tècnics de la cultura i en una eina de treball dels

l'arquitecte modernista Lluís Muncunill i Parellada, nascut el 1868, amb títol de l'any 1892 i mort el 1931. Abans que la fàbrica, Muncunill, que treballa exclusivament a Terrassa, bastí la Caixa d'Estalvis de Terrassa, l'Ajuntament, l'Hotel Pompidor, el Palau d'Indústries, la façana de la Santa Cova, a Montserrat, l'Agrupació Regionalista, la fàbrica Albiñana i Ribes, el magatzem Prat, el celler Alegre, el magatzem Matalonga, el Miquel Boix, les cases Nonell, Pujals, Gorina, Escudé, de l'Àngel, la Masia Barata, Montset, la torre Freixa, actual Escola de Música, i les cases del Banc de Terrassa.

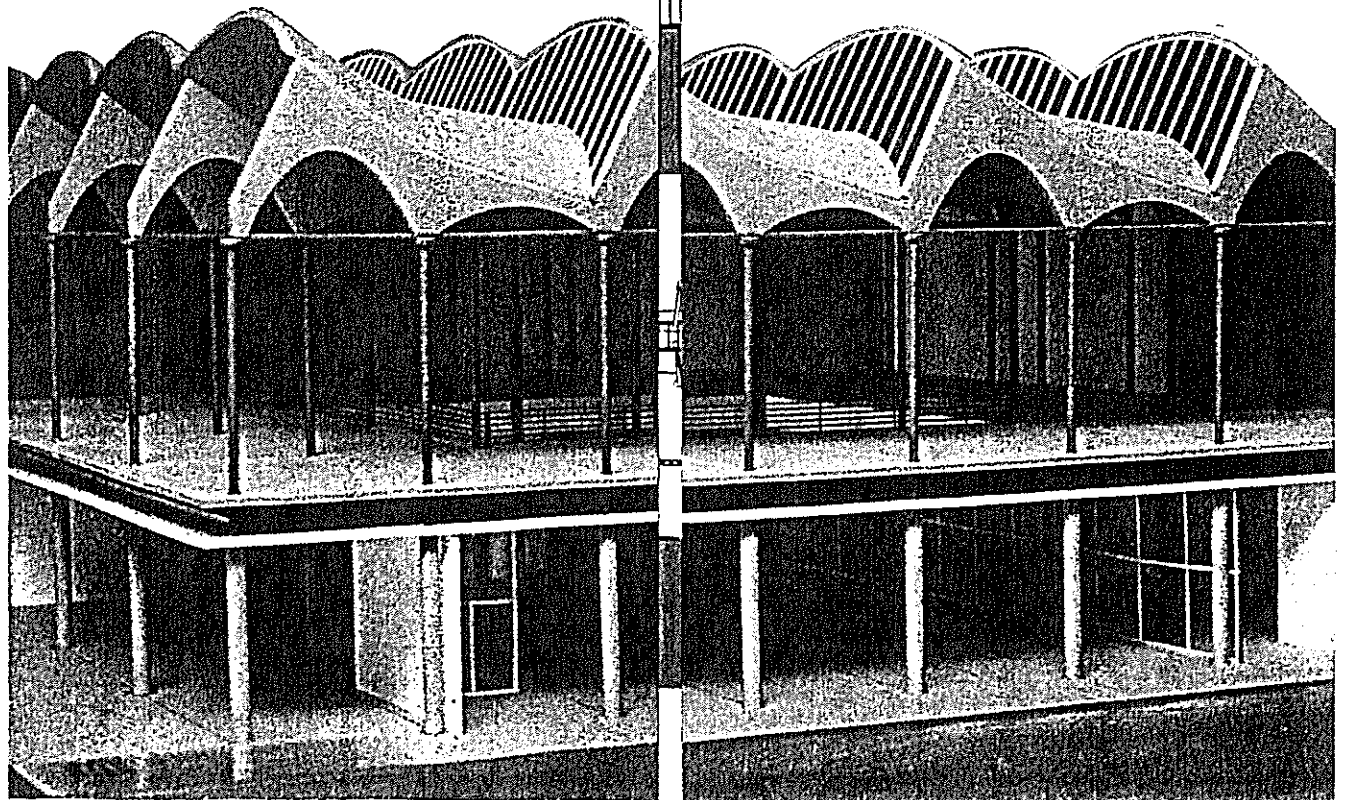
estudiosos de la història de la Ciència de la Tècnica i de la Industrialització, necessita un edifici representatiu i adient per a poder satisfer llurs requeriments.

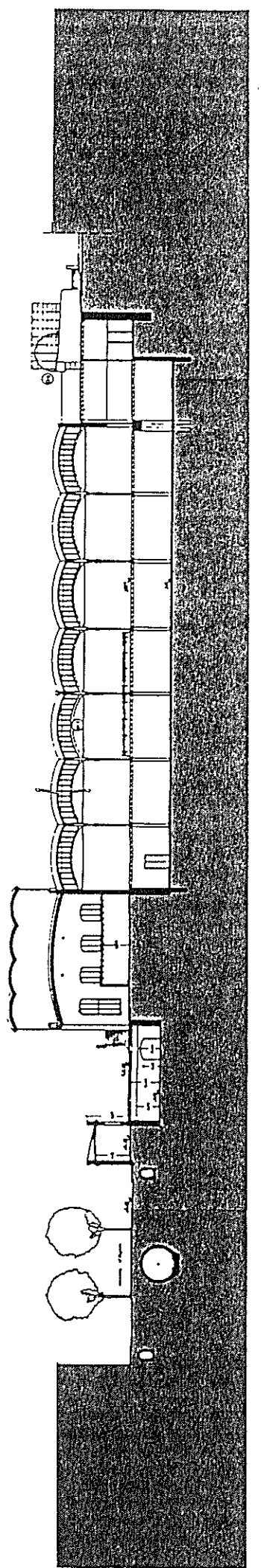
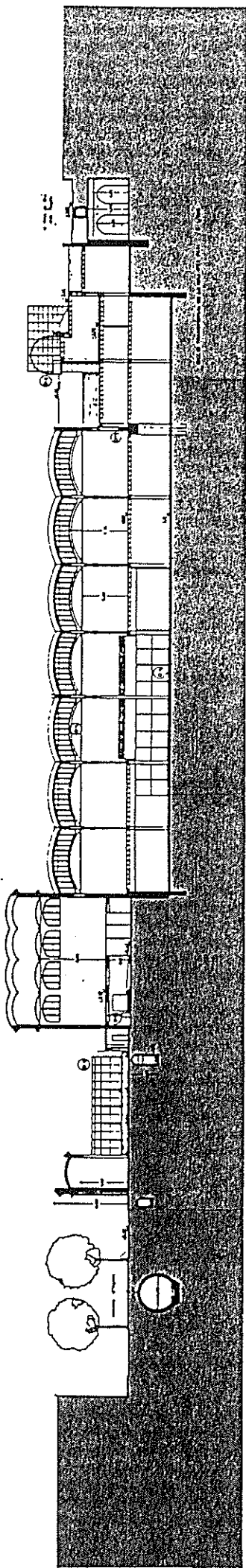
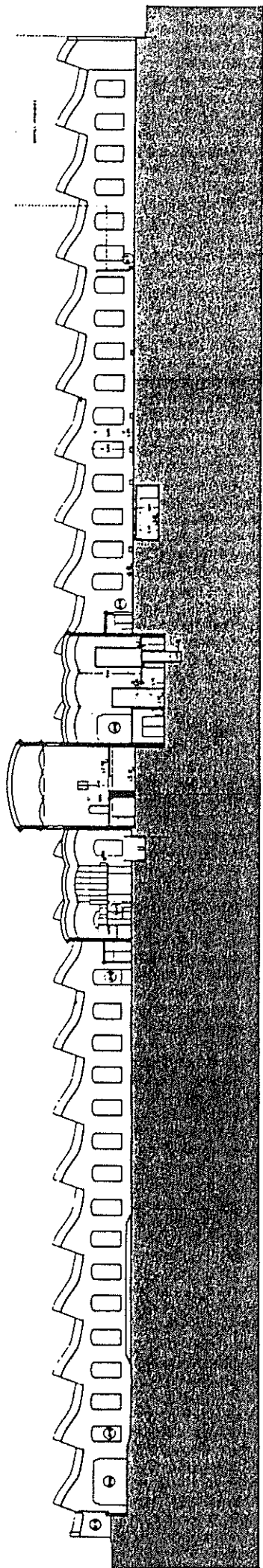
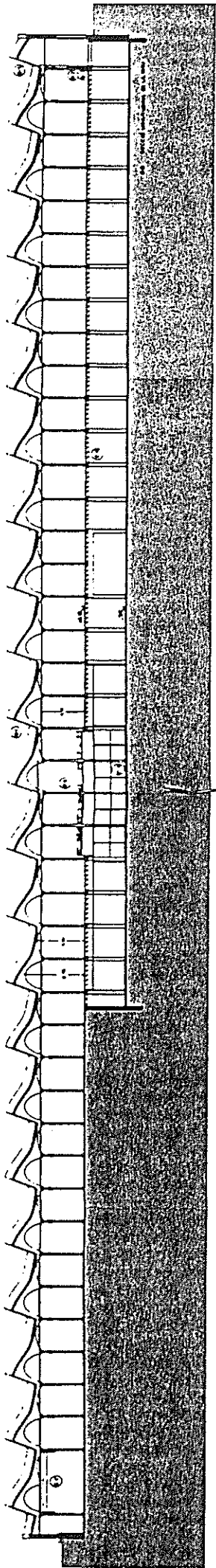
La fàbrica Aymerich, Amat i Jover és, des d'un punt de vista històric, un edifici molt adequat si, a més, s'enderroquen tots els afegits que han aparegut al llarg dels anys, retornant-se-li el seu aspecte original per, així, recuperar una imatge que forma part de la memòria col·lectiva de Terrassa.

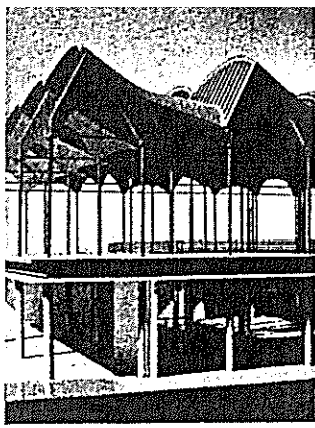
Però un Museu de la Ciència i de la Tècnica necessita una superfície de magatzem i de tallers molt important, de l'ordre que

AB

ARQUITECTES DE BARCELONA

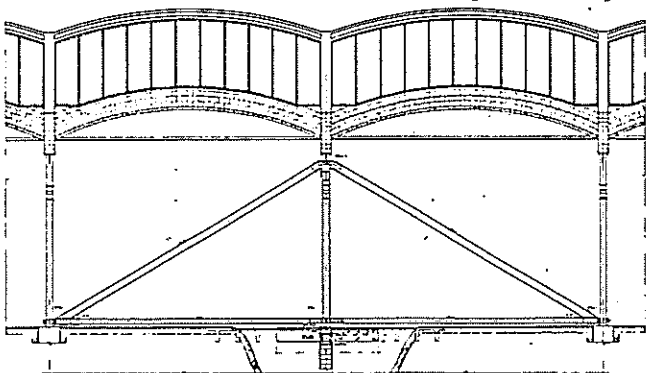

8.000 metres quadrats, que no cap a l'actual edifici a no ser que hom el basteixi, en alçada, en el solar de l'edifici afegit situat a la banda est, al carrer dels Àngels.

Aquesta solució, que no respectaria les ordenances de la zona que qualifiquen el solar de l'edifici afegit de la zona est com a zona verda, malmetria, també, la visió global de la gran nau, d'uns 11.000 m², on es situa el Museu.

Per totes aquestes raons el projecte que es presenta es pot resumir en les següents actuacions:

a) Enderroc de tots els afegits. Tant del petit afegit de l'edifici administratiu, com de la nau afegida en la façana a la Rambla i com dels construïts en la zona est. D'aquesta manera la fàbrica, en la seva puresa original, es recuperarà per a Terrassa.

b) Tractament de la mitgera de l'edifici d'habitatges situat a l'extrem nord de la Rambla. També hom projecta, dins del possible, l'aïllament visual, des del Museu, de les façanes dels dos edificis d'habitatges de la Rambla situats als extrems del pati.

c) Hom refà les façanes de la fàbrica de vapor amb les finestres originals per tal de recuperar la seva imatge

inicial. A més, aquestes obertures són adients el funcionament del Museu.

d) Restauració de les voltes de coberta així com de la resta d'elements.

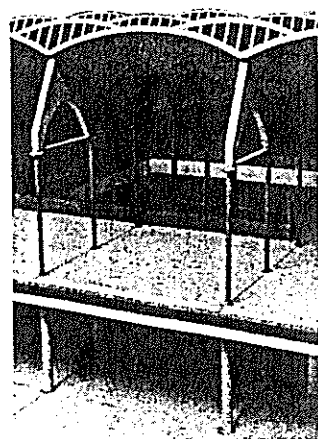
e) Creació de dos espais lliures, un l'antic pati davant del Museu, donant a la Rambla, i, l'altre, una zona verda pública oberta al carrer dels Àngels. Des d'aquest s'accediria al Jazz-Cava, la ubicació del qual es demana en l'entorn del Museu, i que estaria situat per dessota del nivell de la zona verda amb les condicions necessàries d'aïllament per a un local d'aquest tipus. També la zona dels tallers del Museu seria en nivells inferiors d'aquest solar.

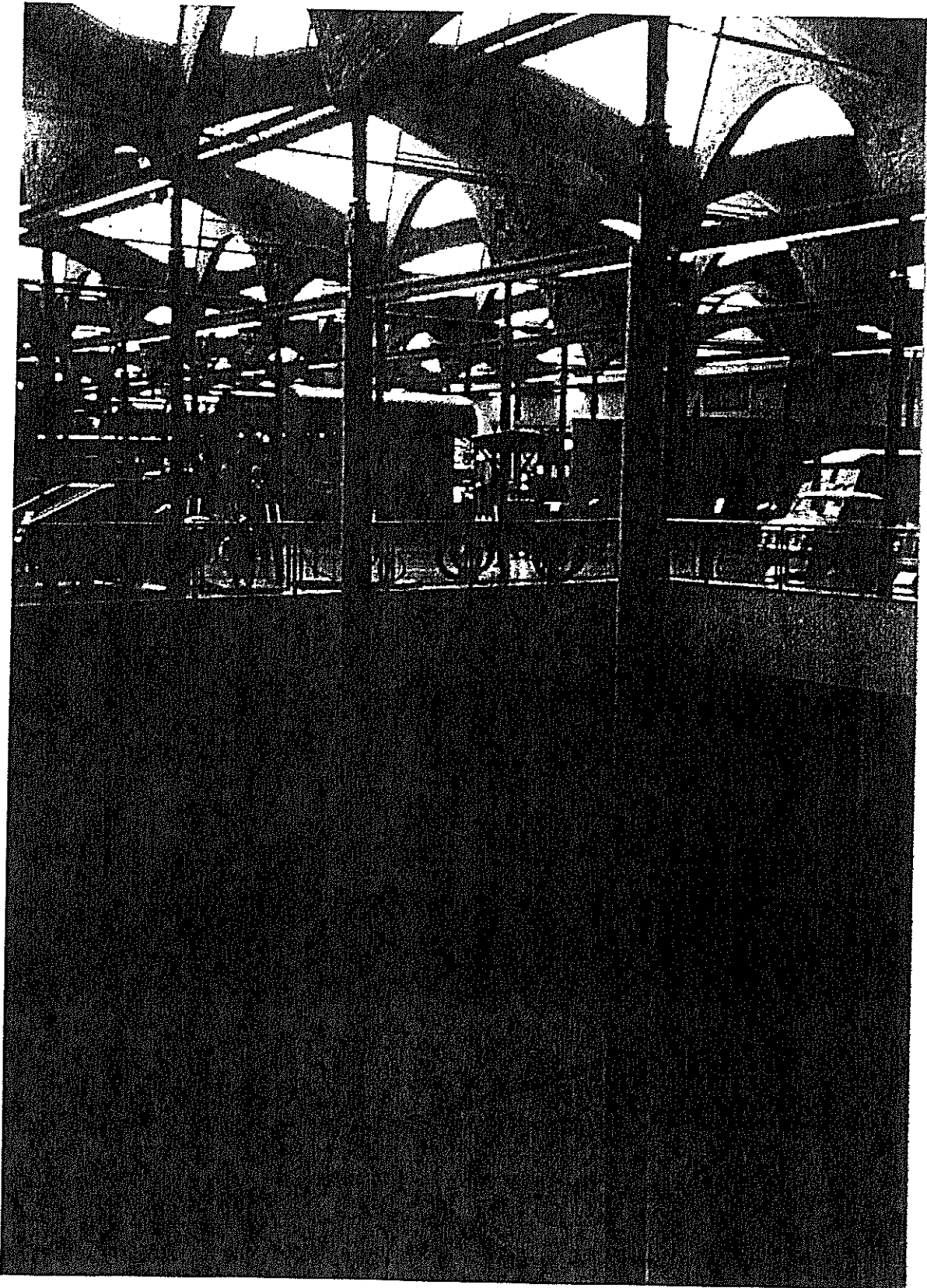
f) Construcció d'un soterrani a la nau del Museu: Aquesta és la idea clau al voltant de la qual gira tot el projecte. La creació d'aquest nou espai

permet l'enderroc dels afegits, per tant, la recuperació de la fàbrica de vapor.

En aquest soterrani es situen el magatzem, serveis i algunes dependències del Museu. Els tallers, com ja s'ha dit, hom els col·loca dessota l'espai públic situat al costat del carrer dels Àngels.

*Carles Buxadé
Joan Margarit*

MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA, a Terrassa. Adequació de l'antiga fàbrica construint-hi un nou soterrani dessota l'edificació. (1996).